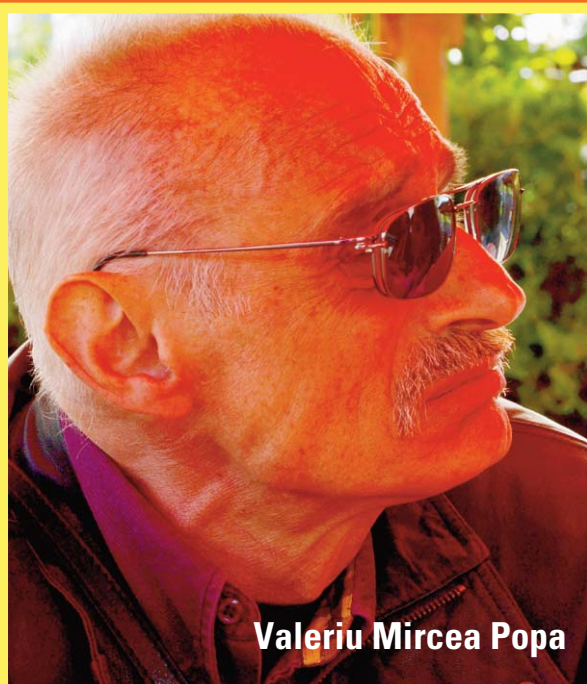

FEREASTRA

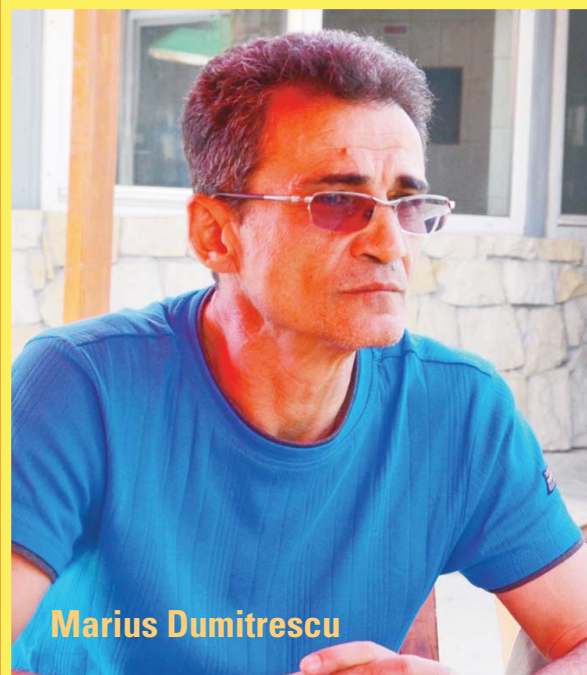
REVISTĂ EDITATĂ DE
ASOCIAȚIA CULTURALĂ „AGATHA GRIGORESCU BACOVIA” - MIZIL

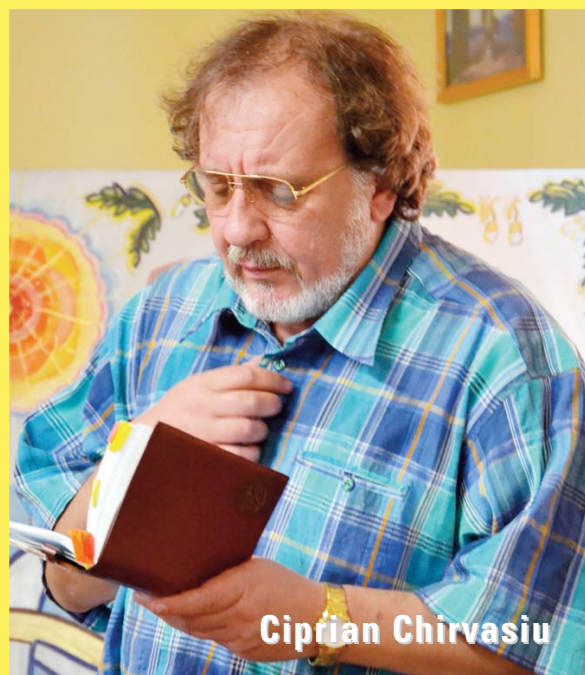
Valeriu Mircea Popa

Adrian Suciu

Marius Dumitrescu

Ciprian Chirvasiu

ANUL XIII - NR. 103, MAI - Iunie 2016

Emil Proșcan

EDITORIAL

PUTEREA
CUVÂNTULUI

*La început era Cuvântul și
Cuvântul era la Dumnezeu
și Dumnezeu era Cuvântul.*

(Evanghelia după Ioan)

Cuvântul are putere! Poate crea sau distruge!

Cuvântul este elementul prin care oamenii pot transforma o parte din gânduri în vederea realizării unor relații cu lumea înconjurătoare. *Cuvântul* poate face să lumineze adevărul, poate da libertate, respect, bucurie, zâmbet sau lacrimă. Folosind *cuvântul*, oamenii pot transmite sentimente, pot să-și exprime bucuria ori întristarea, speranțele sau dezamăgirile.

Nu știu dacă lumea cuvintelor reprezintă o formă evoluată sau rudimentară de comunicare, dar știu că folosirea lor a avut, are și poate avea efecte extraordinare în viața oamenilor. Din aceste motive trebuie să existe o grijă în a respecta și alege *cuvântul* care să ne traducă fidel gândurile, dorințele, intențiile, sentimentele... Grijă în a folosi *cuvântul* dă, în mare parte, nota calității și personalității fiecărui individ în societate, a educației, culturii și inteligenței acestuia.

Din nefericire, trăim vremuri în care folosim *cuvântul* pentru a ne exprima gândurile otrăvite, invidia sau ura. Un limbaj agresiv, de argou frivol și chiar pornografic, a devenit modă și este uzitat cu nonșalanță indiferent de vârstă. Oferta de kitsch și incultură oferită cu generozitate de mass-media este principala *pepinieră* a acestui fenomen. Genul emisiunilor tv și în principal lipsa de calitate a *personajelor* care, parcă, sunt alese după criterii în care primează prostia, incultura, absența bunului simț și îndeosebi lipsa totală a grijii față de respectul pentru *cuvânt*. Sunt vinovați tinerii? Categoric nu! În cele mai multe cazuri efortul părinților de a-și educa copiii după principiile respectului și demnității, se dovedește inutil. Copilul *adoptat* de oferta societății, se va căzni să țină pasul cu principiile „libertăților” absolute, iar grija lui în a folosi *cuvântul* se va reduce, în fapt, la o aliniere cât mai rapidă la emanațiile transformărilor impuse de „victoria” asupra democrației.

Cuvântul are simbolurile lui imuabile și folosirea fără discernământ a extensiilor de sens pro-

voacă, deseori, efecte devastatoare!

Pentru noi, la nivel european, libertatea fără responsabilitate față de limbaj și nu numai a făcut ca teritoriul pe care s-au născut moșii și strămoșii noștri să fie receptat ca o țară fără tradiții, cu oameni le-neși, corupți, lași etc. Și cuvinte venite din alte țări ne-au jignit, producând nedreptate și suferință. Sca-ra de valori a istoriei naționale a fost bulversată și trimisă în neantul necunoașterii și umilinței. Aceeași soartă au împărtășit-o cultura, obiceiurile, adevărurile și, în ultimă instanță, chiar identitatea noastră. Toate acestea au afectat profund memoria colectivă, fără de care se produce dezrădăcinarea.

Din valul de nedreptăți, datorate transformărilor din noul mileniu, ar trebui să impunem spre îndreptare, prioritar, respectul față de folosirea *cuvântului*! Este de foarte mare importanță acest lucru! Ne-am putea recăpăta statutul de stat european demn, pe care l-am avut în perioada interbelică, iar relațiile interumane ar avea de câștigat enorm. Aprofundarea culturii, a istoriei, a scărilor valorilor, ne-ar putea ajuta să vorbim altfel despre lume și despre noi înșine. Sentimentele umane ar cunoaște o revigorare, lanțul armonic, în care fiecare suntem verigă, ar putea funcționa la parametri normalități.

Cum ar fi dacă ar exista un minister care să elaboreze drepturile și îndatoririle fiecăruia dintre noi atunci când folosim *cuvântul*? Cum ar fi ca, pe străzi, alături de mașinile inscripționate cu SALVARE, POLIȚIE, POMPIERI etc. ar alerga și unele pe care să scrie RESPECTUL CUVÂNTULUI?

Oare cum ar arăta o asemenea lume? Cu siguranță multe instanțe judecătorești ar da *faliment* pentru simplul motiv că nu ar mai exista jigniri, calomnii, răutăți, minciuni, hoții și tot ce poate atenta la demnitatea umană!

Prietenul meu care nu există cred că ar spune: „Prostii, aiureli, ineptii...! Revino cu picioarele pe pământ, lumea este așa cum este și nu poate fi schimbată!” Tocmai în asta constă secretul a ceea ce se întâmplă: lumea este schimbată și ar trebui făcute eforturi pentru a fi adusă la starea inițială, adică la normalitate. Știu că unii oameni ar accepta cu greu sau deloc această situație. Și totuși...

Și totuși nu pot să nu mă gândesc la ce se va întâmpla, în acest an electoral, cu sărmănele *cuvinte*! Afișe, benere, fluturași, lozinci, megafoane, zgomot, mult zgomot! *Cuvintele*, obligate să se prostitueze, vă vor fi strecurate pe sub porți, uși, ferestre și gânduri. Dreptul oamenilor de a gândi va fi agrestat, manipulat, siluit... Trăim într-o perioadă decadentă în ceea ce privește grija și responsabilitatea, existând o tendință din ce în ce mai îngrijorătoare de terfelire și umilire prin *cuvânt*! În loc să fim sinceri când încercăm să exprimăm prin cuvânt numai ceea ce simțim și credem. Să conștientizăm cu responsabilitate *rostul rostirii*. Tăcerea poate fi, în anu-

mite cazuri, o formă de respect și demnitate. *Cuvântul* este pecetea pe care ți-o pui ori de câte ori îl folosești sau stigmatul ce te poate arunca în derizoriu. Să fim conștienți de puterea *cuvântului*!

Este sfârșit de primăvară! Cireșii, merii, perii, s-au botezat în alb obligându-ne, parcă, să facem rost de un zâmbet și să ne gândim la viața noastră.

Dincolo de tot și de toate Iisus a înviat întru nevoia de mântuire a Pământului, lăsându-ne strălucirea luminii cuvântului, făcând astfel să renască speranța...

Regulamentul concursului de literatură din cadrul Festivalului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”

◆ Asociația Culturală „Agatha Grigorescu Bacovia” organizează Ediția a X-a a Festivalului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”.

Festivalul se desfășoară pe două secțiuni: POEZIE și PROZĂ. Pot participa creatori de literatură din țară și străinătate, indiferent de vârstă și afiliere la U.S.R. sau alte asociații profesionale. Nu pot participa autorii care au obținut unul din primele 3 premii la ultimele 3 edițiile ale festivalului, (cu excepția celor cărora li s-a retras premiul în bani, pentru neprezentarea la festivitățile de premiere).

◆ Lucrările vor fi expediate la adresele de e-mail:

lmanailescu@gmail.com sau revista.fereastr@gmail.com.

Materialele pot fi trimise și prin poștă, tot în format electronic (CD) la adresa:

Lucian Mănăilescu, str. Unirii, bl. 35C, ap. 14, Buzău. CP 120237, până la 1 septembrie 2016.

◆ Textele vor fi culese cu Times New Roman, corp 12 -14 (obligatoriu diacritice) - cel mult 10 pagini A4 pentru secțiunea proză (una sau două proze scurte) sau 15 poezii. Pentru ambele secțiuni textele se semnează cu numele real (dacă autorul dorește să fie publicat sub pseudonim va specifica acest lucru). Se anexează un CV, care va cuprinde și adresele de corespondență (poștală, e-mail, nr. de telefon) și o fotografie în JPEG sau TIF, cu latura mare de minimum 20 cm. (pentru a permite reproducerea ei în revistă, în cazul publicării). Vom confirma primirea textelor imediat ce acestea ne parvin. (Lipsa confirmării este echivalentă cu neînscriserea textelor la jurizare)

Textele care nu respectă prevederile acestui regulament vor fi eliminate din concurs.

◆ Juriul, prezidat de o personalitate a vieții culturale românești, format din 5 scriitori, membri ai U.S.R., va acorda următoarele premii:

Marele Premiu Agatha Grigorescu Bacovia;

La Secțiunea POEZIE: *Premiul „George Ranetti”* (I); *Premiul Spirea V. Anastasiu* (II); *Premiul prof. Gheorghe Panait* (III).

La Secțiunea PROZĂ: *Premiul Gheorghe Eminescu* (I); *Premiul Leonida Condeescu* (II); *Premiul Ioachim Botez* (III).

Premiile revistei Fereastră, la ambele secțiuni, vor fi acordate autorilor cu cele mai semnificative contribuții în revistă, publicate în intervalul 1 septembrie 2015 – 1 septembrie 2016.

De asemenea vor fi acordate premii speciale și mențiuni ale unor reviste literare, instituții de cultură sau sponsori.

Jurizarea se va face astfel: Fiecare membru al juriului va alege și va nota primele 15 texte, la fiecare secțiune, în ordine valorică, (cel mai valoros text primind 15 puncte, cel de al cincisprezecilea un punct). În final punctele se vor cumula, întocmindu-se clasamentul, în funcție de care se acordă premiile. Premiile acordate de celelalte reviste și sponsori vor fi jurizate de către reprezentanții acestora. Câștigătorii vor fi anunțați din timp pentru a participa la festivitatea de premiere din luna octombrie 2016, urmând să confirme prezența.

În cazul neprezentării la festivitate premiile se redistribuie.

Șerban Georgescu

DESPRE PATRIOTISMUL TĂCUT

• dialog cu doamna **Elsa Lüder**, profesoară la Seminarul de romanistică, Departamentul de limbă și literatură română, Universitatea din Freiburg, Germania.

Prietenia este ceva foarte prețios, devine din ce în ce mai rară, trebuie ferită de „voyeurism”

Într-o vară de pe la sfârșitul anilor '90 un bun prieten, care tocmai își petrecea concediul la mare împreună cu familia, m-a invitat să-i fac o vizită la Vama Veche. În vremea aceea eram obișnuiți, și eu și el, să venim vara acolo mai mult cu cortul sau să stăm pe la căsuțele modeste ale localnicilor, așa încât am fost surprins să-i găsim instalați într-o elegantă casă de piatră cu etaj, înconjurată de o grădină luxuriantă, o adevărată oază de răcoare în mijlocul zilelor toride. Combinația bine gândită de sobrietate, autentic și bunăvoință parcă, pe care și casa și grădina le emanau, m-a dus cu gândul la casele sașilor din Transilvania. Și nu mă înșelam prea mult. Ne aflam la **Casa cu Olane**, proprietatea scriitorului și profesorului **Paul Miron**, de la Universitatea din Freiburg și a soției sale **Elsa Lüder**, profesoară la aceeași universitate, rude apropiate ale prietenilor mei, care își construiseră aici un refugiu, cu un dublu scop: pentru petrecerea vacanțelor, dar și pentru organizarea de mici reuniuni culturale, inclusiv tabere de studiu pentru studenții lor germani. Povestea acestor oameni este cu totul specială și plină de semnificații.

La numai 18 ani Paul Miron și-a părăsit țara imediat după 23 august 1944, intuind foarte exact ce avea să se întâmple aici. Nu i-a fost ușor, iar durerea despărțirii de patrie, pe care a purtat-o în suflet întreaga viață, se simte aproape la fiecare pagină a operei sale. După nenumărate și greu de imaginat încercări și greutăți prin care a fost nevoit să treacă, reușește să se stabilească în Germania Federală și să urmeze o strălucită carieră academică, încununată, în anii '70 cu o performanță excepțională: înființarea primei catedre de limba română din Germania, la Universitatea din Freiburg. Apoi profită din plin de relativa deschidere a regimului comunist din România anilor '70 și încheie, în 1974, un parteneriat interuniversitar oficial de colaborare între Universitatea din Freiburg și Universitatea „Alexandru Ioan Cuza” din Iași, în baza căruia reușește să-i aducă, chiar dacă pentru scurte perioade de timp, în lumea liberă, pe intelectuali de primă mărime ai țării, printre care (pe atunci foarte tinerii) **Nicolae Manolescu**, **Ioan Alexandru**, **Marin Sorescu** sau **Andrei Pleșu**. Tot în acea perioadă înființează la Freiburg **Societatea Culturală „Mihai Eminescu”** (Deutsch-rumänische Studienvereinigung „Mihai Eminescu”) prin care, nu doar intelectuali români puteau lua contact direct cu cultura germană, ci și intelectuali și savanți de primă mărime ai Germaniei au putut cunoaște mai bine cultura română adevărată, nu cea trucată de comuniști. (Stau și recitesc acest fragment în care am încercat să rezum o viață de om, și îmi dau seama că a fugi de foarte tânăr din țara în care te-ai născut, din cauza lichelelor semidocte care au pus gheara pe ea, astupându-i frumusețea și amestecându-i valorile într-un talmeș balmeș digerabil numai pentru stomacurile lor și a-ți dedica tot restul vieții răspândirii în lume a frumuseții ei adevărate, făcând cunoscută cea mai de preț valoare a ei, **limba română**, în inima uneia dintre cele mai importante civilizații europene și ajutându-i pe intelectualii din țara ta să respire măcar câteva clipe aerul lumii libere, fără să-ți pese că la tine în țară aproape nimeni n-are habar de toate astea, înseamnă patriotism adevărat).

În 1971 o cunoaște pe viitoarea sa soție, Elsa Lüder, pe atunci studentă, care avea să-l ajute în truda lui toată viața, iar după moartea sa, în 2008, să-i continue munca cu aceeași perseverență, până în ziua de azi și, sperăm, mulți ani de acum înainte. Doamna Elsa Lüder, o vorbitoare perfectă de limba română, mi-a făcut recent onoarea de a-mi acorda următorul interviu:

– Cum l-ați cunoscut pe domnul profesor Paul Miron?

– După studii la München și Grenoble am căutat o universitate care să nu fie nici prea aproape, dar nici prea departe de casa mea din Bavaria. M-am hotărât pentru Universitatea din Freiburg unde am fost admisă la Facultatea pentru Romanistică și Științe politice. Vroiam ca, pe lângă franceză, să mai studiez încă o limbă romanică. De România mă legau amintiri foarte frumoase pentru că, elevă fiind, am hoinărit prin munții Carpați cu rucsacul în spinare, aproape fără bani, dar și fără griji, bucurându-mă de ospitalitatea

extraordinară a țăranilor și a ciobanilor. Așa că până la urmă m-am hotărât pentru limba română. Așa l-am cunoscut, în 1971, pe profesorul Paul Miron, un domn sobru, exigent, care la prima vedere mi-a lăsat impresia că vrea să scape de noi studenții cât se poate de repede. În același timp însă se ghicea la el un dram de umor ascuns, un spirit mucalit neafișat, care îmi amintea de drumețiile mele din Carpați. Numai că acum, în loc de zicători și de cântece prin pădure, trebuia să-l înțelegem pe Eminescu, să-l învățăm chiar pe de rost. Mă întorceam acasă silabisind pe drum „Peste vîrfuri trece lună”, o metodă pe care o mai aplic și astăzi cu proprii mei studenți.

Prof. Elsa Lüder

Așadar l-am cunoscut pe Paul Miron ca studentă. Lucrurile ce ne-au legat au venit mai târziu, dar ce a contribuit în mod esențial la crearea relației noastre a fost acea atmosferă specială: un fel de atragere prin respingere. Prin plictiseala sa aparentă profesorul a reușit să ne atragă mai puternic spre cultura română, să ne transmită lucruri esențiale, lucruri cu care am rămas. Era un profesor cu totul special, diferit de mulți oameni de cultură autointitulați, sau chiar veritabili, care vor să-și prezinte țara numai prin superlative: „cea mai importantă, cea mai mare, cea mai ospitalieră...” etc.

– Cum a fost înființată Societatea Culturală „Mihai Eminescu” și care sunt principalele ei activități?

– Societatea „Mihai Eminescu” a jucat un rol important în apropierea „străinilor” de România. Este vorba de o asociație înființată și acreditată la Universitatea din Freiburg în 1969, din inițiativa lui Paul Miron. Fără el și ideile lui, această societate nu ar fi existat și nu ar fi durat atîta timp. Există multe asociații academice de felul acesta, aproape pentru fiecare domeniu sau limbă, unde lumea se întâlnește o dată pe lună, se bea, se mănîncă, cu multă veselie și bună dispoziție. Dar el a vrut puțin mai mult. Privind retrospectiv, cred că inițiativa lui Paul Miron a izvorât și din experiența lui cu diaspora română. Se știe cum se derulau reuniunile de la Paris de exemplu, cu acea *haute société* românească și mai ales ne-românească: masă mondenă, băuturi fine în restaurante selecte, convorbiri pasionante, stil „*Qu'est-ce qu'on peut faire pour ces pauvres roumains?*”, după care se întorceau în casele lor parisiene, madrilene, freiburgheze, iar „*les pauvres roumains*” răbdau mai departe sub regimul comunist. Nu, Miron a vrut altceva. El a vrut să realizeze această trecere de la vorbe la fapte. Și societatea „Eminescu” a fost tocmai asta, pentru că a avut la bază o echipă modestă, dar foarte activă și serioasă.

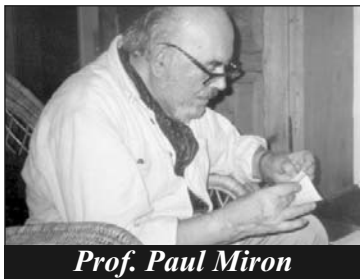
Universitatea noastră a avut o casă în Munții Pădurea Neagră, departe de civilizație, unde se țineau colocvii cu subiecte românești. Acolo am invitat savanții din Germania și din alte părți, toți s-au simțit foarte bine. Românii care participau se mirau că nu sunt magazine și alte distracții „occidentale”, dar tocmai de aceea ne duceam acolo. Îmi amintesc că la primul colocvii la care am asistat și eu, în primele mele zile freiburgheze, a fost invitat și Ioan Alexandru, care a vorbit despre „Inefabilul în cultura română”. Impresia a fost de neuitat, întregul public a fost fermecat de charisma lui.

– Care este povestea înființării catedrei de limba română la universitatea din Freiburg, prima catedră de limba română din Germania?

– Înființarea acestei catedre a durat mult timp și a necesitat multă răbdare. Poate și destinul a jucat un rol. Paul Miron a descris drumul său „romanistic” (de exemplu în cartea sa „Măsura urmelor”) mai bine decît eu aș putea s-o fac. Dacă folosesc termenul „destin” nu vreau să fiu patetică, dar există un fir roșu, care leagă lucrurile. Era o Germanie distrusă total după război, toată lumea săracă, nu numai refugiații, dar și universitățile fuseseră bombardate, adăpostite parțial în case particulare, altminteri extrem de reduse. Miron a reușit să fie primit la Universitatea din Bonn, la seminarul lui Ernst Robert Curtius. E.R.C. a fost una dintre cele mai mari personalități academice, nu numai din domeniul romanisticii. Era un om foarte exigent, dar care l-a susținut pe Miron în mod deosebit. Cred că și datorită faptului că P.M. a ținut, cu tenacitate, ca la reeditarea uneia dintre cele mai citite cărți ale lui Curtius (**Europäische Literatur und lateinisches Mittelalter**) să fie introdusă și varianta în limba română, nu oriunde, ci pe locul întâi! Cred că atunci i s-a definit calea/traectoria filologică. S-au înființat lectorate pentru limba română la Bonn și la Köln, dascălul Miron le-a populat cu învățăcei interesați, iar mulți dintre aceștia au devenit la rîndul lor profesori universitari mai târziu. Apoi s-a mutat la Freiburg, și a înființat prima catedră pentru limba, literatura și cultura română din Germania, singurul loc unde se putea face romanistică cu materie principală română. Până atunci cursuri de limbă existau ici colo, depindea de interesul și de preocupările profesorilor romaniști, la Tübingen era lingvistul Eugeniu Coșeriu, la Heidelberg literatul Klaus Heitmann, dar nu era o catedră exclusiv pentru studii românești mai extinse. Pentru recunoașterea romanisticii abilitarea lui

Miron a fost un punct crucial. Asta „pe scurt”. Pentru că n-a fost nici ușor nici de la sine înțeles, pentru asta pot să stau martoră ...

Întîlnirile Heidegger-Miron n-au fost frecvente, dar au fost substanțiale ...

Prof. Paul Miron

– *Am citit într-un articol mai vechi din revista 22 că domnul Paul Miron l-a cunoscut pe marele filozof german Heidegger. Este adevărat? Dacă da, cum s-au cunoscut și în ce fel de relații se aflau?*

– Miron editase (împreună cu Ioan Cușa de la Paris) revista **Pro-dromos** în limba română. În afara propriei plăceri intelectuale, această revistă a avut și rostul de a sparge puțin granițele spirituale impuse de un regim totalitar. Se publicau texte inaccesibile în România, texte străine, Ezra Pound de exemplu, sau autohtone, dar interzise - Mircea Vulcănescu de pildă. La un moment dat s-au publicat și niște texte de Martin Heidegger. Heidegger locuia atunci la Freiburg, aproape că eram vecini. Nu mai era activ la universitate, deja era Profesor Emeritus. Apăruseră voci foarte critice în privința trecutului politic al filosofului, dar el a fost mereu interesat de ce se întîmplă în lume. Grație încercărilor regulate ale lui Miron de a mijloci întîlniri cu primii și, la vremea respectivă, rarii săi vizitatori, marele filozof s-a atașat de români - desigur, în măsura în care lui Heidegger îi stătea în putință să se atașeze de cineva sau de ceva. Memorabilă a fost vizita la Heidegger împreună cu Nicolae Manolescu, Ioan Alexandru și Marin Sorescu. Există și un interviu în arhivele Radiodifuziunii germane și o fotografie în ziarul local, *Badische Zeitung*. Cei trei erau foarte tineri, era prima lor ieșire în străinătate. Alexandru era aproape în transă, Sorescu cu aer ușor șmecheresc, - pardon, poate e prea dur spus, să spunem jucăuș -, Manolescu rațional, stăpînit, dar nu distant.

Deci - întîlnirile Heidegger-Miron n-au fost frecvente, dar au fost substanțiale. Era vorba despre un contact Est-Vest. Îmi amintesc că Heidegger a fost odată întrebare de ce ține așa de mult la Miron și la toți vizitatorii lui iar el a răspuns: „pentru că nu vorbim niciodată despre filosofie!”

– *Care sunt intelectualii români pe care Paul Miron i-a ajutat și cum a reușit să-i aducă în Germania în vremea comunismului?*

– Cred că se înțelege din cele de mai sus că după vizita Manolescu-Sorescu-Alexandru, nici cei care au urmat n-au putut să fie la un nivel mai slab. N-aș vrea să enumăr aici nume, au fost foarte mulți, n-aș vrea să afișez personalități proeminente, să mă laud cu cunoștințe importante, cum des se întîmplă într-un mod prea familiar, așa cum nu demult mi s-a întîmplat să-l aud pe un novice oarecare spunând „mi-a spus Andrei”, referindu-se la un anume ministru... Adevărații prieteni știu, când, cum, de ce și de cine au fost invitați. Mulți au uitat.

Sigur este că întotdeauna invitațiile noastre au fost personale, nominalizate, că n-am acceptat niciodată „liste”, delegații, trimiși, la colocviile noastre. Când s-au lărgit însă colaborările noastre științifice - erau incluse toate domeniile universitare -, adică după contractul interuniversitar dintre Freiburg și Iași, încheiat în anul 1974, s-au schimbat puțin lucrurile. Nu pot jura că în aceste delegații nu se infiltra și câte un „nepot”, nu am fost naivi, dar lucrurile s-au compensat, pentru că au fost oameni de valoare care altfel n-ar fi avut nici o șansă de a călători în Vest. Odată, stînd în așteptare la vama românească, ne-am distrat numărîndu-i pe musafirii noștri la Freiburg. Au fost peste 400. Mai târziu, după normalizarea condițiilor de călătorie, s-au ivit multe posibilități pentru tineri: burse de studii și de mobilitate. Acum, prin programul Erasmus aproape fiecare student interesat și capabil poate să vadă și alte țări.

N-am să uit cum ne dădeam cu sania pe dealurile de la Unteribental ...

– *Spuneți-ne câteva cuvinte despre programul de schimburi culturale româno-germane organizat de dumneavoastră. Există vreun sprijin din partea autorităților române pentru acest program?*

– Vorbim de faze diferite. La început „schimbul” a fost unilateral, din România către Germania, pe baza inițiativelor strict personale ale lui Paul Miron: cînd descoperea în publicațiile românești, accesibile la noi, un personaj talentat, îl invita, sau o invita, pur și simplu la Freiburg. A fost un maestru în a căuta și găsi la instituții, dar și la oameni particulari importanți și înstăriți, mijloacele necesare. Nu s-a simțit umilit să *cerșească* pentru binele altora. Deci primul criteriu fost „talentul”. Au urmat colocviile româno-germane cu Societatea „Mihai Eminescu”, în primii ani ținute numai în Germania, tematice, de la filologie pînă la istorie sau etnologie, cu invitați din România și din toată lumea, finanțate în majoritate de universitatea

noastră. Era un model unic până atunci și de succes, așa că instituțiile academice din Germania s-au lăsat convinse să încercăm o înfrățire cu o universitate din România. A „înființa” ar fi prea mult spus, oponenți au fost mulți și reticențe față de „est” la ordinea zilei. Mi-ar lua prea mult timp să descriu aici toate dificultățile și pătimirile, fapt este că a fost prima înfrățire academică și liberă dintre România și Germania. Încet încet programul devenea bilateral, întâi după modelul probat cu „Colocvii”, apoi, după un timp, cu cooperări științifice, ca să nu fie doar un „turism științific”, cum și-au închipuit unii. Programul includea exclusiv profesori. Nici un student. Ca și cum pericolul de a strica tineretul în „străinătățile putrede” ar fi fost prea mare.

Primii studenți au venit după 1990, tot prin inițiativă particulară, pentru că nimeni și nici o instituție nu era pregătită pentru schimbarea „vremurilor”. Așa că ne-am numărat banii de la ciorap și am invitat un grup de studenți români la Freiburg. Astăzi mai toți sunt în poziții bune, unii chiar extrem de bune. N-am să uit cum ne dădeam cu sania pe dealurile de lângă casa noastră, la Unteribental, n-am să uit chiuiturile studentului de atunci, azi mare om politic ... N-am să uit cum am stat împreună la radio ascultând perplecși cum Regele Mihai a fost oprit la intrarea în România. N-am să uit și sper ca și ei să-și amintească. Tot atunci am alcătuit, cu mijloace modeste, o revistă studențească, la Iași, care a rămas cumva în aer. Totuși entuziasmul era foarte mare.

Programul interuniversitar, finanțat ulterior cu sume considerabile de Serviciul german pentru schimburi academice, a continuat cu cooperări științifice din toate domeniile. Noi, filologii, am reeditat Dicționarul lui Tiktin, cel mai bun dicționar român-german, am continuat cu o ediție filologică a *Bibliei lui Șerban*, în vremuri când cuvântul „Biblie” nici n-ar fi putut fi pronunțat. Dar Miron a avut geniala idee să-l botezăm „*Monumenta Linguae Dacoromanorum*”. E un proiect care s-a finalizat, un adevărat miracol!

* N.R. - *Proiectul Monumenta linguae Dacoromanorum. Biblia 1688 (MLD), inițiat în 1988 și desfășurat timp de două decenii sub conducerea profesorului Paul Miron s-a concretizat, până în anul 2009, în publicarea de către Editura Universității din Iași a 8 volume din cele 25 de volume proiectate ale seriei menționate. Sub conducerea profesorului Eugen Munteanu, între anii 2009-2015 au fost editate celelalte 17 volume. Lansarea întregii serii a avut loc în data de 30 octombrie 2015, în cadrul Zilelor Universității „Alexandru Ioan Cuza” din Iași.*

O plajă sălbatică, trei găște și-un măgar ...

– Cum v-a venit ideea de a construi Casa cu Olane de la Vama Veche? Care sunt acțiunile care au loc aici?

– Până în 1989, în timpul tuturor activităților noastre de schimb cultural în România, ne-am simțit ca niște musafiri, în postura de „străini” și eram tratați ori ca „buni patrioți” ori ca „transfugi” (sic!). Eram cazați prin casele de oaspeți ale diferitelor așezăminte, universități, case de creații, mănăstiri, până și la case de partid, atunci când gazdele noastre nu știau ce să facă cu noi. Sunt recunoscătoare pentru ospitalitatea de atunci, chiar și pentru acel sejur în care am avut domiciliu aproape forțat, cu mâncare adusă de la cantina universității, numai și numai să nu avem contact cu lumea, adică cu colegii noștri, cu care lucram în cadrul unui contract totuși oficial. Dar și asta a fost o experiență de care n-ai parte în mod normal. A fost un an când regulile cu străinii s-au manifestat foarte sumbru.

Așa s-a făcut că imediat după schimbarea regimului, ușor, ușor s-a instalat dorința să ne creăm undeva un loc pentru întâlniri culturale unde să putem noi să stabilim condițiile. Entuziasmul era mare, toate utopiile păreau posibile. În boema de la Doi Mai (unde am mai evadat din sigurul adăpost de la Casa Scriitorilor unde am fost tolerați ca străini), stând cu familiile Paleologu, Toto Enescu, dr. Munteanu, Al. George, sau cu Nichita Stănescu, sau la Vama Veche cu Doinaș și Irinel Liciu, am făcut planuri de a construi o casă. Dar tot străini am fost, fără dreptul de a poseda un „petec de țărișoară”, ca să nu-l luăm cu noi, aiurea, - e o senzație care mă urmărește și acum, când s-ar crede că lucrurile s-au normalizat. Dar ideea nu ne-a mai părăsit. Și nici pe un vechi prieten al nostru, Mihai Moraru. Cu ajutorul lui ne-am găsit terenul, iar azi suntem chiar vecini. A urmat o serie de peripecii, materiale încă nu erau, firme de construcție nu, în fiecare zi umblam după meșteri, dar găseam doar oameni care lucrau la mai mulți patroni odată, am căutat pietre și olane. Uneori aduceam uneltele noastre din Germania, recuperate de la casa de amanet, am întreținut elanul muncitorilor, dar mai ales nivelul lor de alcool: fără fluvii de bere nu s-ar fi făcut nici măcar pragul casei. Stând o vară întreagă în cortul nostru în mijlocul șantierului, P.M. a documentat aventura noastră de constructori în schița **Un om vrea să facă o casă, câte cuie îi trebuie?** (Ocean I, Buc. 1996). Casa odată gata, s-a bucurat și ea de mulți oaspeți, de expoziții, de spectacole de teatru în aer liber, de re-

citaluri, de concerte, de colocvii, de cursuri de vară cu studenții mai ales germani, dar și din alte țări, de ateliere de traduceri. Deci după cum vedeți, au fost reuniuni cu un scop obștesc, dar totuși particulare. Cu foarte mici excepții, experiențele pe care le-am avut cu administrarea unui sprijin instituțional, cu lupta cu excesele unei birocrații inumane și inutile, ne-a învățat să rămânem ce suntem: o casă particulară. Casa cu Olane are menirea să fie un loc agreabil pentru tineri și mai puțin tineri. Și chiar dacă satul Vama Veche nu mai este ce a fost când am cunoscut-o noi, o plajă sălbatică, cu trei găște și un măgar, fără zgomot și mașini mari ca niște dricuri, cred că este obligația noastră să mai păstrăm ceva din spiritul original și original. Deci Casa cu Olane este o casă particulară, nefinanțată de nimeni, nici din Vest, nici din Est, dar cu o deschidere mare spre tot ce ține de bunătate, de omenesc, de cultură. În sensul acesta aici s-au ținut mereu întâlniri, să spunem colocviale, din care s-au desprins și altele, mai puțin particulare, cum ar fi „Zilele culturale Vama Veche”, în anul 2006, cu o serată de teatru, una de proză, una de poezie, una cu muzică. Există o poză foarte simpatică cu doi copii localnici care au asistat foarte concentrați, absorbiți de tot ce se petrecea pe scenă la o piesă de teatru. Bunica lor comenta cu mândrie: „Am jucat și eu teatru, Cenușăreasa, la școală!” Sau expoziții, de exemplu cu acvariile Silviei Radu. Au venit aici oameni din toate colțurile lumii, de la Maica Stareță de la Techirghiol, până la o profesoară universitară din SUA.

– Știu că printre intelectualii români pe care i-ați avut invitați la Casa cu Olane din Vama Veche se numără și Andrei Pleșu și Emil Hurezeanu ...

– Da, este adevărat, Andrei Pleșu a venit chiar și cu fiul său Matei, când acesta era mic. Veneau ca prieteni la prieteni. Pe Andrei Pleșu l-am cunoscut în Germania, l-am stimat și îndrăgit încă din vremurile vechi și grele, când nimeni nu știa ce va mai aduce destinul. Îmi pare rău că azi nu mai vine aici la fel de des, e mereu „revendicat” de multă lume, așa că îl înțeleg că vrea să aibă puțin liniște. El a fost aici în 2006, la aniversarea de 80 de ani a lui Paul Miron, există și un mic film, făcut și distribuit de Grigore Ilisei de la Iași. Cu Emil Hurezeanu nu e foarte diferit. Ne cunoaștem de decenii, din perioada „München” sau „Köln”, venea la noi la Freiburg cu câte o personalitate, din țară sau nu. De neuitat rămân discuțiile aprinse și apăsătoare din timpul meselor noastre și nu odată m-am întrebat de ce inerentul subiect „Ceașescu” are puterea să ne strice fiecare fel. După 1990 a fost de mai multe ori la Casa cu Olane, chiar și fără noi. Și la ultimul drum al lui P.M., la cimitir la Vama Veche, Emil a fost cu noi, fapt pentru care îi sunt în mod deosebit recunoscătoare.

– Ce alți intelectuali români au mai fost aici?

– Nu vreau să fac paradă cu oameni „cunoscuți”, „proeminenți”, „vestiți”. Toți cei care au venit aici, au venit ca prieteni la prieteni. Prietenia este ceva foarte prețios, devine din ce mai rară, trebuie ferită de „voyeurism”. Dacă prietenii înșiși vor să spună ceva, n-am nimic împotrivă ...

– Dați-ne mai multe detalii despre studenții germani care vin la Vama Veche. Vin în fiecare an? În ce perioadă? Ce anume învață aici?

– Studenții germani care vin vară de vară aici sunt studenții mei de la filologie, dar și din alte domenii, cum ar fi istoria, sociologia, etnologia sau teologia, cu limba română ca materie secundară sau chiar opțională. Cum sunt convinsă că, pe lângă o pregătire profundă teoretică, trebuie și un contact viu cu oamenii și locurile respective, invit în fiecare an un grup de studenți la Vama Veche, împreună cu alți interesați de cultura română. Nivelul lor de cunoștințe este foarte diferit, astfel încât caut mereu altă tematică, în care fiecare să se poată regăsi: fie un atelier de traduceri, fie investigații filologico-istorice,

Doamna Elsa Lüder a lansat de curând în Germania o nouă antologie de texte semnate de autori români, sub titlul „**Einladung nach Rumänien - Klassische und moderne Erzählungen**” (*Invitație în România - povestiri clasice și moderne*), Editura Noack & Block in der Frank & Timme GmbH, Berlin 2016.

În acest volum, editoarea renunță în mod conștient la textele autorilor cunoscuți precum Mircea Cărtărescu sau Ana Blandiana, aceștia având succes deja și în străinătate. După cum spune și Elsa Lüder, cititorul este mai impresionat de „*lupii tineri și înfometati, care nu numai că cer o schimbare fundamentală la nivel de societate, ci au și dorința de a fi ascultați*”

Textele celor 28 de autoare și autori contemporani, printre care se numără și autori vorbitori de română din Republica Moldova sau un scriitor în limba germană de loc din Transilvania, sunt inteligent împletite cu cinci lecturi de valoare istorică, printre autori numărându-se Ion Luca Caragiale sau Alexandru Macedonski.

Autori: Radu Andriescu, Michael Astner, Jean Bart, I.L. Caragiale, Luminița Cioabă, Mariana Codruț, Lena Constante, Silviu Dancu, Nichita Danilov, Gabriel H. Decuble, Nicoleta Esinencu, Nicolae Filimon, Oleg Garaz, Daniela Gherghina, Murgur Grosu, Calistrat Hogaș, Florin Lăzărescu, Dan Lungu, Alexandru Macedonski, Cosmin Manolache, Paul Miron, Irina Nicolau, Adina Popescu, Adrian Schiop, Cella Serghi, Anamaria Smigelschi, Dan Sociu, Sorin Ion Stoica, Călin Torsan, Mircea Țuglea, Nicolae Velea, Varujan Vosganian.

fie sondaje de percepție legată de „Europa” etc.

– *Știu că aveți la Casa cu Olane niște obiecte tradiționale tipic românești, cum ar fi cuptorul de lut din curte, pe care studenții germani le studiază când vin aici. Ce alte astfel de obiecte mai sunt aici?*

– Tipic românești în sensul de „autentic”. Pentru că sunt lucruri autentice. Premiza noastră a fost să nu acceptăm nici un kitsch. Cum obiectele de artă populară veche sunt lucruri care leagă simplitatea cu rafinamentul, utilitatea cu esteticul, am construit acest cuptor de care vorbiți. Este al doilea, pentru că primul ne-a fost luat de vânt, de ploaie, de aerul sărat, poate ajutat chiar de o mână omenească. Pentru al doilea am studiat mai bine modul de construire a unui obiect similar, donat unui muzeu alaman (*triburile almane erau triburi germanice care au trăit în secolele III-IV în regiunea Rinului - n.r.*) de un coleg profesor din Freiburg, care îl moștenise de la părinți. Acolo am cercetat sistemul de păstrare a căldurii, aerisirea, felul focului și la întoarcerea mea la Vama Veche am avut marele noroc să fiu ajutată de experiența unui vestit ceramist din Franța de sud, dar de origine română, să reclădim obiectul. Deci vedeți, desigur este un lucru tradițional românesc, găsești însă la el multe straturi arhaice, comune cu alte culturi. Prin astfel de acțiuni mulți prieteni s-au întors la originile lor străvechi; așa s-a adăugat cuptorului, de exemplu, o lopățiță maramureșeană sau o coșarcă, toate în folosință atunci când facem pâine.

– *Cum vedeți evoluția situației din România de la căderea comunismului până în prezent?*

– Nu are rost să ne lamentăm despre ce am așteptat și nu s-a făcut, despre faptul că „nu ne lasă” (cine oare?). Bineînțeles fiecare a avut speranțe enorme, poate supradimensionate. Desigur lucrurile ar putea să avanseze mai rapid spre bine, greșelile făcute în Apus sau în societățile de consum nu trebuie imitate, etc. Ofurile sunt cunoscute. Vara asta printre mulți „bătrâni” au venit la noi nu numai copiii prietenilor noștri, ci până și nepoții lor. Unii prima dată călătorind singuri și cvasi-independenți, așa că am stat nemijlocit de vorbă cu ei. La prima vedere par interesați doar de telefoanele lor, mai mult de un mediu virtual decât de un contact firesc, aproape până la o stare de autism. Dar aceste convorbiri mi-au arătat că ei sunt bine intenționați, foarte bine crescuți, au laturi excepționale dacă știi să le cauți, dacă li se oferă modele, cu alte cuvinte putem să avem speranțe că se va găsi o cale nu numai rațională de a organiza viitorul. Un viitor european. Dar să ne întrebăm ce Europă vrem. Una doar de asigurare materialistă, de diversele egoisme, una din care se poate trage/mulge cât de mult posibil, de „profit”, sau una solidară, cu responsabilități clare, împărțite. Să nu uităm cum a fost Europa concepută inițial, în Acordul de la Roma, după al doilea război mondial: o uniune pe baza relațiilor economice, comerciale și industriale, dar în același timp ca un fel de scut de pace împotriva grandomaniei propriilor ei membri. Această Europă nu cade din cer, este nevoie de contribuția fiecărui dintre noi.

CONCURS DE POEZIE ȘI PROZĂ SCURTĂ „VINTILĂ HORIA”

Craiova, Septembrie 2016

Asociația Culturală „Carmina Balcanica”

în prteneriat cu: *Direcția Județeană pentru Sport și Tineret - Dolj; Asociația pentru Tineri „Sreets” - Craiova; Casa de Cultură „Traian Demetrescu” - Craiova; Biblioteca Orășenească „Mircea Radina” - Segarcea*

organizează

un concurs de poezie și proză scurtă pentru elevii între 14 – 19 ani (pe două grupe de vârstă: 14-16 ani și 17-19 ani).

♦ Autorii vor trimite: pentru **Secțiunea de poezie**: 5 poeme, pentru **Secțiunea de proză**: 2-3 proze (maxi-mum 10 pagini)

♦ Cerințe de redactare și expediere:

Textele vor fi redactate în Times New Roman, font 12. Expedierea textelor - electronic - în perioada mai – 1 august 2016, pe adresa **carminabalcanica@gmail.com**

Datele de identificare: pe colțul din dreapta, sus: nume, prenume, clasa, școala, localitatea.

♦ **Premierea** va avea loc la Biblioteca orășenească „Mircea Radina” din Segarcea în data de 23 septembrie. Câștigătorii vor fi anunțați cu o săptămână înainte de această dată.

♦ Diplomele câștigătorilor care nu vor putea participa la festivitatea de premiere vor fi expediate prin poștă.

♦ Juriul este format din scriitori din Craiova, București, Galați, Iași.

Jon Roșioru**Slalom karmic printre zile**

Sâmbătă. Bisericuța doarme-n parcul solitar:
Stau de vorbă pe o piatră c-un flacon de ambre noir!

Miezul zilei. Minaretul s-a încins de-atâta soare:
Uit buimac să suflu-n spuza amintirii viitoare!

Zgomot surd. Cizmarul tânăr pleacă-n sat
după cărbuni:
Mă forțez să-mi scot din minte anii noștri
cei mai buni!

Umbră deasă. Plânge-o fată-n căruciorul cu roțile:
Nu mai fac de multă vreme slalom karmic
printre zile!

Pe plac făcându-i fricii

Pipernicit, ovăzul se pârguia pe dâmb:
Pe piatra funerară citeam un scris scălâmb!

Mirosul iasomiei părea epuizat:
Ruhuna el fatiha - atât am descifrat!

Pe dâmb stătea la pândă o viperă cu corn:
Mesajul ei hipnotic: să nu mă mai întorn!

Rafale de căldură din cer cădeau duium:
Pe plac făcându-i fricii am coborât în drum!

Pe horn un vânt asmatiform

Singurătății tuturor și rând pe rând și compactat
Îi sunt simbol când teiul tânăr e de miresme
devastat!

Singurătății tuturor și compactat și rând pe rând
Îi sunt stindard când plopii-n viscol s-apeacă
până la pământ!

Singurătății tuturor și snop enorm și fir cu fir
Îi sunt depozitar când intru să stau
pe-o bancă-n cimitir!

Singurătății tuturor și fir cu fir și snop enorm
Îi sunt expresie când suflă pe horn
un vânt astmatiform!

Să nu se spulbere himera

În dimineța încă verde adie vântul dinspre vers:
Să facă dragoste cu vântul ea se aruncă-n șa
din mers!

Imaginariei tei în floare amețitoare prind să dea:
Ea să-și adape calul iscă-n pustiul stepei o derea!

Înghite timpul epitaful pe piatra fostului strateg:
Să-și piardă urmele silfida-și strunește calul
pe talveg!

De-atât nesomn se coace grâul
și n-are cine-l recolta:
Să nu se spulbere himera ia des înfățișarea ta!

Dor îmi e de tine

Orice clipă-i gata să i se strige: Stai!
Dor îmi e de stepă, dor îmi e de cai!

Pe fragilii umeri anii-s tot mai grei:
Dor îmi e de casă, dor îmi e de zei!

Chipul libertății e un un gol de frâu:
Dor îmi e de briză, dor îmi e de râu!

Seva își înșeală trunchiul c-un altoi:
Dor îmi e de tine, dor îmi e de noi!

Poezia-mi poartă pașii

E duminică. Mireasma teilor adie sfânt:
Poezia mea albastră se întoarce în pământ!

E duminică. Se umflă vântul serii în perdea:
Poezia mea neleapcă se proptește-n cafenea!

E duminică. Fântâna-și cerne-n aer stropii fini:
Poezia mea febrilă vrea de mine s-o dezbin!

E duminică. Lăstunii pregătesc un nou asalt:
Poezia-mi poartă pașii spre tărâmul celălalt!

N-o să mai revin cu tine

Volbura-și ridică albe cupele de rouă-n soare:
N-o să mai închin niciuna plină-n toamna viitoare!

Străjuț de anghinare printre vii drumeagul moare:
Rădăcinile-mi dresează pașii-n ele să coboare!

Pe gorgan un șarpe galben sâsâie cu-nverșunare:
Deși ne-ntâmplată încă mușcătura lui mă doare!

Putrezește-un cal sălbatic mort de sete pe cărare:
N-o să mai revin cu tine niciodată la izvoare!

Florentina Loredana Dalian

PROZĂ 2016

FLORĂRIA DIN CENTRUL VECHI

Polca lui Dvorak umplu dormitorul, trezind-o pe Mirela dintr-un vis prea frumos ca să fie adevărat. Alesese „Palatul păpușilor stricate” ca muzică pentru trezirea de dimineață nu pentru că ar fi arătat ca vreun palat casa ei, ci pentru că, atunci când se trezea, parcă și ea se simțea ca o păpușă stricată. În plus, melodia era vioaie și mobilizatoare, fără a fi stridentă. Pentru a-și reveni la starea funcțională, făcea, chiar înainte de a coborî din pat, câteva mișcări ușoare de întindere, de rotiri de brațe, picioare și gât. Abia apoi îndrăzneala să coboare, rostogolindu-se mai întâi pe o parte, ca să nu forțeze coloana, așa cum o învățase Ludmila în orele de aerobic. Hm... a fost o vreme când nu-mi calculam mișcărilor, ba chiar mă contorsionam în fel și chip, fără să-mi pese de urmări. E trist când începi să te gândești la astfel de lucruri. A fost și o vreme când, la auzul primelor sunete ale soneriei ceasului, sărea direct în picioare, fără nicio trecere, de teamă să nu adoarmă la loc. Pe atunci, avea program făcut de alții, pe atunci încă se mai temea de piciorul portarului, pus cu hotărâre în ușă. Acum, programul și-l făcea singură. Dar ce-i curios e că, acum, uneori își impune să se trezească la ore mai mici decât atunci. Că doar deh! E afacerea ei.

Chiar astăzi, ceasul sunase cu două ore mai devreme decât de obicei. Azi trebuia să deschidă mult mai de dimineață, să pregătească aranjamentele, să verifice dacă fetele au respectat mesajele de pe cărțile de vizită, conform comenzilor, dacă băieții sunt pregătiți pentru livrare, dacă... Azi e 8 Martie. Aia vor lua cu asalt florăria încă de la primele ore ale dimineții. Toți vor, toți se grăbesc. Măine va fi din nou liniște. Cu asta nu se putea împăca: de ce oamenii oferă flori numai la zile convenționale, sau cu precădere atunci. Florile trebuie să facă parte zilnic din viața noastră. În fine...

N-avea chef să coboare, dorind să mai prelungească pentru câteva clipe dulceața visului din care fusese smulsă brutal. Va să zică stimabilul inestimabil venise măcar în vis s-o sărute. Și să-i dăruiască flori. Un coș cu lăcrămioare, florile ei preferate, culese de prin grădini. Mai simțea încă în nări mirosul suav al florilor - el le spusese mărgăritare - și mai simțea atingerea fină, abia perceptibilă a buzelor. Nu fusese un sărut pătimaș, ci unul atât de... nu știa să explice. Parcă era mai mult un sărut al sufletelor. Absurd! De o mie de ori absurd! Și totuși... Hai, mișcă-te! Și tu, stimabile, ia-ți mărgăritarele și cară-te!

„Maaamaaa...” Asta era Pavarotti din CD-player-ul automobilului ei. Cu părere de rău, îi întrerupse cântecul pe la mijloc. Iar o s-o amendeze tembelul ăla de comunitar, c-a parcat cu roțile din spate în stația de taxi. Ce contează că-i 8 Martie? A mai pățit-o și altădată. S-o amendeze! Regulile sunt reguli și trebuie respectate. Chiar ea le spunea cândva foștilor subalterni că cine nu respectă regulile mici, nu le respectă nici pe cele mari. Și-apoi, trebuie să trăiască și Statul din ceva. De parcă n-ar plăti destule impozite! De cum intră, mirosul cafelei îi gădilă plăcut simțul olfactiv. Așa o așteptau fetele mereu, cu cafeaua făcută, mai ales de când se prinseseră că, până la cafea, „mănâncă” oameni. Ca și acum:

– Carmen, ție îți place funda asta? Și bunica lega mai estetic sacii cu grâu, când îi ducea la moară. Dă-te la o parte, c-o fac eu!

Își propusese de atâtea ori să nu mai fie atât de implicată, dar nu reușea. Poate clientul nici nu observa funda, că doar pe el îl interesau florile. Dar ea cum ar fi putut să-i ofere niște flori atât de frumoase într-un ambalaj de doi bani? Mai ales că nu erau deloc ieftine. Era conștientă și recunoscătoare de faptul că orice bănuț pe care îl plăteau oamenii - fie ei mai ajunși sau dimpotrivă, scotocindu-se după mărunț - contribuise la schimbarea în bine a confortului ei. Cu atât mai mult cu cât florile nu erau un bun de absolută necesitate și, la o adică, dacă tot ar fi trebuit tăiat ceva de pe listă, pe criza asta instalată comod, venită și nemaiplecată, ca rușii în Cehoslovacia, dacă tot trebuia tăiat ceva, așadar, acestea dispăreau primele. Florile și cărțile - marile inutilități ale vieții noastre, cum gândeau unii, dar fără de care ea nu concepea că se poate trăi armonios. Cum nu putea concepe viața fără muzică. Așadar, clienții aceștia, câți au mai rămas, făcuseră, prin efort comun, ca ea să conducă un Volkswagen (nu că nu și-ar fi permis „Audi”, dar nu concepea să dai atâția bani pe o mașină, când poți face lucruri minunate cu ei; cum ar fi să-ți umpli casa de flori în fiecare săptămână), tot ei făcuseră să se mute din garsoniera pe care o ocupase ani de zile, într-un apartament spațios, în bloc nou, cu portar la intrare, să plece de două ori pe an să viziteze locuri pe care le

cunoștea numai din atlasul geografic și pe care nici nu visase că le va vedea pe vremea când era cercetător principal la Măgurele. Terminase Institutul de Fizică, a treia în an, primise repartitie republicană la Măgurele, în cercetare, muncise pe brânci, ulterior își luase și doctoratul în chimie (că nu strică să fie două specializări, mai ales că erau legate una de alta), își dăduse toate gradele științifice și, luată de vârtejul studiului, ajunsese să se creadă un om împlinit. Până într-o zi când a realizat că nu se deosebea, la exterior, cu nimic de vânzătoarea de la aprozar. O vreme, n-avusese ochi pentru lucrurile exterioare, complet absorbită de Rezonanța Magnetică Nucleară, joncțiunea p-n și alte mășcări asemenea. Când a deschis ochii, a constatat că asistentele din subordinea sa erau mai bine îmbrăcate, mai înghiulate și îmbrățarate, vorbeau despre concedii la mare, la munte, erau aduse de soți cu mașina, în timp ce ea venea cu autobuzul. Nu că aceste lucruri ar fi avut vreo importanță covârșitoare, nu le pusese niciodată pe primul loc, dar, peste momentul „trezirii” ei, s-a suprapus revoluția năvălită cu bocancii cu ținte în viețile oamenilor și ale instituțiilor. Institutul mergea din ce în ce mai prost, iar mafioții care vânduseră țara la fier vechi nici gând n-aveau să investească în cercetare. Și-atunci, în contextul atâtor tulburări ani de-a rândul și care păreau să nu se mai sfârșească, și-a adus aminte de pasiunea pe care o avusese încă din copilărie și pe care, datorită parcursului ei în viață, nu și-o manifestase deplin. Deși iubea artele și i-ar fi plăcut să se manifeste într-una dintre acestea, Dumnezeu n-o hărăzise cu nici un dar nici pentru muzică, nici pentru literatură sau pictură, dar ceva tot îi lăsase, oarecum tangențial și tot din sfera frumosului: pasiunea și priceperea la flori. Reușea să facă un aranjament superb chiar și din bălăriile de pe marginea șanțului. În satul copilăriei sale, aduna tot ce putea trece drept floare: ciulini, traista ciobanului, rochița rândunicii, ba chiar și florile acelea cu nume rușinos, cu referire la organul genital al țigăncii. Într-o zi, chiar adunase o mulțime de pe marginea șoselei, le strânsese într-un buchet și le oferise maică-sii. Prilej pentru tatăl ei să exclame: „Maria, ia te uită ce de p... ți-a adus fiică-ta!” Se supăraseră atunci, mai ales că ea nu știa că florile acelea poartă așa o denumire și nici nu înțelegea de ce niște flori atât de frumoase trebuie să aibă un nume atât de vulgar. Se supăraseră și îi trecuse, ca și atunci când a fost împiedicată să dea la „Horticultură” (că „nu-i de viitor”). Dar uite, până la urmă, pe căi ocolite, tot acolo ajunsese. Chit că nu prea înțelegea ce nevoie avusese să-și bată capul cu structura învelișului electronic al atomului, pentru a putea face un aranjament floral. Dar numai Dumnezeu cunoaște cu adevărat aceste căi și rosturile lor.

Plecaseră din Institut, nu fără unele regrete, dar hotărâtă să privească doar înainte. Își deschisese florăria cu bani împrumutați de la Bancă și acum se simțea bine în „raiul acesta în miniatură” cum îi spunea uneori. Voise să termine definitiv cu nostalgiile și alte chestii păguboase. Când i se mai adresa câte unul care îi cunoștea trecutul cu „doamna fizician” sau „doamna doctor”, îl corecta pe un ton blând, însă ferm: „Nu mai sunt nici fizician, nici doctor!” „Dar ce?” „Florăreasă, nu se vede?!” „Păi... și cum să vă spun? Doamna... florăreasă?” Zâmbea, fără să mai adauge nimic, dar în gând îl sugestia: „Scoate banul și taci!”

Adevărul e că fusese o vreme când îi plăcea să i se spună „doamna doctor”. Ea însăși se prezenta astfel: „doctor Mirela Staicovici”. Ce ridicol! Dar acestea erau regulile, nescrise dar mereu respectate, în Institut nu te puteai adresa decât cu gradul, cam cum e și-n Armată. Totuși, nu impusese nimănui modul de adresare. Doar o dată făcuse o excepție, când pusese la punct una dintre laborante care îi spunea simplu, fără titlu, „doamna Staicovici”. N-o deranja defel și nu dăduse nicio importanță faptului - nu le cerea subalternilor decât să-și facă treaba - și probabil nici n-ar fi dat în continuare, dacă aceasta n-ar fi provocat-o. Lavinia, căreia i se adresa pe nume ca oricărei laborante, a făcut greșeala ca într-una din zile să-i atragă atenția că ea e nevastă de preot și, în consecință, ei trebuie să i se adreseze cu „doamna preoteasă”. Mirela, cu nasul în electronii ei, habar n-avea ce hram poartă soții colegelor de laborator. Nici n-o interesa, cum n-o interesau bârfele lor pe care însă aveau grijă să le ferească de urechile ei, întrucât le interzisese de la bun început și știau că nu glumește. Când o auzise pe Lavinia, cu tonul nițel cam impertinent, impunându-i formula de adresare, scăpase din mână pipeta pe care tocmai și-o luase din stativ. După ce a pus-o pe doamna preoteasă s-adune cioburile, a înhățat-o de gulerul halatului, a lipit-o de zid și i-a spus pe un ton pe care nici ea nu și-l cunoștea: „Serios? Iar tu, de azi, mi te vei adresa cu „doamna doctor”? Și te asigur că, la mine, doctoratul nu s-a luat prin contact sexual, ci prin ani de studiu pe brânci și de muncă asiduă”. „Adică ce vreți să spuneți?”, bâiguise Lavinia rămasă cam fără suflu și roșie în obraji. „Exact ce-ai auzit! Ai fost cumva hirotonită și nu știm noi?” Se dusesse miorlăind acasă, la părintele, să-i spună ce-a pățit, iar a doua zi venise foc și pară pe acesta, pentru că-și permisese să nu fie de partea ei. Relatase în laborator, chiar în prezența Mirelei, discuția cu el: „Deh, coană preoteasă - îi zisese părintele - de smerenie ai auzit? Și dacă n-ai auzit tu, să știi că a auzit ea de tine. E scris și-n carte: pe cel care nu se smerește singur, îl

smerește Dumnezeu. Bine ți-a făcut! Tu nu trebuie să spui că ești preoteasă, ci să arăți, prin felul de-a te purta. Să mi-o prezinți și mie pe doctorița asta, să-i strâng mâna!” Mirela zâmbise numai în colțul gurii, întrebându-se ce-o fi zis popa în sinea lui, de ce i-a putut trece ei prin cap. Oricum, a rămas o vorbă în Institut: când cineva voia să-și evidențieze un titlu meritat, adăuga la urmă: „Și te asigur că nu s-a luat la mine prin contact sexual”. După incidentul acesta, le pusese pe laborante să facă o listă cu profesiile soților lor și, când voia să se amuze, li se adresa, după caz, cu: „doamna comandor”, sau „doamna frezor-rabotor” etc. Cel mai tare se amuza când îi spunea Rodicăi, o sfrijită, slabă cât un fus: „doamna boxer”.

Toate acestea erau departe acum. Rămăsese doar praful amintirilor și-al atâtor lucruri inutile de care ne împiedicăm în viață. De altfel, Lavinia și Mirela deveniseră ulterior bune prietene, iar între ele nu mai exista acum nici „doamna preoteasă”, nici „doamna doctor”. Erau, simplu, Lavinia și Mirela, atât, așa cum erau scrise în Cartea lui Dumnezeu.

– Zoe, de ce te holbezi, dragă, la mine? Pune și-adună frunzele care au căzut de la flori, mai e puțin și vor începe să vină clienții. Știi că nu-mi place să arate florăria ca după război.

– Mă scuzați, doamna Mirela, eu... știți... mă tot minunez de dumneavoastră. Să nu vă fie de ochi! Că tare bine arătați astăzi!

– S-ar zice că, în alte zile, arăt ca Muma Pădurii?

– Aaa, nu! Mereu arătați bine. Dar azi, nu știu... aveți ceva, o lumină...

– Ei, m-am pupat cu unul azi-noapte!

Fetele începuseră să chicotească, dându-și coate.

– În vis, dragă!

Un pic dezamăgită, Carmen prinse curaj:

– Păi dacă numai în vis, și arătați așa bine, cum ar fi dacă s-ar întâmpla în realitate?

– Marș la treabă, că vă jupoi!

Și maimuțele astea... apasă degetul pe rană.

Baladă Irlandeză

Cele mai frumoase poezii

Cântecul lui Donal OG

„Aseară, târziu, câinele vorbea despre tine
Lișița vorbea despre tine în balta ei adâncă:
Tu ești pasărea singuratică din păduri, spuneau,
Și pereche nu vei avea până când pe mine
mă vei găsi.

Mi-ai făgăduit (dar n-a fost decât minciună)
Că-mi vei ieși în cale când turmele s-or strânge,
Am fluierat și te-am strigat de trei sute de ori:
De găsit n-am găsit decât un mielulel behăind.

Mi-ai făgăduit lucruri peste puterile tale:
O corabie de aur cu catarg de argint
Douăsprezece orașe cu câte o piață în fiecare
Și un mândru palat, alb, pe țărmul mării.

Mi-ai făgăduit lucruri cu neputință de avut:
Că-mi vei dărui mănuși din pielea unui pește,
Că-mi vei dărui pantofi din pielea unei păsări
Și un veșmânt din cea mai scumpă mătase irlandeză.

Când merg la Puțul cel Singuratic
Mă așez și mă cufund în sufletu-mi zbuciumat.
Văd lumea întreagă, dar pe iubitul meu nu-l văd,
Pe iubitul meu cu păr de chihlimbar.

Ți-am dăruit iubirea într-o duminică,
Ultima duminică dinaintea duminicii Paștelui.
În genunchi ascultam citindu-se Pătimirile,
Dar ochii mei, amândoi, îți dăruiau ție iubirea
pe veci.

Mama mi-a zis să nu vorbesc cu tine
Nici azi, nici mâine, nici duminică.
Degeaba, prost și-a ales clipa să-mi spună asta:
Ca și cum ai zăvorî ușa după ce casa a fost prădată.

Sufletul mi-e negru ca negreala prunii,
Ca și cărbunii din cuptorul fierarului,
Ca talpa încălțărilor dintr-o verandă albă.
Tu ai adus întunericul acesta peste viața mea.

Mi-ai luat răsăritul, mi-ai luat apusul,
Mi-ai luat ce este dinaintea mea și ce-a fost
în urma mea,

Mi-ai luat luna, mi-ai luat soarele
Și tare mi-e teamă că mi l-ai luat
pe însuși Dumnezeu.

Traduce, din engleză: Cristian Bădiliță

EVENIMENT

Încăpățânarea de a bate la toate ușile

Traducerea este un instrument esențial de lucru pentru toți cei care studiază limba și literatura engleză.

Lidia Vianu

În februarie 2015, doamna profesor universitar dr. Lidia Vianu (profesor la Catedra de Engleză a Universității din București, scriitor, critic literar, traducător și editor), spunea, într-un interviu pe care a avut bunăvoința să îl acorde revistei **Fereastră**, referindu-se la **Masteratul pentru Traducerea Textului Literar Contemporan (MTTLC)**: „Programul acesta este o mare bucurie. Nu am dezamăgiri legate de el. Funcționează. Adună la un loc tot ce ți-ne de viața mea profesională. Este un program generos. Punctul lui de pornire a fost nevoia dascălilor de a da nu numai cunoaștere, dar și priceperea și încăpățânarea de a bate la toate ușile. Pe de altă parte, acest program mi-a răsplătit eforturile. De fapt, nimic nu mi se pare a fi un efort când vine vorba de **MTTLC**. Răsplata a venit, totuși. S-a născut din el editura *Contemporary Literature Press*. Ea este editura online pentru literatură a Universității din București. Are deja 7 ani de existență și multe, foarte multe volume.”

Și iată că, recent, **MTTLC** a sărbătorit 10 ani de existență. Un eveniment major pentru cultura românească, mai ales din perspectiva deschiderii ei către lume. Chiar dacă presa noastră cea de toate zilele, ocupată să transmită, în direct, fenomenele paranormale de la Vaslui, sau gâlceava unora cu alții, trecând aproape sub tăcere evenimentul, felul în care au fost organizate manifestările, accentuându-se nu festivismul, ci latura lor lucrativă, rămâne unul exemplar și cu un potențial remarcabil pentru evoluția culturii noastre.

În perioada 18 – 22 aprilie, **Universitatea București** sprijinită de **Institutul Cultural Român**, **The British Council**, **Muzeul Național al Literaturii Române** și **Headsome Communication** a organizat **Atelierele de Traducere Literară București**,

în cadrul cărora șase poeți britanici au tradus în engleză, împreună cu masteranzii, poeziile a 40 de autori români (*Ana Blandiana, Nora Iuga, Angela Marinescu, Emil Brumaru, Mircea Cărtărescu, Robert Șerban* etc), care urmează să apară într-o antologie bilingvă de poezie contemporană românească, ce va fi editată, în curând, la editura online a UB, *Contemporary Literature Press*.

În prima zi, s-a lansat cartea săptămânii româno-britanice, **MTTLC - Ten Years Old!** care marchează faptul că anul acesta programul masteral de traducere literară de la Universitatea București a ajuns la cea de-a zecea promoție. Cartea a făcut și o prezentare a invitaților și a poeziei acestora (traducere în limba română - *Ioana Ieronim*), din care cităm:

Maggie Butt

Maggie Butt predă scriere creativă la Middlesex University din Londra și are la activ atât o carieră de jurnalist BBC, cât și una de autoare de succes: proză, eseuri dar mai ales poezie.

După concediu

Munca revine cu trăsnet
ca un mare val pe întinderea de nisip.

Pierdută-s precum căutătorii de scoici
în Golful Morecambe,
sau bijuteriile coroanei Regelui Ioan la Wash în ape,

când marea mi se sparge deasupra,
armata de copite și lănci

mă răsucesc încolo și-ncoace
mă cuprinde, epavă plutitoare,

deșeu izbindu-se de balast aruncat
de la alte naufragii, șipci, surcele,

scânduri, catarge și lăzi,
fierbând sfârmate de valuri la mal

iar eu mă scufund și ies la suprafață
luptând iar pentru o gură de aer.

Katherine Gallagher

Katherine Gallagher este o poetă de origine australiană, stabilită din anii '70 la Londra și autoare a unor volume de poezie, invitată la numeroase festivaluri și concursuri de poezie.

Genealogie

De la mama, ochii femeii care valsează -
asperități de netezit, mergând pe vârfuri uneori,
de căutat postul, dat muzica mai tare la Margie
și După bal,
invocând pian, saxofon și tobe din alte vremi.

De la tata, am urmat calea arcuită a cailor
am văzut un lung șir de antrenori, călăreți,
dresori de pas,
fiecare-și știa locul.
Caii aceia care păseau *extravagant*
care țineau trap la drum și singuri știau
s-ajungă acasă.

Părinții mei s-au găsit în peisaje cu grâu și oi,
cunoșteau dansul creșterii și recoltei.
Mama avea grădina ei - de parc-ar fi putut mereu
să o poarte cu ea, lângă cheile familiei.

Alwyn Marriage

Alwyn Marriage este de formație profesoară de filosofie, este directoarea Editurii Oversteps Books, o cunoscută poetă care susține frecvent conferințe la universități și festivaluri de literatură.

Balena

În sfârșit, se vede,
pe vasta întindere, departe, în Atlanticul de Sud,
evoluând maiestuos prin sare și furtună
spre orizontul circular
unde marea agitată și rece
se varsă în cerul de plumb.

Luni sau ani întregi nevăzută,
ea poartă sălbăticia
în sângele cald, pulsatil;
se arată numai când
poezia triumfătoare, neîmblânzită

țâșnește înalt, în aerul gol.

Perechea lor este pe viață
până ce harponul sortit găsește ținta,
străpunge partenerul și ea neatinsă rămâne
să-noate singură în nesfârșitele valuri;
umplând spațiul gol, groapa căscată unde
apele s-au despărțit. Ce pot eu avea în comun

cu o viață de neînchipuită amploare?
- vulnerabilitatea la răni,
sângele roșu care scurge viața,
bucuria instinctivă
de-a hrăni fructul corpurilor noastre
cu laptele tandru.

Jeremy Page

Jeremy Page a fost recent nominalizat pentru BBC National Short Story Award, este prozator, poet și dramaturg, are la activ o prestigioasă carieră de jurnalist și scenarist de film și televiziune.

Vedere din Odesa

Golind următorul sertar
găsesc întâmplător
vederea - sepia, ștearsă,
orașul scris în cirilice,
până să știu ce fac
îți reconstitui numele
din literele care-mi sunt
la fel de străine ca și tine acum,
la patruzeci de ani de la picnicul
de pe treptele Potemkin, paharele
ridicate în cinstea viitorului nostru
cu votcă sovietică din cea mai ieftină;
și inocența pe care ai atras-o
din mine, cu nesfârșită tandrețe.

Peter Phillips

Peter Phillips este un cunoscut poet londo-nez, autor a cinci volume de poezie.

Buruieni târătoare

Nici să nu visați că veți reuși -
ați citit rapoartele
ne-ați văzut pe YouTube

v-ați dat înapoi la imagini.

Credeți că ne veți nimici
Jos, la pământ,
pe sub fundație.
O dată ce-am ieșit în larg, asta e, doar dacă
se curăță foarte adânc.

Rădăcinile

noastre

sunt

mai

adânci

decât

puteți

voi

săpa.

Controlul biologic, știm, e caz de judecată.

Voi decideți dacă chimicalele sunt etice.

Vreți o soluție
dar nu există niciuna.

Nu ne găsiți
dar noi suntem pretutindeni
așteptăm.

Anne Stewart

Anne Stewart este autoarea mai multor volume de poezie, s-a implicat în numeroase proiecte literare, a înființat platforme online dedicate scriitoarelor, a coordonat antologii de lirică.

Trucul durerii

Mi-a apărut pe frunte încruntarea mirată a lui tata.
Pielea și dinții decid singure.
Treburi se fac. Timpul nu știe nimic
dar își pune apăsător obscurele semne,
pete, umbre. Fumatul s-a întors
își face vechile rotoace.

Gura nu-și mai aduce deloc aminte
un zâmbet onest. Își dă toată silința
să compună ceva asemenea, râzând ca răspuns
- gură vitează - mai vitează decât sunt eu.
Știi că simțul pipăitului ne spune mai mult
de 70% din ceea ce credem despre viață?

Încruntarea aceea - degetele cred că știu
un truc - două și-ncearcă să îndrepte; trucul

Suferinței

e însă mai tare; nu scapă din oglindă
brazdele verticale, plânsul șuvoaie.

Asta e, și-atât, suferința? Confuzie rece? Această
imersie din, în dorință și gând?

Încercarea de-a abate durerea ce amenință
inima? Întrebarea la nesfârșit, am spus, am făcut
ce trebuia? Am ascultat bine? La timpul
socotelii, a simțit el că poate conta pe mine?
Încruntarea asta mirată - acuza cu buze strânse -
ce știe oare și nu-mi spune?

A urmat deschiderea oficială, la sediul Institutului Cultural Român, în prezența directorului English Language Services din cadrul British Council, **Duncan Mothersill**, a directorului Departamentului de Limba și Literatura Engleză al Universității din București, conf. dr. **Octavian Roske**, a profesorului dr. **Lidia Vianu**, directorul MTTLC și al Editurii Contemporary Literature Press, și a doamnei Ariadna Ponta, de la ICR.

Cu această ocazie doamna Lidia Vianu a spus, printre altele: „Ideea acestor *Ateliere de Traducere* s-a născut cu 10 ani în urmă, atunci când am înființat MTTLC. De atunci încoace am colaborat cu agenta literară **Anne Stewart** și grupul ei de 400 de poeți, pe care masteranzii i-au tradus și i-au publicat în numeroase reviste naționale. Proiectul se bazează pe convingerea mea că traducerea este un instrument esențial de lucru pentru toți cei care studiază limba și literatura engleză. Acesta este și motivul pentru care Profesorul **C. George Sandulescu** - Executive Advisor - a denumit Editura Contemporary Literature Press, înființată inițial tot dintr-o necesitate a MTTLC, «Editura pentru studiul limbii engleze prin literatură». *Atelierele de Traducere Literară București 2016* deschid, sper eu, un șir lung de întâlniri de lucru ale masteranzilor, traducătorilor și cititorilor români cu autorii care scriu în limba lui Shakespeare.”

În seara aceleiași zile, Ambasadorul Marii Britanii la București a invitat la un cocktail la ambasadă toți poeții participanți și pe organizatorii atelierele.

În fiecare zi, de luni până vineri, s-au des-

fășurat ateliere, în echipe de câte 12 masteranzi, conduse de un poet englez. Atelierele s-au încheiat vineri cu o masă rotundă de două ore pe tema traducerii ca metodă de predare a literaturii, la care au participat poeții, masteranzii, **Lidia Vianu, Ioana Ieronim, Ariadna Ponta** (ICR), **Elia Ionoaia** și **Violeta Baroană**.

Sâmbătă 23 aprilie, Biblioteca Consiliului Britanic a invitat poeții englezi să citească din versurile lor. S-a lansat cu această ocazie volumul bilingv *Șase poeți britanici*, în traducerea Ioanei Ieronim, publicat de Editura Integral. Acest volum va

fi urmat în luna mai de o culegere mai amplă de poeme aparținând poezilor britanici, o selecție de poeme românești traduse la ateliere, impresii ale poezilor și ale masteranzilor.

Tot sâmbătă, 23 aprilie,, împreună cu cea de-a zecea aniversare a MTTL, sărbătorită prin inaugurarea seriei anuale de Ateliere de Traducere Literară București, s-a lansat și proiectul editurii Contemporary Literature Press de publicare bilingvă a 30 de volume de piese de teatru scrise de William Shakespeare, care includ traduceri vechi din opera lui Shakespeare în România.

Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminescienc „Porni Luceafărul...”, ediția a XXXIV-a, 10-12 iunie 2016, Botoșani

◆ Uniunea Scriitorilor din R. Moldova și Asociația Revistelor Publicațiilor și Editurilor (ARPE), organizează în perioada 13-15 iunie 2016 Concursul Național de Poezie și Interpretare Critică a Operei Eminescienc „Porni Luceafărul...”, ediția a XXXIV-a.

Parteneri: *Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea Culturii Tradiționale Botoșani*, cu sprijinul Consiliului Județean Botoșani, Editurile *Paralela 45, Junimea, Timpul, Charmides, Eikon, Vinea, Princeps Edit*, precum și cu revistele de cultură *Convorbiri literare, Poezia, Scriptor, Feed beack, Viața Românească, Familia, Vatra, Euphorion, Steaua, Hyperion, Conta, Poesis, Luceafărul de dimineață, Porto-franco, Ateneu, Argeș, Bucovina Literară*, precum și *Filiala Iași a Uniunii Scriitorilor din România*

◆ Concursul își propune să descopere și să promoveze noi talente poetice și critice și se adresează, astfel, poezilor și criticilor literari care nu au debutat în volum și care nu au depășit vârsta de 40 de ani.

◆ Concursul are trei secțiuni:

1. Carte publicată – debut editorial: Se vor trimite 2 (două) exemplare din cartea de poezie apărută în intervalul 10 mai 2015 – 5 mai 2016. Vor fi acordate 2 premii: a) „Horațiu Ioan Lașcu” al Filialei Iași a USR și b) al Uniunii Scriitorilor din R. Moldova.

2. Poezie în manuscris (nepublicată): Se va trimite un print (același volum și pe un CD – un singur exemplar!) în 3exemplare, care va cuprinde cel mult 40 de poezii semnate cu un moto. Același moto va figura și pe un plic închis în care vor fi introduse datele concurentului: nume, prenume, anul nașterii, adresa poștală, e-mail, telefon. Se vor acorda șase premii care vor consta în publicarea a câte unui volum de poezie de către editurile menționate. Juriul are latitudinea, în funcție de valoarea manuscriselor selectate, să propună spre publicare și alte manuscrise, în funcție de disponibilitatea editurilor prezente în juriu (Paralela 45, Junimea, Charmides, Eikon, Vinea și Princeps Edit).

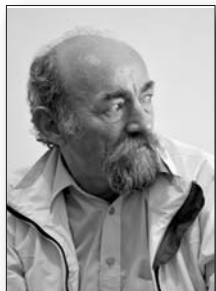
Manuscrisele care nu vor primi premiul unei edituri vor intra în concurs pentru premiile revistelor implicate în jurizare, reviste care vor publica grupaje de poezii ale poezilor premiați. Un manuscris, cel mai bun, poate primi premiul unei edituri și al tuturor celorlalte reviste implicate în concurs. Toți poezii selectați pentru premii vor apărea într-o antologie editată de instituția organizatoare.

3. Interpretare critică a operei eminescienc: Se va trimite un eseu de cel mult 15 pagini în 3 exemplare (în copie și pe un CD), semnat cu un moto. Același moto va fi scris pe un plic închis în care vor fi incluse datele concurentului: nume, prenume, anul nașterii, adresa poștală, e-mail, telefon. Se vor acorda premii ale unor reviste literare implicate în organizare. Eseurile premiate vor fi publicate în revistele care acordă premiile și în antologia editată de instituția organizatoare.

◆ Festivitatea de premiere va avea loc la Ipotești și Botoșani în ziua de 14 iunie 2015. Organizatorii asigură concurenților cheltuieli de masă și cazare. Lucrările vor fi trimise, până la data de 10 mai 2016, pe adresa: **Centrul Județean pentru Conservarea și Promovarea culturii Tradiționale - Botoșani, Str. Unirii, nr. 10, Botoșani.**

Relații la tel. 0231-536322 sau e-mail: centrul_creatiei_botosani@yahoo.com.

PS. Se primesc grupaje de până la 15 pagini și pe e-mail!

Emil Niculescu

Aniversare 125

Veteranul Perpessicius

În prefața primului volum de **Opere** (*Poezii, Editura pentru literatură, 1966*), D. Panaitescu-Perpessicius rememorează: *Sfârșisem, după licență, Școala militară cu termen redus din Dealul Spirei și, proaspăt sublocotenent de rezervă, îmi făceam stagiul la regimentul de infanterie din marginea Brăilei, vecin cu Grădina Monumentului (Independenței, n.m.) și cu câmpia dinspre Lacul Sărat, rezervată exercițiilor militare, atât de copilărești și de nevinovate în raport cu cele ce se petreceau pe fronturile apusene, unde războiul bătea cu furie de un an încheiat, când își alege, pentru a semna în revista „Cronica”, condusă de Tudor Arghezi și Gala Galaction, pseudonimul – Perpessicius, ce, în românește s-ar traduce „tăbăcit de suferințe”, fără a intuit că o astfel de „menire” s-ar putea adevăra destul de curând. Nu era un debutant, în 1914, concurase la premiul Hillel, în valoare de 500 de lei, al Facultății de litere București, pentru „tălmăcirii latinești în românește”, împărțit cu poetul (buzoian) Const. T. Stoika, pe care îl categorisea deopotrivă *adept al modernismului și clasicist*.*

Istoria, în care Războiul Întregirii a angajat România, în august 1916, a tulburat destinele celor doi tineri scriitori, aflați, ca ofițeri de rezervă sub arme: Const. T. Stoika, a murit, comandant de batalion în Regimentul 1 grăniceri, pe frontul din Transilvania, la 23 octombrie 1916, după ce, de două ori fusese rănit și a refuzat să fie evacuat.

Perpessicius, fost funcționar la Biblioteca Academiei Române, va ține, „frontul”, ca mutilat de război poet, critic și istoric literar, providențial editor al operei eminesciene, până în 1971 rămânând unul dintre reprezentanții de frunte ai celor încadrați în „generația tranșeelor”, încă 55 de ani după stingerea camaradului buzoian.

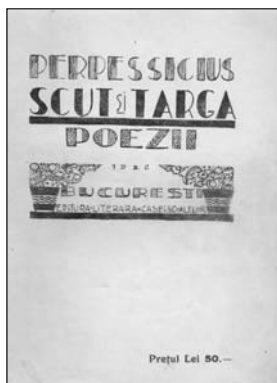
Regimentul 38 infanterie, din care făcea parte luptă pe frontul din Dobrogea, mătrurisind că pasiunea pentru literatură l-a însoțit *fie pe văile și măgurile dobrogene, la Cocargea, la Molciova, fie că a vegheat la câpătăiul nenumăratelor spitale, de campanie sau de zonă interioară, unde ne-am petrecut un stagiul mai îndelungat decât cel de pe front*. La 16 octombrie, în luptele de pe înălțimile Muratan, sublocotenentul Dimitrie Panaitescu este grav rănit la mână dreaptă și transportat la spitalul din Botoșani, unde, printr-o operație dificilă, i se salvează mîna de la amputare, însă nu o va mai putea folosi, restul vieții poetul scriind cu mîna stîngă¹. Medicul Dufreche, cel care l-a scăpat de amputare, prin rezecția cotului, brațul sfărtecat de șrapnel, făcea parte din Misiunea franceză, condusă de generalul Berthelot..

„Scut și targă”

Volumul de versuri **Scut și targă**, apărut la zece ani după război, va reflecta, în modul său particular, ceea ce Camil Petrescu, un alt veteran de război, numea, prin 1938, *acel pătrunzător „spirit al frontului” care alcătuia, el însuși, o aristocrație, cea mai frumoasă, cea mai autentică pe care a dat-o poporul românesc în ultimile două sute de ani – și poate și mai demult²*.

Jurnalul liric de front al lui Perpessicius, urmează itinerariul regimentului său, începând de la traversarea Dunării către fosta Scythia Minor, o asimilare a tânărului clasicist, familiar literaturii anticilor, în pofida efuziunii celor de pe chei, cu trecerea Styxului: *Charon a dat semnalul de dezlegat odgoane; -/ Ci șlepurile toate, desprinse de pontoane, / La chei tot mai ezită, în legănări ușoare, / Ca racle peste care, -nainte de-ngropare, / Se-azvârle-n deznădejde o mamă sau o soră. // Din locu-i remorcherul s-a deplasat cu-o proră, / Și brusc, de pretutindeni, ovații triumfale / Se-nucisează-n aer cu ploaia de petale, / (...) Și chiparoși funebri se-nalță peste ape, / Izbînd în șlep, talazuri ce străduiesc să sape / O groapă-n unda neagră, în timp ce visul care / Sosește pe mireasma de flori de la plecare / Ne mîna pe cărarea cu veșnice grădine, / Spre țărîm de a pururi al tristei Proserpine - **Pe Styx**. La Mulciova se petrece, în septembrie, întâlnirea cu un styx vertical, mai pe sponci, dar tenace: *Plouă peste foile de cort / Și din ele picură-n tranșee, / Îngănând o tristă melopee / Pentru sufletu-mi ce azi e mort // (...) Sufletu-mi e mort și amintiri / Nu-mpletesc coroană funerară, / Singure șrapnelele presară / Peste el exotici trandafiri*. O luptă de noapte dă senzația unei presimțite reintegrări în elementele*

naturii, prin secera nepărtinitoare a războiului: *Florile de pe câmp le cosesc mitraliere/ Și cu sucurile scurse spală rănilor mortale/ De eroi căzuți în tină ca și simple efemere./ Ce adorm pe veci pe-o floare, îngropându-se-n petale (Flora stelelor polare)* La Silistra, este urmărit, ca și în poemul anterior, de ochiul ciclop al reflectorului inamic ce, parcă, vrea să descopere care dintre luptători a mai rămas în viață: *Din urna neagră-a zării - un zar al negrei sorți -/ Un reflector irumpe cu lungile-i antene./ Cădelnițează-o clipă pe locul grabei scene/ Și-apoi aruncă giulgiuri și lespezi peste morți (Din șant, execuții...)*

Decent în exprimarea tristeții propagată de paragina unei gospodării de refugiat, vede, cu ironie, o gazetă de propagandă a faptelor de arme: *Pribegi sunt gospodarii, dar peste tot veghează/ Senini în sanctuarul coloanei de gazetă/ - zvârlită în băltoaca ce-n curte triumfează -/ Eroii noștri într-o postumă siluetă (Ogra-*

da). La Calfa - Dere, un alt topos dobrogean, peste o toamnă horatiană, își pune sângeroasa pecete măcelul: *Spre sud trec cei din urmă cocori din țara noastră./ Mișcând pe zări de sânge cernite baniere./ Plutesc în tactul toamnei ritmat de mitraliere./ Spre țări mai călduroase, cu-o zare mai albastră.* Scrutarea cerului, la Muratan, dezvăluie un balon captiv și un avion dușman, prozaice, amenințătoare, într-o lume părăsită de divinitate: *Pe Miele nu-l cîntă nici/ Un cor de alăute./ Și nici nu-l întâmpină sute/ Și mii de îngeri mici./ Și cartea cu peceți/ Tot nu-și arată sorții./ Și-un ropot de săgeți/ Cosesc sirepii morții.* Sentimentul vreunei eventuale, sperate izbăviri terestre, pământești este zadarnic: *De vrei să dai sprijin trupului învins./ Suflete, îți cată adăpost în cer:/ N-a rămas pe-ntinsul văilor cuprins/ Decât Dumnezeu din cer, brancardier.*

Spitalele cutureierate după împușcare - Galați, Botoșani - sunt privite nu drept niște catedrale ale nădejdi, ci în puținătatea și precaritatea mobilierului și încropirilor cu simboluri mobilizator-festive: *Ninge parcă s-ar topi o bucățică/ Cubică, de zahăr, când o ții în ceai./ Tu privești zăpada cît de calmă pică/ Și-ți zici că viața, sigur, că de nea-i./ Florile-n ferestre impasibil stau./ Între două busturi de Napoleon/ Și gâdesc ironic: faptele-i erau/ Cît de mari la Iena, cît de mici la Don! (Spital III)* După lungi luni de internare, așezămîntul spitalicesc îi pare un purgatoriu, o antecameră a morții, în care se simt accente din cel care îl va tălmăci, uneori, pe românește, Charles Baudelaire: *Pe țargi și cărucioare convoiul de fantome/ Repetă-nmormântarea cu zilnice-axiome./ Pe albe catafalcuri în săli de operații./ Din generosul sânge augurii fac libații./ Sacrificând eroii în jertfe parțiale./ Din când în când, din iaduri, în izbucniri brutale./ Un răcnet lung de vită izbită la-njunghiere/ Străbate coridorul cu umede unghere...* Pentru cei care sunt trădați, progresiv de biologie și de nădejde, reapare marele învingător francez biruit de iarna slavă: *Nevolnic în fereastră un bust de Bonaparte./ Pierdut în neaua care-l pîndește de departe./ Trăiește iarăși drama ninsoarii moscovite./ Tavanul își aprinde trei becuri prăfuite./ Trei veștede coroane pe lujere uscate./ Spitalul în ninsoare și în singurătate/ E-un țintirim pe care l-a năpădit uitarea./ Tăcerea-l stăpânește cu vraja ei ca marea... Zilele de recepție, de „kermessă”, când doamnele simțitoare și filantroape din înalta societate, grupate sub sigla Crucii Roșii vizitează răniții, par a fi executate de un penel apropiat de cel al „Capriciilor” lui Goya: *Apoi deschide-n lături largi ușile: kermessa/ Pătrunde în saloane, conduse de prințesa/ Ce grațios discută cu celelele grații./ Un stat major de piepturi cârpite-n decorații. (...) O brazdă de durere pe fața lor cea grasă./ O lacrimă ascunsă sub orișice grimasă?/ Pe rînd la fiecare cortegiul se oprește./ Ce întreabări începe prințesa le sfârșește/ O doamnă de onoare; din cornuri de Fortună./ Țigări și-autografe împarte-o vorbă bună/ Oricînd o însoțește o splendidă fondantă/ Și tuturor le lasă broșura exultantă/ De ode a lui Y... Adesea o lornietă/ Examinează urme de răni de baionetă./ Ca pietre rare scumpe, expuse-ntr-o vitrină./ Se scutură de groază și din adânc suspină... (Mater Dolorosa).**

Pe Muratan și Calfa-Dere creșteau sfioase micșunele/ Și maci trufași prin grăul verde, ce peste câmp se revărsase./ În timp ce noi săpam tanșee, blindam taluzuri și crenele./ Durând, ca albine, atâtea efemere case// (...) Noi am sădit în brazda neagră, pe Muratan și Calfa-Dere./ În loc de crini și micșunele, nenumărate flori de viață./ Îmbujorate flori de sânge - răsădul ruptelor artere -/ Când înflorise agonia pe ochii noștri flori de ghiață... (Pe Muratan și Calfa-Dere)

La Brăila, în iarna și la vîrstă senectuții, privind, dincolo de fluviu, locurile prin care luptase în tinerețe (munții Dobrogei, cu vîntă lor pată./ Nedezlegați de veacuri, ca niște sfîncși de piatră), asistă la o năprasnică ninsoare, ce îl conduce, regresiv, pe firul istoriei și al lecturilor, către primul poet al acelor locuri: *...cât e cheiul și-a-ntis zăpada cortul/ Și-n giulgiu-i alb, la noapte, rămîne singur portul/ S-asculte cum vin lupii în haite dobrogene/ Și, la răstimp, suspinul captivelor carene./ Aici, sub ursă mică, ntr-un fel ca și străbunul/ Proscris, pe vremi, din Roma, îmi trec și eu surghiunul/ (...) Mai beau un ceai fierbinte,*

îmi mai dezgheț genunchii,/ Mai schimb prin cele stihuri întâmplătoare buchii/ Și mă consol la gândul că Scitia hirsută/ Pe care ai cântat-o cu inima durută,/ Nu te-a uitat cu totul și-ți amintește încă/ De-apelurile tale ce s-au izbit de stâncă,/ O, senior și semen, titan printre damnați,// Ovid, blocat de ghețuri, de lupi și de sarmați (*Acolo iarna vine târziu*).

Într-un volum dedicat „cooperării” scriitorilor clasici cu armia română, istoricul și criticul literar Teodor Vârgolici nota: *Lirica de război a lui Perpessicius este întâi de toate o confesiune intimă, expresie a tăirilor interioare, proiectate pe fundalul unei realități dramatice. Este o lirică de atmosferă, de notații, exprimând stări sufletești, senzații, emoții, rememorări, reacții de ordin spiritual. Izvorâte din peisajul interior al poetului, aceste exteriorizări depășesc cadrul unei experiențe individuale, căpătând valori generalizatoare. Adesea, ele sunt străbătute de o melancolie reținută, cu nuanțe grave, disimulate de poet, cu discreție și finețe, printr-o ironie sentimentală, însă travestită, sesizabilă nu atât în cuvinte și expresii, cât în atitudine*³.

Cavalerul din bibliotecă

În 1929, scriitorul și publicistul Felix Aderca, cablat la „sincronizarea” cu literatura europeană și curente moderniste, îi creiona un portret intitulat „Cavalerul Perpessicius”: *Cavalerul care altădată trebuie să fi fost printre cei dintâi cruciați, meniți de Dumnezeu și de papă să dăruiască Orientului păgân sifilisul de la Curțile Apusului și să aducă în schimb înapoi ciurma de la porțile Ierusalimului, a intrat în bibliotecă, înarmat cu ocheleri și un teanc de hârtii, pentru marea cruciadă a bunului-gust și poeziei.(...) Valoarea luptelor lui Perpessicius, care nu se putea să nu crească din substanța lui intelectuală.* La 1932, la apariția volumului

Itinerar sentimental al rezervistului, îi contura o nobilă trăsătură de caracter - generozitatea cu care îi întâmpina pe cei care se încumetau să scrie, o adevărată critică „de întâmpinare”: *Cu o singură mână - căci un braț l-a jertfit patriei - nu rămîne pagină și suflet pe care să nu le răsfoiască, să nu le guste și entuziast să nu le împărtășească*⁴

Fișa bio-bibliografică inserată de Nicolae Manolescu, în exigenta sa antologie **Poezia română de la G. Bacovia la Emil Botta**, îl relevă pe fostul licean din Brăila (1891-1971), ca fiind prestatorul unei activități publicistice intense, colaborator la cele mai distinse publicații literare interbelice („Sburătorul”, „Contemporanul”, „Rampa”, „Cuvântul”, „România literară” „Lumea”, „Viața literară”, „Luceafărul” - vom aminti și „Hiena”, editată de buzoianul Pamfil Șeicaru, fost sublocotenent și cavaler al Ordinului „Mihai Viteazul” în Marele Război), *consacrat uriașei ediții critice Opere ale lui Mihai Eminescu* (6 volume), începută în 1933, membru al Academiei, dar și alcătuitoare, împreună cu Ion Pillat, al **Antologiei poezilor de azi** (2 vol, 1925, 1928), un încurajator al debutanților în lirică pe parcursul celor cinci volume de „Mențiuni critice”⁵.

Unul dintre aceștia a fost poetul Mihai Moșandrei, din Câmpulung Muscel, absolvent de drept la Paris și prieten cu Ion Barbu, de care mai vârstic, nu cu mult, mentor se simțea afin și prin aceea că, a tradus din poezia (de la Baudelaire la Francis Jammes, între care și simpateticele *Plecarea recrutului de Paul Fort* și *La tinerii soldați care au murit* a belgianului *Verhaeren*) și critica literară franceză. *Patriei sale* - glosează „ucenicul” - *nu numai cu poeme dar cu propriul trup ciopârțit, și-a dăruit tot ce avea mai scump ca scriitor, brațul său drept. Apoi mai târziu ochii în lupta lor migăloasă în descifrarea manuscriselor, toată inteligența sa critică. Într-o forță de muncă uriașă la masa de scris și în slujba monumentalei opere a lui Eminescu ce mai ales pentru el simboliza geniul cel mai autentic al întregului lirism românesc. (...Cum știm, luptător în primele rânduri, apoi invalid de război, sângele lui încă fierbinte s-a transformat în rubinul versurilor: «scut și targă», evenimente dureroase dar care în loc să-l fi preschimbat în aprig șovin, l-au metamorfozat într-un adevărat apostol, și mai iubitor de oameni, într-un umanist și mai ales într-un total și convins pacifist*⁶

Evaluarea criticului s-a realizat nu fără nuanțări, din ce în ce mai aplicate; **Eugen Simion** aprecia astfel entuziasmul cronicatului „impresionist”: *Faptul că Perpessicius este poet înainte de a fi critic nu explică amabilitatea de care au vorbit toți comentatorii lui. Poezia poate să justifice finețea ce o pune în analiză, dar nu blândețea judecății. Poezii sînt, de regulă, neiertători cu alții, pamfletele cele mai dure împotriva poezilor le-au scris poezii, nu criticii. Cordialitatea lui Perpessicius vine dintr-o înțelegere neobișnuită a misiunii cronicarului literar. Acesta trebuie, pe scurt, să încurajeze și să protejeze arta, chiar*

și acolo unde ea apare în alianțe degradante. (...) Profesant al unei „pedagogii a entuziasmului”, chiar când supraevaluează, nu i se poate pune la îndoială „nici priceperea, nici buna credință”. *Scriitura răscumpără, în cazul lui, erorile posibile de diagnostic. (Perperssicius a greșit, creștinește, mai ales prin bunătate decât prin negație!)*⁷.

Remarcându-i „o finețe neologică ce conduce la mătăsoase emoții cerebrale”, **Gheorghe Grigurcu** îl situează, în istoria poeziei ca fiind mai consubstanțial cu G. Călinescu, *nu numai prin recuzită mitologică ori istorică și prin lexic, ci, mai cu seamă, prin badinieria ce antrenează reprezentări grandioase, într-un spirit de disimulată nonșalanță: „Ce-mi pasă de Hecuba sau de vreo altă fată,/ Când tu ne părăsești:/ Ce-mi pasă de istoria universală/ Și de catastrofele-i povești?”* Artificialitatea care ar putea fi imputabilă poezilor etichetați de a fi „livrești” i se pare fără acoperire: *experiența lecturii concură pentru un intelectual rasat cu cea nemijlocită a vieții. Din aerul bibliotecii cărturarul absoarbe efluvii ce-l reîntorc la sursele primare, tot astfel precum un chip din oglindă îl ajută să se cunoască pe cel aievea. Nutrită de pasiunea unei vieți de erudit, însă informată de toate motivele existențiale, lirica lui Perperssicius are un caracter sintetic.* Prin discursul poetic larg, discursiv, luxuriant și ironic, criticul îl „citește” a fi un precursor al lui M.R. Paraschivescu și Geo Dumitrescu, descendenți mai mult decât notabili, care au făcut, la rândul lor, școală, în promoțiile poetice ce i-au succedat⁸.

Nu avem la iconografie, o imagine a tânărului ofițer, deși e posibil ca în arhiva de la Muzeul Literaturii Române să existe, după depoziția fiului său Dumitru D. Panaitescu, care îi evoca pe prietenii bătrâni părintelui: *Athanasie-Sică Bala, ajuns general doctor, cu care Perperssicius s-a întâlnit, deseori, în anii popasurilor prin spitalele moldovene, a fost unul dintre prietenii săi de o viață. În expoziția Perperssicius, care s-a deschis acum patru ani (1977, n.m.) în modesta casă a mamei sale, Elisabeta Panaitescu, de pe strada Cetății, figurează o fotografie veche de șase decenii, din care zâmbesc trei ostați din Regimentul 38 Infanterie: actorul Alexandru Ionescu-Ghibericon, fratele lui Nae Ionescu, directorul ziarului bucureștean Cuvântul, (...) medicul Anasthasie-Sică Balaban și Perperssicius*⁹.

Aniversar (125) și comemorativ (45), pentru scriitorul Perperssicius și sublocotenentul D. Panaitescu, acest an marchează și centenarul intrării României în campania pentru întregire națională. Fie și numai prin activitatea sa editorială, de ctitor al unei catedrale a geniului național - ediția critică a operei eminesciene, primele șase volume, pentru care s-a luptat până la sacrificiul nervilor optici, stângaciul, de la douăzeci și cinci de ani, Perperssicius rămâne între dreptii literaturii române.

Note:

1. **Florian Gheorghe, Mihai Popescu și Ion Rotaru, Prezențe militare în știința și cultura românească**, Editura Militară, 1982, p. 213.
2. **Camil Petrescu, Cărțile luptătorilor**, în : „**Revista Fundațiilor Regale**”, an V, nr. 5, 1938, p. 407.
3. **Teodor Vârgolici, Scriitorii clasici și armata română**, Editura Militară, 1986, p. 360.
4. **Felix Aderca, Contribuții critice. Articole, cronici, eseuri**, Vol.2, Editura „Minerva”, 1988, p.144.; 308
5. **Nicolae Manolescu, Poezia română de la G. Bacovia la Emil Botta**, Editura „Alpha Paideia”, 1996, p. 430.
6. **Mihai Moșandrei, Fugare amintiri despre Perperssicius**, în: **Istoria literaturii române în evocări propusă de I. Opreșan**, Editura „Saeculum I.O.”, 2001, p. 342.
7. **Eugen Simion, Scriitori români de azi**, Vol. 2, Editura „Cartea românească”, 1976, p. 340; 352.
8. **Gheorghe Grigurcu, De la Mihai Eminescu la Nicolae Labiș**, Editura „Minerva”, 1989, p. 310; 312..
9. **Biblioteca critică: Perperssicius**, Editura „Eminescu, 1988., p. 62.

CONCURS DE EPIGRAME „CINCINAT PAVELESCU”

Asociația Culturală „Duiliu Zamfirescu” din Focșani, împreună cu R. L. „Cincinat Pavelescu” și AS. „Cavalerii Unirii” organizează Concursul de epigrame „Cincinat Pavelescu”

Doritorii vor trimite în format electronic 10-20 de epigrame, împreună cu o fotografie și un scurt C.V. pe adresa de e-mail: gheorgheneagu@yahoo.com, sau prin poștă la adresa: **str. Alexandru Golescu nr. 76, Focșani, Județul Vrancea** până la data de 15 septembrie 2016.

Jurizarea și premiarea se va face în ziua de 23 octombrie a.c. la Focșani. Relații suplimentare la telefonul: **0722 284 430**

Cele mai bune epigrame vor fi tipărite într-un volum.

POEZIA VIE

La începutul lunii aprilie a.c., poetul **Adrian Suci** și **Constantin Marafet** (directorul Editurii „Rafet”) au plănuțit o lectură publică, care urma să aibă loc la Centrul Cultural „Florica Cristoforeanu” din Râmnicu Sărat. Planificând evenimentul pe „repede înainte”, într-o

săptămână au fost lansate invitațiile de participare, s-au strâns textele și a fost editată o antologie („Poezia vie”) cu cei zece poeți programați să citească (din județul Buzău: **Laurențiu Belizan**, **Constantin Marafet**, **Lucian Mănăilescu**, **Petrache Plopeanu** și **Nicolae Po-gonaru**; din țară: **Ciprian Chirvasiu**, **Marius Dumitrescu**, **Valeriu Mircea Popa**, **Adrian Suci** și **Simona Toma**). În acest număr al revistei Fereastră vă prezentăm 4 oaspeți din țară ai evenimentului din 16 aprilie a.c., poeziile Simonei Toma fiind prezentate în numărul nostru anterior.

Ciprian Chirvasiu

Născut în 1964, Ciprian Chirvasiu este licențiat în filologie, cu o carieră jurnalistică de excepție, premiat în anul 2002 cu **Premiul pentru expresivitate jurnalistică în presa scrisă** acordat de Clubul Roman de Presă.

În literatură a publicat următoarele volume: **Profesorul de limbă moartă**, poezii (Editura Vinea, 1996); **Ate- liere în paragină (24 de ore și miezul nopții cu Aurelian Titu Dumitrescu)**, convorbiri literare (Editura Carte de suflet – 2002); **Destine fără noi** – convorbiri cu Alexandru Paleologu, Neagu Djuvara, Mihai Șora, Johnny Raducanu, Marin Tarangul, Mihai Nenoiu, Vasile Blendea (Editura Badea, 2006); **Unirea în duh**, poezii, volum colectiv, scris alături de **Aurelian Titu Dumitrescu**, preot **Niculae Constantin** și preot **Alexandru Razvan Morariu**, (Editura Ideea Europeană, 2013); **Nimeni, nimic, niciodată**, poezii (Editura Herg Benet, 2013).

*

Tăcerile lui Ciprian Chirvasiu au profunzime, iar sclipirile din ochii săi stârnesc întrebările care l-au obsadat pe Gauguin în insula singurătății: „De unde venim? Ce suntem? Încotro ne îndreptăm?” Întrebări disimulate de Ciprian Chirvasiu în mai vechea sa carte de interviuri (**Destine fără noi**) publicată în 2006, care poate fi citită acum și din perspectiva unui viitor devenit trecut.

Iată câteva lucruri spuse atunci de interlocutorii unui autor despre care **Aurelian Titu Dumitrescu** scria, pe coperta a patra a volumului: „Convulsiv când rămâne singur, nemișcat în fața partenerilor de dialog, obosit de tăcere până la durerea fizică, vorbește numai pentru a-i asculta pe alții”.

În cazul cărții menționate acești alții au fost:

Alexandru Paleologu:

„(Globalizarea) Este noua formă de comunism. Românului îi place comunismul pentru că permite chiulul, permite hoția până la anumite limite - acum s-a ridicat mult peste limita asta - și permite iresponsabilitatea. (...); „A ieșit o nouă prostie. Au introdus-o nemții, adică protestanții: cultul muncii. Foarte rău. E o plictiseală de moarte. În limba română veche, cultul muncii însemna tortură. Altceva e lucrul. Eu nu am muncit în viață. Dar am lucrat. Când am fost la pușcărie, când mă puneau la muncă silnică (tot cu mijloacele adecvate, care sunt aceleași, simple, de mii de ani, mă prefăceam că muncesc. Nu munceam fiindcă era imposibil (...)) Omul care muncește nu lucrează, căci pe el nu-l interesează nimic. Și cultul muncii, care s-a erxtins pe întreaga planetă, a distrus respectul pentru sfințenia lucrurilor importante. Au

distrus cultul femeii, farmecul care este femeia în lume...”

Neagu Djuvara:

„E clar că în decembrie 1989, în afară de elanul popular, instinctiv și onest, a fost vorba și de o manipulare. A fost încercarea eșalonului al doilea al partidului comunist să pună mâna pe putere. Grav este că, timp de 15 ani încoace (între timp s-au făcut 27 – n.n.), situația continuă. Dacă ne vom lăsa în continuare pe mâna fostei Securități și a fostei nomenclaturi comuniste, noi nu vom ieși din bârlog.”; „E clar că Europa a fost năpădită de lumea a treia. În România, majoritari vor fi românii, în Germania - turcii, în Franța - arabii, în Anglia - pakistanezii, indienii și jamaicanii. Întreaga Europă devine metisă.”

Mihai Șora:

„Dacă Ministerul Culturii ar dispărea la forma lui actuală într-o secundă, s-ar simți deja o aerisire în acest domeniu. Libera inițiativă ar putea să dea roade. Până una alta Ministerul culturii este unul al anticulturii. Relația dintre administratorii culturii și cei care produc cultură există doar în măsura în care s-au format relații de la persoană la persoană...”

Johnny Răducanu:

„Pe vremea aia, eu dădeam cu mucii-n fasole, spunând că sunt român de origine țigan. Cu asta îi înnebuneam pe gagii! Am fost lângă Peter Ustinov, la câteva gale UNICEF. În România nu se sufla o vorbă, că aveam o barbă mare. Până aici! Nu mă dădeau la români, dar eu făceam tapaj afară, cu Peter Ustinov, care ținea foarte mult la mine, Dumnezeu să îl ierte! Și pe-acolo spuneam : «Sunt cetățean român, de origine țigan. Domnul Petre Ustinov este cetățean englez și este socotit Sir. Dar originea domniei-sale e rusă. Cine poate să conteste că domnul Peter Ustinov este englez? În consecință, cine poate să conteste că eu sunt român»”

Marin Tarangul:

„Cei care am trăit sub comunism suntem prea aproape de amprenta pe care a pus-o pe noi și uităm că, de când există istoria omenirii, generații de săraci s-au răsculat și i-au schimbat pe cei de dinaintea lor, și că nu e vorba de culoare ideologică. Că noi numim revoluții ceea ce a stat de la începutul vremurilor sub semnul tâlhăriei în care unii îi jefuiau pe alții, sate între ele, cetăți între ele, regimuri, clase.”

Mihai Mitiade Nenoiu:

„Muzica este o artă atemporală. Ea se desfășoară în timp și nu rămâne nicăieri. (...) Practica înregistrării și conservării muzicii este acceptată doar de jumătate dintre muzicieni. Cel mai vehement potrivnic al acestei idei a fost Sergiu Celibidache. Nu era doar muzician ci și absolvent al Facultății de Matematică-Fizică, de la Berlin. Absolviseră și Filosofia și Literele. În tinerețe fusese un excepțional dansator de step, cânta la acordeon prin baruri. O ființă sălbatică și vie, care pe unde trecea rănea privirile femeilor și ale celor avizi de frumos și de viață. Celibidache se întreba, pur și simplu: «De ce să înregistrez eu interpretarea aceasta, câtă vreme nu este decât un fapt de trecere?! »”; „Lumea românească de după 1989 este mult mai tulbură decât cea de dinainte. S-au răscolit toate, au ieșit gunoaiile deasupra, nu mai există criterii de valori, mass media scrisă este vinovată în mod criminal de ceea ce scoate la rampă, de televiziune nu mai vorbesc... se promovează incultura, impostura, epiderma, sexul, vulgaritatea.”

Vasile Blendea:

„Este cumplit de dsureros ce se întâmplă! De asta ne-am și împușinat. În fil-moteca mea, am sute de mii de imagini cu personalități. Nu am valorificat nici măcar un sfert. M-au folosit Academia, Muzeul Literaturii, m-au folosit foarte mulți. Nici măcar nu m-au plătit. (...) Într-o bună zi se va întâmpla ceva cu mine. Și se va alege praful! (...); „Îi aud după revoluție pe unii cu ranguri înalte: «Jos comunismul!» Păi, comunismul le-a fost mamă și tată! Cum să spui: «Jos cu tata! Jos cu mama!»? Vedeți ce farsori sunt?

FOTO L. M.

POEME

de *Ciprian Chirvasiu*

Certitudinea cu picioare lungi

„Speranța lăsată în lut se joacă prin biserică”
(Ondina)

Bisericile și-au pus lutul deasupra capătului,
înlăuntrul lor nu există speranță,
ci doar motoarele ruginite,
pe care le mai pornește, rareori,
câte-un mecanic virtuos din fire.
Ondina, va trebui să pricepem o dată
că Dumnezeu nu-i tonomatul de birt,
în care strecuri o fisă
și-ți cântă melodia preferată!
Dumnezeu este alt-ceva,
mereu alt-ceva,/ până la stupoare.
Iar bisericile sunt marile Lui săli de bal,
unde te invită la dans:
să știi că și Dumnezeu își schimbă pasul
după noi!
Dă uitării toate coreografiile învățate acasă
și lasă-te-n voia lui
Dumnezeu, dansatorul perfect.
El nu se-ncurcă niciodată
nici în tangoul cuiva,/ nici în păcatul cuiva,
nici în propriile piruete.
Dumnezeu nu te calcă niciodată pe bombeu.
Pentru că El este/ secunda
când intuiești pasul greșit.
Dacă ai primit cândva o invitație la vreun bal
și te-ai pomenit într-o biserică
înseamnă că te-ai născut deja.
Dacă începe muzica/ înseamnă că te-ai rugat.
Dacă-ai dansat cu Dumnezeu
înseamnă că ai trăit destul.
După bal,/ la o cafea cu violoncelistul,
prieteni cu contrabasistul
și cu tipul de la triangu,
bisericile se destramă în oameni,
ca mamele îngenunchiate
sub nașterile care nu așteaptă.
Lutul nu are nimic de-a face nici cu bisericile,
nici cu mamele,/ nici cu sufletul cuiva.
Lutul are pești.
Este fundul de mare.
Lutul iese la iveală
după o rupere de apă,/ la un crăpat de ziuă,
iar speranța noastră are tălpile obosite,
pentru că Dumnezeu e
o certitudine cu picioare lungi.
Să credem profund

în toamnele fără mâini și fără creier,
cum imberbilor li se pare că,/ spărgând o nucă,
au deschis o ușă/ către cruci de piatră
date cu odicolon.

Speranța înseamnă dezamăgirea de apoi,
bisericile nu sunt decât umerii
pe care ne sprijinim/ în căderile luminii,
dovada supremă că trupul nu are substanță
și că nu-și poate inventa singur chipul.
Dacă v-ați fi sprijinit vreodată pe fundul mării,
ați fi știut asta:
Biserica e pește/ și sufletul are viscere.
Doamne, Dumnezeule,
îmi permiteți?

Sărutarea de lipsă

„Mă simt subliniat și tandru./ În mine s-a tăcut
ceva./ Vă rog pe voi, uitații sorții, / la moartea
și secunda mea...” (Ondina)

Știința și neștiința sunt același păcat.
Ondina, niciodată iubirea n-a avut țări calde,
după cum mama mea
nu s-a lăsat pusă între coperte:
tata a știut din neam
cât de nefirească este orgia
cu femeii deștepte.
Ca să iubești cu adevărat,
nu trebuie decât să stai.
Marile orașe vor veni să-ți încălzească picioarele,
ca să dormi și tu puțin,
până la probabila ta moarte.
Ondina, ai băgat de seamă
că toate bisericile au sex?
În fiecare, o femeie naște/ sau suferă cumva.
Și atunci, cui ne închinăm noi, de fapt?
Și de ce nu mi-am respectat niciodată mama,
ci doar femeile pe care le-am iubit?
Ai văzut tu vreo clipă, Ondina,
vreo trufie în așezarea nuferilor pe apă?
Pe orice frunte de prunc
stă, ca o pecete,
sărutarea de lipsă a tatălui.

Așa-zisul

Ce noroc de țară am avut și eu, Ondina,
ce noroc de țară!
Țara mea, unde până și-ntr-un loc părăsit
și neisprăvit
poți găsi o fată frumoasă,
loc de casă/ și fructe de pădure,
care stau să urce.
Țara mea,
unde râurile sunt ploaia pământului!

Țara mea, de unde, o dată plecat,
 ți se mai permite să-i vizitezi/ doar plânsul,
 cu frigul de care ești în stare.
 Țara mea,
 în care-am reușit să devin/ așa-zisul.
 Am visat miros de pâine caldă astă-noapte,
 o călca tata mort în picioare,
 și mi-a nins foamea-n ultima odaie,
 mama te-a ascuns într-o stupoare de fragi,
 într-o zacuscă,
 în niște copăi albe,/ cu haine de ducă.
 De unde să știu eu/ că mă așteptai
 în câmpul de bumbac
 al fugii mamei/ de tata?
 De unde să știu eu/ că mă iubeai
 în soba de la drum?
 Frânge-te-aș la o cină în zori,
 bea-te-aș pe urmă!
 Ce ți-ai mai putea dori să iei cu tine, Ondina,
 decât înțelesul așa-zisului,
 lumina cea întunecată,/ care lasă umbră?
 Poate doar bunul de oameni,/ ce ți-aș fi fost.
 Ondina, gura mea vine
 dintr-o întrebare, în sfârșit,/ bine pusă:
 „CINE este adevărul?”
 Eu nu am avut niciodată timp,
 ci doar întretimp.
 Ție însăși, pui de acvilă,
 ți-am mângâiat capul, retezat de odihnă,
 pe întretimpul vieții mele.
 Dacă ai aduce acum pe masă
 o sticlă de vodcă,
 să nu mai stau singur la așezata asta,
 te-aș vinerii cu o miercură,
 într-o zi de duminică.
 Ondina,
 prin țara mea,
 Dumnezeu călătorește cu bou-vagonul.
 Și, dacă S-ar opri să bea apă,
 te-aș strânge în brațe/ cu toate locurile părăsite
 și neisprăvite ale lumii,
 cu toate fetele lor frumoase
 și m-aș întuneca puțin,/ așa,
 ca să-ți fie și ție umbră,/ puțin.
 Până una alta,
 culege-mi de pe linia norocului/ o zi de luni,
 promisiunea de marți,/ halvița de joi
 și moartea de sâmbătă.
 Copiii bogați și nebunii
 vor avea curând/ nevoie de daruri.

Dără de sfânt

Fericiți cei care s-au regăsit
 sub o mătanie!

De două ori fericiți
 cei ce-au avut în neam
 și sfinți,/ și părinți!
 Ondina, iubirea este felul Domnului
 de-a Se pune
 dintr-o mână în alta.

Bate tactul!

Să exersăm pentru ultima oară, Ondina,
 fa, do diez, si bemol, si, si,
 bate tactul, Ondina, strânge griful!,
 încă n-ai venit, nu te-a chemat nimeni,
 încă n-am plecat, parcă m-aud respirând,
 bate tactul, Ondina, recviemul acesta
 dă ca prostul în oda bucuriei,
 dar e bine chiar și așa: mi te-nchipui,
 ești asemenea ei, care n-are egal,
 lasă, o să murim mai târziu, lasă,
 mai târziu, când om fi odihniți,
 sol, re, mi, fa, si, do diez,
 asemenea ei, care n-are egal,
 asemenea ei, ai lepădat rochia subțire de in,
 pe care o țin acum între degete, bate tactul,
 și, dacă vrei neapărat, na!, ține!,
 trăiește tu viața asta în locul meu,
 mâncă tu agurida mamei ei de viață!,
 fa, do diez, sol, re, mi, si bemol,
 ia pe răspunderea sufletului tău
 oboseala care mă apasă,
 ia tu neputința de-a scrie numai revelații,
 de-a gândi numai în cuvinte, poftim!, iubește tu
 femeia asta pe care n-o mai iubește nimeni!,
 încearcă tu să faci rost de bani
 pentru iaurt, parizer, cafea,
 pentru mentă și dudge,
 încearcă tu să faci rost de bani!,
 bate tactul, fa, la, do diez,
 poftim!, ia-le tu pe toate!,
 trăiește tu în locul meu!,
 străbate cu sandale albe
 ziua asta, vagă sub crivă!,
 ar trebui să murim odihniți,
 și, mai ales, nu te plânge,/ nu te plânge de nimic,
 fii demnă!, îți dăruiesc destinul până la prăsele,
 dacă ții neapărat,
 n-ai venit încă, nu te-a chemat nimeni,
 nici eu n-am plecat, parcă m-aud respirând,
 dar e bine așa: mi te-nchipui,/ dacă ții neapărat,
 trăiește tu viața în locul meu,/ trăiește-o tu!,
 și cântă, dansează până la uitare,
 a venit vacanța, podul de piatră,
 strânge griful, Ondina, bate tactul!,
 până și vodca îmi e săgetată de pești roșii,
 trenul de Franța nu oprește aici.

N-a mai rămas nimic de spus.
Rostul acestei lumi îl știu
doar copiii și morții.

Crescătoarea de stepe

Pod al casei surpat sub frunte,
moșăie îngerul.
Acela șleampăt și grăsuț,
locuind halatul,
despre care doamnele pot băga mâna-n foc
c-ar fi aripi.
Acolo doar tu ai dreptul să plătești
chirie silnică pe viață,
acolo, Ondina,
doar tu ai!
Am hotărât:/ doar tu!
Dreptul la viziunea verticalității cu ora,
cu minutul,
la iubirea zdrelită a călcâiului pentru oameni.
Acolo doar tu!
Acolo, doar acasa/ bieteii noastre secunde.
Cum azi pășești printre antebrățele tale stângi,
ca să nu mă superi.
Deci, în biata mansardă comună,
aibi tu puterea
de-a interzice venirea morții!
Aibi-mă tu, în loc de tine,/ dacă poți!
Mânji, dacă poți,
or să-ți împingă cu boturile iarna
la pragul bucătăriei de campanie,
să inventezi tu anotimpuri,
să poruncești învieri,
să fii doar tu crescătoarea de stepe,
și iepelor îngerul prost/ să le fie amurg!
Iar eu numai să înger cu el, câte-un pic,
atunci când ți-o fi greu și ție să mă aibi,
să-ți traversez biografia
ca pe-o plapumă umplută cu două grame
și să zic:/ grăbește, Doamne, Apocalipsa aia,
că am ajuns la marginea femeii!

Femeie-n apă

Trei lucruri pe care nu le suport:
1. habarul din palmă;
2. certitudinea că sunt continuu;
3. fântâna de-acasă.
Copil, era să mor
de mirosul mâinii Maicii Domnului;
prea târziu am aflat
că habarul din podul palmei
care-a căzut peste primul sân,
are miros,
că mirosul are femeie,

că femeia are apă
și că apa se rupe/ sau se ridică.
Acasă înseamnă:
să arunci o găleată în tine,
să te scoți,
să te torni în cap
și să-ți fie frig, vara,/ cald, iarna.
Numai copiii cresc
când oamenii mor.

Iosif, fără importanță

Niciodată omul vreunei femei
n-a avut firescul femeii sale.
Fecioria e un fel de-a sta nedumerită
între dorința de a avea om
și dorința de-a avea prunc,
după cum, în Evanghelii,
Iosif n-are nicio importanță.
Trăiți între lăcuste,
noi nu am avut până acum nici sensul
înșurubării în aer,
nici dimensiunea prăbușirii din înalt,
ci doar bucuria salturilor mici.
Atunci când o întorci,
înăuntrul mânușii se află măsura
ce poate să-ți dea plânsul degetelor,
cu care mângâi
în somn.

Tuta

Altfel, Ondina,
află că sunt bine.
Mi s-a spus mai apoi,
că moartea mea ședea pe câmp
fără treabă,
fără niciun fel de albine
și se uita în zare, ca proasta,
la combine.
Și m-am dus la dânsa și i-am zis:
„Auzi, fă, cât crezi că te-aș mai putea ține?!
Cât să te mai țiiu?!”.
Și moartea mea a murit
de dor,
după mine.

Marius Dumitrescu

Născut în 1959 în localitatea Mihăești, jud. Argeș, absolvent al Universității București, Facultatea de Drept (1990).

A debutat în 1994 cu volumul de versuri **Frumos fără voie** (ed. EXAS). Al doilea volum i-a apărut în 2001, **Liber în ultimul hal** (ed. Paralela 45). A fost prezent și în volumul de grup **Plagiator** (ed. Paralela 45, 1998) – împreună cu Tiberiu Frim, Andreea Hircă, Ana Maria Sturzu, Monica Doru, Dan Neamțu, Liviu Mățăoanu și Florentin Sorescu.

Au urmat **Tâlharul cel bun** (editura Karth, 2014), volum care a fost distins cu premiul Revistei Tribuna la Festivalul internațional de poezie de la Sighet, și **Târziu dar neînserat** (ed. Grinta, 2015). Tot în 2015 a publicat și primul volum de eseuri, **Prezentul continuu** (ed. Tribuna).

Solitar din fire, nu a făcut parte din cenacluri, școli sau grupuri literare, motiv pentru care a publicat sporadic prin reviste și, la distanțe destul de mari, cele cinci cărți. O vreme, persecutat de un cotidian decerebrat, s-a refugiat în fotografie, iar fotografiind fresce din toată țara a descoperit pictura creștină de tradiție bizantină, ale cărei rădăcini și realizări le-a căutat apoi prin Istanbul, Salonic, Florența, Roma, Veneția și nu numai. A cultivat imaginalul (cunoașterea prin imagine) și a exersat intervalul călătorind, fără însă a renunța vreo clipă la poezie.

Este adeptul concluziei lui Aurelian Titu Dumitrescu „Poezie, da, dar nu în loc de viață”.

Încheiem această prezentare cu două citate dintr-un jurnal al obsesiilor cotidiene (Prezentul continuu, Editura Tribuna, Cluj-Napoca, 2015), în care Marius Dumitrescu își evaluează supraviețuirile cu luciditate:

„Abandonați rigorilor zilnice, care decretează imediatul trăit drept unic model existențial, locuim o variantă a infernului, un pat al lui Procrust mărginit de nostalgia propriilor dimensiuni”;

„Oricum, rătăcesc prin labirint, însă totdeauna cu ochii la steaua polară. Nu pentru a găsi o ieșire - știu că ieșire nu există - ci doar pentru a mima consolarea că totuși există repere”

POEME

Regăsirea de celălalt

Marius Dumitrescu iese din cârciumă:
și-a băut cafeaua
cu Marius Dumitrescu

din timp în timp se mai întâlnesc
să se piardă-mpreună
în regăsirea de celălalt
schimbă uneori înserările
alteori viețile între ei

abia ieșit din cârciumă
nimerește în viața poetului
unde adie ca un tremur de pleoapă
amintirea lor cea mai veche

dintr-o dată gândirea i se frânge
în ochiul său albastru
se lasă tăcere și vede:
cum dă iarba cum începe amurgul
cum îmbătrânește lumina

dar poetul ce să facă el
cu viața lui cea nouă?

acum prin mijlocul ei de câmpie
ninsă și orfană de orizont
se duce spre un deal îndepărtat
se tot duce poticnindu-se
înspre dealul pustiu
femeia cernită
dintr-un poem de Ion Mureșan

ar privi-o în ochi
cu ochii ei atât de străini
dar asta înseamnă ca el
mai întâi să orbească.

Anturaj poeticesc

prieten cu François Villon
prin mustări și zahanale
după metafore-alergam
n-aveam nici acte nici parale
pe la răscruci în câte-un han
mai beam și noi pe datorie
coniacul stelelor ce cad
și apa zilelor sălcie
plecam apoi mereu haihui

spre cerul gol ori închisoare
descopeream *les neiges d'antan*
în vreo femeie iubitoare
ne-am despărțit într-un amurg
când acuzați de poezie
simțeam în nări parfum de ștreang:
de-atunci îl tot aștept să vie

Autoportret votiv

încet egal și fără îndurare
mi-e viața inundată de apus
tot ce s-a dus de-acum rămâne dus
nu-i loc de-ntors și nici de amânare
e vremea niște morți să-ngrop și eu
cum și pe mine alții-or să mă-ngroape
se-amestecă departe și aproape
în tot mai înnoptat destinul meu
încercănat și rupt de oboseală
târziul mi se face mai târziu
și sunt deja
- cum n-am crezut să fiu -
prezent la repetiția finală
unde sub ochiul înghețat al sorții
mortul din mine își îngroapă morții

Poveste de iarnă

e vremea să te-arăți - absența ta
în liniștea odăii viscoalește
prietenii te-așteaptă ascultând
cum lebăda zăpezii-mbătrânește
doctorul Faust răsfoind o carte
își caută distrat fără să vrea
în buzunarul plin cu greieri ceasul
care a stat de-un secol și ceva
bătrânul Don Quijote povestește
că are-un Rocinante cu petrol
și că pierzându-și lancea într-o luptă
și-a cumpărat ne-ntârziat pistol
iar eu mă rog să vii cât nu-i târziu
cât nu-s bolnav de-un vis din altă parte
cât ne mai poate clipa-ngădui
și nu se-ntorc prietenii în moarte

Rugăciune de fiecare zi

pune-mă Doamne de cealaltă
parte unde se află
vinul și pâinea
ia-mă și pune-mă
în liniștea plină când
sufletul meu va spânzura
înaintea ochilor mei
spune-mă Doamne până ce
ninsoare mi se face privirea

până la ultima suflare
până la ultima picătură de sânge
spune-mă tot
dar nu-mi pune vină
că închei prea încet
socotelile mele cu viața
nu mă goli și de ultimul plâns
umbrește-mă!

Teroarea locului comun

n-am îngropat niciun mort
în pământul acesta
însă am cimitirul meu personal
un fel de spațiu al făgăduinței
unde crește mătasea broaștei
și catifeluța
sau poate un fel de fiară
sentimentală
devorând fără deosebire
mișcătoare și nemișcătoare
moartea pare o veselă presupunere
care amenință oamenii
până devin știri
și lucrurile până devin
cuvinte
în intimitatea ei obscură
țin sub cheie plin de respect
o mapă cu fragmente
decupate din ziare

Fântâna plină cu ceață

poate că dincolo sunt oameni
care caută apă:
apa lor de băut
de spălat pe ochi
de scăldat morții
ceața ucide sinea câmpiei
căci dizolvă locul unde cerul
atinge pământul
dunga tremurătoare de unde
soarele se arată
și dacă totuși sunt oameni
trebuie că învață felul
de-a fi al ploilor înțârcate
niciodată o fântână plină cu ceață
nu face mai mică
distanța dintre sete și apă

Puncte de suspensie

rămâne ceva
nerostit după
toate cuvintele

Adrian Suciu

Născut la 21 decembrie 1970, la Năsăud. Absolvent de Litere la Cluj și de tot felul de cursuri, școli și stagii postuniversitare și de perfecționare prin țară și peste granițe.

De-a lungul vremii, într-o poeticească succesiune, a schimbat tot felul de meserii și funcțiuni încercând să performeze în fiecare dintre ele, cu bănuiala că din literatură nu se poate trăi decât prost: miner, electrician, bișnițar, profesor, ziarist, tehnician, maseur, consilier de imagine, funcționar parlamentar, funcționar guvernamental.

Cărți publicate: **E toamnă printre femei și în lume**, versuri, Ed. Echinox, Cluj, 1993; **Singur**, versuri, Ed. Euphorion, Sibiu, 1996; **Nopti și zile**, versuri, Ed. Arhipelag, Târgu Mureș, 1999; **Din anii cu secetă**, versuri, Ed. Grinta, Cluj, 2005; **Sex cu femei**, roman, Ed. Tritonic, București, 2008; **Viața fără urmări**, versuri, Ed. Brumar, Timișoara, 2010; **Mitologii amânate**, versuri, Ed. Herg Benet, București, 2011; **Un roman de rahat**, roman, Ed. Tritonic, București, 2013; **Profetul popular**, versuri, Ed. Tracus Arte, București, 2015.

Prezent în numeroase antologii literare în țară și străinătate, cărora nu a fost curios să le facă o inventariere exhaustivă. Tradus în engleză, franceză, germană, italiană, maghiară, occitană și tot felul de alte limbi.

În calitate de câștigător a tot felul de premii literare, inclusiv unele acordate de URSS, ceea ce reprezintă cireașa de pe tort, cere oficial și degeaba o subvenție de la Ministerul Culturii pentru acoperirea costurilor de depozitare a nenumăratelor diplome lăsate deja prin testament statului român.

În calitate de editor și președinte al Asociației Culturale Direcția 9 a publicat o grămadă de cărți de poezie mișto ale altora și a organizat tot felul de evenimente literare la care nu s-a scorjit varul pe pereți de plictiseală. Restul e istorie...

Când l-am cunoscut noi, în 2011, Adrian Suciu declama glorios, față de Lenard Ancuța și Ai-

da Hancer, în calitatea sa de câștigător al Marelui Premiu, la ediția a V-a Festivalului Național de Literatură „Agatha Grigorescu Bacovia”: „*Dacă aș ajunge la magazinul cu destine, sigur/ mi-aș lua unul second-hand, impermeabil/ și atât de larg/ încât aș pluti în el și-ar trebui să mă încing/ peste mijloc/ cu o sfoară groasă, cum am văzut într-un film/ că purta Ioan Botezătorul./ Cred că în filmul ăla în care/ juca Maia Morgenstern cu Iisus Hristos,/ dar nu sînt/ Sigur.*”

POEME

Fotografii de la sfârșitul lumii

Nimic nu se naște în carne, chiar dacă ochii slabi văd altfel. Cel care va plânge se va bucura de plânsul lui și se va face îmblânzitor de păsări. Iar acela care râde nu se va folosi de râsul lui, căci nimic nu se naște din bucurie.

Nimic nu se mișcă în carne. Nici viermele orb nu mișcă în carne, chiar dacă ochii slabi văd altfel. Noi nu suntem în carne. Dacă am fi în carne, dragostea de Domnul ne-ar mistui ca un foc vesel de vreascuri și n-ar rămâne nimic și dragostea de Domnul ar rătați singură pe străzi ca o sete mistuitoare căutând pe cineva! Nici sfârșitul lumii nu vine în carne, chiar dacă ochii slabi văd gunoieri cum deșartă pe străzi tomberoane de narcise mirosind a țărână. Mulți nu știu asta, dar sfârșitul lumii a fost deja de câteva ori. Eu am mai multe fotografii cu el.

Profetul popular

Într-o seară, s-a ridicat de la masă

Profetul popular.

A spus cum îl cheamă, ceva cu litera G, dar nu a ținut nimeni minte. „Fiecare om are o vacă! De-aceea zic: să scrie fiecare pe pielea vacii lui!”, a tunat. „Cei slabi și neîncheiați apucă pe calea erudiției”, a mai spus Profetul popular și s-a notat și asta pe nota de plată.

Lumea și-l mai amintește cum predica adevărul unei doamne înlăcrimate căreia i se furase portofelul. „La vremea ei, va muri și ideea nemuririi, i-a spus. Și nu va fi nimeni acolo să-i pese, stimată doamnă!”

La urmă de tot, asta fiind acum, din Profetul popular n-a mai rămas decât o scoarță stacojie pe care o țin cucoanele la mare preț, pentru că o pisează și-o presară pe bățături și dă rezultate.

Psalm

Doamne, Tu nu știi cum e să scrii
cu moartea în sânge! Să-ți părăsești fiii încremeniți
de durere prin orașe în care se râde și se uită
uitarea. Să-ți palpâie
flacăra lumânării, să-ți tacă inima pentru o clipă,
să te locuiască un cancer flămând.

Cu toate astea în mine, așez genunchiul pe piatră
cum aș pune capul la sânul mamei și numai Tu știi
cât mă scufund în Tine, ca într-un ocean în care
toate primejdiile mă iubesc și mă mângâie!

Doamne, Tu nu știi cum e să scrii
cu vintrele tremurând de spaima întâlnirii cu Tine!
Să te doară dinții de durerea fiilor tăi
care află că Moș Crăciun nu există! Să nu știi ce să
pui în loc, să fii pregătit să mori pentru femeia ta,
să iubești flori care se ofilesc a doua zi.
Cu toate astea în mine, mă aștern în drumul

tălpilor

Tale cum m-aș întinde pe o pajiște neatinsă și
numai Tu știi, dacă mă faci una cu pământul, cât
adevăr ai închis în pielea ridicolă și neputincioasă.
Doamne, Tu nu știi cum e să scrii știind că se va
râde nepedepsit de scrisorile tale și tu să fii fericit
pentru asta!

Patria de lavandă

Să naști un copil înseamnă să dai de lucru morții.
Să o ții ocupată. Să-i dai peste mână.
Privesc în ochii fiilor mei prin care văd
roți rostogolindu-se prin câmpuri de lavandă pe
care ei le numesc „patrie” și le desenează

la școală.

Moartea merge rar la școală. Când merge
la școală, e stingheră și ea ca o fetiță orfană
de ziua mamei.

Să naști un copil înseamnă să îmbeți moartea
cumplit. Dumnezeu râde în barbă și-i spune:
„Aștia micii o să-ți facă ficații praf!”

O fetiță orfană, cu rochiță roșie, prin patria
de lavandă,

inventează tot felul de roți. „Stai cu mine”, spune
ea, întinzându-mi o roată de la carul Arhanghelului
Gabriel. „Primăvara se nasc mulți pui”, îi spun.
Și moartea umblă nebună, cu capul plesnind de
durere și cu ficații praf.

Privesc în ochii fiilor mei și mi-e tare milă de ea!

Fiii cerului

Sunt unii atât de frumoși încât femeile
își pierd virginitatea numai gândindu-se la ei.
Alții merg pe ape mai iute decât Hristos.

Mai sunt și nebuni care pot să facă lumea
mai bine decât s-a făcut.

Să nu pleci urechea și să nu ridici ochii la ei!
Să nu stai decât în lanțul tău! Să suferi
numai de bolile tale!

N-am scris nimic

N-am scris nimic. Am așezat pe hârtie o mie
de generații de fum de țigară și căruțele copilăriei.
Am mâzgălit oameni ingenuncheați din vreo
pricină. Am lăsat urme adânci pe hârtie
cărând cadavrele la un cimitir la altul.

Pâinea mea se teme de mine și fuge.

N-am scris nimic. Am fotografiat porți pe care
n-am intrat niciodată și războaie care n-au fost.
Rareori, o scânteie scapără-n beznă,
dar numai ca s-o facă mai neagră.

N-am scris nimic.

Numai Dumnezeu știe să scrie și a scris
o singură dată.

Fiul văduvei

Sunt fiul văduvei și mamei mele,
scuipată în fiecare zi și improșcată cu scârnă
și trimisă desculță la grajduri și la seceriș,
îi sărut picioarele și i le spăl cu vinul meu nou.
Sunt fiul văduvei și numai cu sărutul ei
învelindu-mă pot dormi iar somnul, ca moartea,
e un câmp cu maci de unde oricare vine
cu brațele pline de flori.

Mamă, în ochii tăi albaștri cât șapte oceane
îmbrâncesc eu toată durerea și spaima și mă pierd
în ei
ca un prunc durduliu purtând sfoară roșie la
încheieturi!

Privirea ta mângâie sufletul până îl lasă gol
și uscat, cu pielea târându-se după el de-a bușilea
și neputând să-l ajungă.

Sunt fiul văduvei și mamei mele
i-am pus cercei din flori de salcâm, atât de puri
încât spurecâciune se face aurul regilor
și învelitoare jilavă pentru morți se fac hainele
din purpură și mătăsură.

Mamă, eu, fiul tău, ți-am ridicat casă pe înălțimi
unde roiesc vulturii și aerul atât e de tare încât
nimeni nu îmbătrânește decât o secundă
la o mie de ani!

Mamă, când o să dormi tu, și-o să dormi!,
toate obloanele se vor trage și numai eu, fiul tău,
rătăcind singur și fără să știu prin Miazănoapte,
dacă amintirea focului va trece dincolo,
voi aprinde o flacără atât de subțire
încât Dumnezeu își va ține suflarea să nu o stingă!

Mircea Rotaru

CERUL MEGIES

„L'errore piu grande: rinunciare.”

„L'ostacolo piu grande: la paura.”

„Fără să-mi dau seama ne-a apucat noaptea pe meleagurile astea”, îmi vine în minte după ce îi spun „noapte bună” bătrânei. Stau în curte în fața ușii deschise. Nu sunt hotărât dacă să intru în casă sau nu. Nici nu știu când s-a înnoptat, doar constat că e întuneric. De nepătruns, adânc. În care nu văd nimic, nu aud nimic. Îmi simt doar respirația cum se izbește de peretele nopții.

– Ce zici nașule mergem pe jos până la șosea, sau dormim aici și plecăm mâine dimineată?

– Dar cât e ceasul?

– În jur de unsprezece.

– Nu e târziu. Numai că e întuneric de-a binelea și nu avem nici lanternă.

– Asta nu’i e o problemă. Cunosoc bine drumul. L-am făcut de multe ori și ziua și noaptea și iarna și vara.

– Bine finule, atunci să mergem.

Ieșim din casă, intrăm în noapte. Nu vedem drumul. Nici nu-i nevoie să-l vedem. Îl simțim sub tălpi. Dacă nu ți-e teamă de întuneric, un duh al luminii te poartă de mână. Dacă nu ai teamă de pământ, un duh al văzduhului te poartă prin cele mai grele prăpăstii. Dacă nu ai teamă de singurătate, un duh al mulțimii te ține în legătură cu cei asemenea ție. Cu oamenii ca o singură ființă. Când rămâi numai cu tine, poți să dai peste frică. Frica este aceea care începe să croiască lumea în bucăți, să separe și până la urmă să dezbine. Desparte văzutul de nevăzut, viul de ne-viu, pe - tine - de - altul. Pe tine, de tot. Dacă dai peste frică cere-ți curaj. Așa lumea devine o sferă. Nu mai ești despărțit de întregul ce ești. Exilat la polul sentimentului pe care îl cunoști, cu care te-ai obșnuit și crezi că este totul. „Așa sunt eu” spui cu convingere. De fapt ești doar jumătate, nu ți-ai cerut niciodată și partea cealaltă a trăirii. Dar cine are curaj să ceară suferință atunci când este fericit? Să ceară îndreptarea pe drumul spre aflarea întregului? Cine vrea? Cine își dorește?

Drumul este lipit de picioare și ne îndreaptă singur pașii. Deasupra capului, cerul își aprinde toate stelele. Nu lipsește nici una. Sunt toate până la ultima. Nu luminează calea. O arată, o revelează, o ghidează. Nu ne vedem unul cu altul la o jumătate de metru. Simțim doar că suntem împreună. Printr-un simț ce apare atunci când toate celelalte simțuri au fost suspendate, abolite. Se deschide un nou canal de percepție, intri într-un acord fin cu întregul, cu celălalt, cu natura din jur. Această, acordare, punere în acord, este călăuza perfectă. Nu trebuie să te mai preocupe nimic. Doar trebuie să te încrezi în ea. Și să mergi.

Ajunsesem la bunica lui Aurel înaintea amiezii. El venea o dată sau de două ori pe lună să-i aducă zahăr, ulei, făină și ce mai trebuia prin casă. Lua în schimb ouă proaspete, lapte, mere, pere și câte o țuică de prună curată. De la șosea până aici sunt doar câțiva kilometri, nu mai mult de patru, nu mai puțin de trei. După ce am trecut câteva coame de deal m-am trezit dintr-o dată mergând pe o uliță. Ulița unui sat pe care nu-l vedeam. Imediat după casa bătrânei ulița se întorcea după un alt deal. Presupuneam doar că într-acele locuri se lasă satul, iar noi ne-am oprit la marginea lui.

„Aici nașule, am ajuns”, l-am auzit pe Aurel la un moment dat. „Hai să intrăm. Poți să intri fără nici o frică pentru că nu este câine. Este legat în grădină. Câinii sunt aici ca să sperie ursul, nu pentru oameni. De fapt din sat au mai rămas doar câteva case care nu au nici lumină electrică. Tinerii au plecat, au rămas doar bătrânii”

– Sărut mâna mamaie, bine te-am găsit. Uite am venit așa cum ți-am promis. Am venit și cu nașu’ pentru că ai zis că vrei să-l cunoști. Lui îi place să meargă din când în când la țară.

„Să trăiți,” spune simplu bătrâna. „Bine ați venit, poftiți înăuntru.”

Îi sărut mâna, intru în cameră, mă așez pe un scaun lângă masa de la fereastra ce dă spre curte. Cei doi, bunica și nepotul vorbesc despre ce s-a mai întâmplat de la ultima lor întâlnire. Aici la sat, cu oamenii care au mai rămas, acolo la oraș, cu oamenii plecați. Oameni ce trăiesc în două lumi diferite. Opuse

una altelea. Oameni cobai ai unui proces de transfer dintr-o lume care se sfârșește lent într-o alta care....

– Da' Sandu ce mai face? L-am văzut la Buzău. Lucra ca zidar la construcția unui bloc.

– Păi ce să facă, a plecat. Aici au rămas părinții lui. Mai suntem puțini. Așteptăm să murim. Noi nu mai plecăm nicăieri. Ne ducem unul câte unul.

Nu particip la discuție, doar ascult. Așa pot înțelege mai bine ce sentimente îmi trezește întâlnirea cu bătrâna. Și locul în care sunt. Trăiesc în mai multe lumi în același timp. Într-o lume în care unii vin și pleacă. În care un loc se golește în timp ce altul se umple. Printr-o mișcare aparent logică, aparent ordonată. Pentru că de fapt în mintea oamenilor ce o populează este haos. Neputință și ne-știre. De o parte și de alta a unui șir de dealuri. Într-o altă lume aflată în spatele acesteia. Egală și calmă. Toate rămân egale cu ele însele. Se schimbă nu prin migrație, prin trecere sau petrecere ci prin renaștere, prin regenerare. Prin revenire.

Mă uit pe fereastă. Încerc să deslușesc conturul satului să-l simt cumva. Satul ca o corabie care se scufundă. Coca Antimirești este un nume alături de Coca Seacă, alături de mii pe o hartă a județului și a țării care nu mai spun nimic nimănui. Într-un anonim ca o tablă indicatoare fără nimic scris pe ea. Anonim ca atrage după el tristețe și „fără de rost”.

– Îți place la țară? mă întreabă Aurel, și fără să mai aștepte răspunsul continuă. Dacă vrei, mergem pe dealul ce urcă dincolo de grădină. De acolo se văd bine împrejurimile până departe.

Răspund simplu „da” fără să știu prea bine la ce întrebare. Satul mă atrage. Nu pot să spun dacă îmi place sau nu. Mă atrage. Este o stare ce depășește conștiința sau rațiunea. Este prezent în spiritul meu dincolo de libertatea de opțiune. Este libertate pur și simplu.

Ieșim din curte și o luăm înapoi pe drumul pe care am venit. După o sută de metri îl părăsim și urcăm dealul. Privesc pomii. Cresc de-a valma caiși meri, peri, pruni, cireși ce rodesc de la începutul verii, devreme, până toamna târziu. Nu știu de ce îmi vine în minte întrebarea „pentru cine?”. Poate pentru că, cei care trebuiau să culeagă roadele, au plecat. În multe locuri pe care le-am văzut în țara asta, am trăit sentimentul că suntem absenți de la darurile pe care ni le oferă pământul. Care ne îmbie și spune „luați, toate astea sunt pentru voi”. Dar n-are cui vorbi. Nu suntem prezenți.

Iarba încinsă de cuptorul molcom al lui august foșnește uscat sub pașii noștri și sub smuciturile vântului ce se rostogolește din când în când de sub munții din depărtare.

– Uite, de aici poți vedea toate împrejurimile până departe. Cum urci, încep pădurile pe unde se ascundea haiducul Radu.

– A, deci pe aici a trăit Radu. Uite dom'le n-am știut. Interesant!

Aurel zîmbește ușor. Cred că e intrigat de faptul că manifest interes pentru o istorioară banală a locului. Îi răspund tot printr-un zâmbet. Așa mi se pare cîstit. Orice comentariu în plus ar fi fals pentru că, în realitate, pe mine nu m-au pasionat niciodată povești cu haiduci. Nu am citit aventuri sau literatură științifico-fantastică. Realitatea în care exist este o poveste fantastică. Și o trăiesc ca atare. Totuși simt o ușoară emoție la întâlnirea cu umbra personajului. „Lui taică-tău îi plăcea mult cântecul lui Radu. De câte ori mergeam cu căruța la bunici sau pe la nunți îi plăcea să cante. Tu nu mai ții minte. Erai mic când s-a îmbolnăvit și a murit”. Îmi spunea mama de câte ori imi povestea câte ceva despre tata. Îl cântam și eu cu mare plăcere la cheful sau când făceam câte o masă prelungită cu vin bun și foc sub poala pădurii. De câte ori ajungeam la versurile „Dă-te Radule legat, ca să scapi nespânzurat” mă cuprindea un soi de exaltare. Voiam, doream, să nu se dea prins. Nu am știut niciodată dacă a fost prins ori nu. În mintea mea a rămas mereu liber, nu s-a dat legat. Omul ce disprețuiește soluția ambiguă a predării se suprapune peste imaginea tatălui. În timp ce cântam simțeam că și tatălui meu i-a plăcut libertatea mai mult decât orice. Mi l-am închipuit mereu ca un tip mândru, neaplecat spre compromis. Eram emoționat. Ne întâlneam trei oameni din epoci și locuri diferite într-un cântec. Mă simțeam salvat. În afara istoriei în care trebuie să lucrezi după logica supraviețuirii nu a salvării.

– Dincolo de pădure vezi dealurile care urcă până la Varlaam. Satul este la poalele Penteleului. Pe coamele dealurilor, trece Drumul Haiducilor. E greu de mers pe el cu căruța sau cu mașina.

– Da știu, l-am făcut acum nu mai știu câți ani cu mașina. E drum de pământ. Trebuie să nu te prindă ploaia pe el.

– Și nici noaptea. Era ziua?

– Nu tocmai. Soarele se lăsa spre apus. Trăiam însă o stare de siguranță. Simțeam că nu ni se poate întâmpla nimic rău.

– Nu erai singur?

– Eram cu Doina. Am vrut la un moment dat să mergem la Vulcanii Noroiși, după care am renunțat. Am continuat să merg fără să mă mai preocupe starea drumurilor. Era ceva atât de atrăgător în cerul limpede și înalt. În pădurile din depărtare. În lumina soarelui ce se îndrepta spre apus.

– Da știu. E frumos aici la lăsatul nopții.

– Nu vedeam munții încă dar le simțeam prezența prin faptul că mă chemau să străbat drumuri necunoscute. Mergeam pe coamele dealurilor, între cer și pământ singuri cu mașina. Amurgul durează prin locurile astea mai mult decât oriunde în altă parte. Dacă îl trăiești așa cum ți se arată fără să te uiți la ceas cum trece. Când am ajuns la Vintilă Vodă, la un moment dat s-a terminat șoseaua asfaltată. M-am apropiat de marginea din dreapta ca să încep manevra de întoarcere. Am oprit și în loc să continui, i-am spus Doinei: „Ia să vedem unde duce drumul ăsta. Sper să ajungem la Varlaam”. A fost imediat de acord. M-a mirat pentru că de obicei femeile sunt mai prudente. Dar am intrat pe Drumul Haiducilor cum îi spui tu. Nu știam că așa se cheamă. Locurile emanau o stare, un sentiment i-aș spune „de acasă” de cunoscut. De lipsit de pericol. De ce ne-ar fi fost teamă!? Până la întâlnirea cu câinele. Un câine ciobănesc. Era atât de rău și de pornit că dacă nu aș fi închis geamul la timp ar fi intrat în mașină..... Îți imaginezi! De câte ori îmi vin în minte acele locuri dau și peste spaimă. Pentru ce s-ar fi putut întâmpla. Amândouă trăirile sunt prezente. O stare sublimă de libertate și de părtaș la frumusețea locurilor. Și o alta de încrâncenare, de luptă nevăzută cu un câine care ar fi putut să mă răpună. Amândouă adunate într-o nedumerire. Că ceva nu înțeleg. Că ceva îmi scapă.

– Dar ce s-a întâmplat, ați oprit la o stână? Aici câinii ciobănești sunt într-adevăr foarte răi. Se bat în parte cu ursul. De regulă sunt mai puternici și reușesc să-l alunge.

– Nu, nici vorbă, stâna era departe. Drumul este cumva pe sub creasta dealului și imediat în stânga se lăsa tăpșanul pe care pășteau oile. Mergeam încet, cu viteza a doua. M-am pomenit cu câinele gata să se repeadă la mine deși nu mă îndreptam spre stână. Nici azi nu știu ce-a fost în mintea lui. Nici într-a mea nu știu ce-a fost pentru că lăsasem geamul deschis și îl priveam cum vine spre mașină. Doar în ultimă clipă, ca trezit dintr-o vrajă, am ridicat geamul, l-am închis și am accelerat. A făcut un salt și s-a izbit cu labelle și botul în geam. După care, furios, a alergat pe lângă mașină și s-a aruncat în fața ei. Nu-i venea să creadă că m-a ratat. Că nu m-a înghățat. O fi crezut probabil că într-o luptă față în față doboară dihania care i se opunea. În secunda aceea am accelerat, am avut satisfacția că îl pot înfrânge, că sunt mai tare decât el. Imediat după asta m-am îngrozit la gândul că l-aș fi putut omorâ.

– Uneori câinii se comportă ca niște nebuni. Trebuie să fii prudent față de câinii ciobănești. Și să nu te apropii de stână sau de turmă.

Tăcem amândoi și ne uităm în zare. E pace, e liniște. Auzi cum curge timpul și cum se coc prunele în pomii din jur. Nu știu la ce se gândește Aurel. Eu continui să analizez în tăcere întâmplarea de pe Drumul Haiducilor. Constat că atunci am trăit interiorul timpului. Fiecare secundă o simțeam altfel. Am luat piciorul de pe accelerație cu inima strânsă. Am răsuflat ușurat când am văzut în oglinda retrovizoare câinele alergând spre stână. Șchiopăta, dar era viu.

Ciobanul, în vale, lângă turmă, rezemat în bâta înaltă, asista la scena care se derula mai presus de puterea oricăruia dintre noi. Unde se manifestă instincte și energii. Din noi și din afara noastră. În care suntem cuprinși ca într-o matrice. Pe care nu o putem cunoaște sau gândi. Doar o simțim sau o presimțim. Dacă suntem treji. Dacă suntem atenți la existență. A noastră și a tot ce este în jurul nostru.

În timp, mi-am dat seama că accidentele vin sau mai bine zis intră în viața noastră ca urmare a unei izolări în închisoarea egoului nostru. Ni se pare că ne apărăm dar de fapt devenim vulnerabili. Când nu mai suntem atenți la existență. Atunci ea ne răpune. Este ca și când plutind în corabie pe mare nu ești atent la valuri, la stele, la vânt. Vine un val care te duce în adânc. Acolo unde singur te-ai plasat prin neatenția ta.

Mi-o aduc aminte pe Doina. Stă pe scaunul din dreapta și tace. Privește în zare căutând ivirea munților. O simt nu atât speriată cât tulburată. Am mai trecut împreună, conducând pe șosele, prin situații în care ne-am speriat. Se întâmplă, treci prin eveniment și apoi începi să vorbești despre ce ți s-a întâmplat. Încet, încet, vorbind, comunicând cu celălalt, emoția se atenuază, tragi niște concluzii, înveți cum să procedezi pe viitor. Mai faci o glumă, apare un râs eliberator, continui drumul. Ai fost speriat și ți-a trecut. Acum însă este altceva. Cred că fiecare, în partea lui de tăcere, încearcă să înțeleagă prin ce a trecut. Nici eu nu pot să vorbesc. Simt că ar suna fals. Că nu aș rezolva nimic. Nu știu ce a fost în mintea și în inima ei. Nici atunci, nici mai târziu nu am vorbit.

Uneori le spuneam prietenilor că am avut o întâmplare cu un câine. La care, ciudat, reacționau

diferit. Deși relatam în câteva propoziții doar scurta secvență, ca o relatare seacă de jurnal, reacționau diferit. Ca la un test de personalitate. Unii râdeau. „Păi numai unora cu capu'n nori ca voi putea să li se întâmple asta”. Alții tăceau duși pe gânduri. Un timp nu mai puteai vorbi cu ei. Așa cum ni s-a întâmplat nouă. Ne-am revenit cu adevărat când am ajuns la Varlaam. Am coborât din mașină ca să întreb un bărbat ce tocmai trecea pe lângă noi unde stă nea Iordache pădurarul. Auzind vocea omului am simțit o bucurie imensă. Ca și când ne-am fi întors de pe lumea cealaltă. El era dovada că suntem vii și reali aici pe pământ. Acum, pe coama pârjolită de soare, în liniștea și miasmele amiezii cu un om lângă mine, întins pe spate cu ochii la cer, re trăiesc fiecare nuanță a stării de atunci. Este ca și cum priveam un film sau ca în teatrul lui Brecht, urmăresc cu oarecare detașare încercând să înțeleg mai mult. Să știu ce era în spatele trăirilor pe care le-am avut. Printre altele, mă bucuram. Mă bucuram pentru că nu l-am omorât. Nu neapărat din acest motiv. Ci pentru faptul că, o dată în copilărie mi-am propus să nu mai fac nici un rău animalelor. Atunci când, aruncând cu pietre în pisicile pe care le întâlneam sau îmi ieșeau în cale, am lovit-o pe una în cap. A început să sângereze. Nu știu dacă a murit sau nu. Am luat hotărârea să mă lepăd de jocul „ia să văd dacă o ochesc”. De aici venea bucuria. Din faptul că îmi înfrângeam violența. Care este în adâncul nostru și pe care ne străduim să o strunim în fel și chip. Prin glume, dansuri, jocuri. Și mai câte! Mai simțeam și ciudă. Îmi era ciudă că am lăsat geamul deschis, că am lăsat deschisă calea prin care să pătrundă în viața mea o întâmplare rea.

Eram revoltat. Că nu mă puteam bucura de frumusețea ce, credeam eu, mi se oferea. Că eram de fapt un străin. Un intrus. Așa mă privea locul acela prin ochii câinelui. Confuz. Nu mai auzeam lătratul câinelui ci ecoul avertismentelor din copilărie: „Nu mai fi cu capul în nori. Ai să ajungi să-ți mănânce căinii din traistă”.

Doina este și ea cuprinsă de vraja locului. O aud vorbind continuu ceea ce îmi întărește sentimentul că totul este în regulă, că totul este perfect. Câinele aleargă spre noi. „Uite-l ce mare și frumos este!” Tot admirându-l nu mi-am dat seama că a parcurs o distanță incredibil de lungă de la turmă până la mașină. M-am trezit cu el că se repede la mine. N-am înțeles de ce a plecat de lângă oile lui. Nu cred că motivul a fost doar faptul că l-am privit ca pe un cățeluș oarecare ba chiar cu prea multă simpatie. Sau poate am încurcat eu lucrurile. Trăind în orașe, alergând mult dintr-o parte în alta a țării sau a lumii nu mai simțim că, fiecare loc își are regulile lui ascunse pe care trebuie să le intuim. Altminteri, printr-un șir de evenimente pe care noi le numim întâmplări, mai devreme sau mai târziu, locul ne răpune. Acestea iau chipul unui câine, a unei boli, a unui accident. Sau a nostalgiei după „altă parte”.

Călcasem un consemn și câinele nu doar își făcea datoria de a apăra turma ci voia să mă răpună. În ultimele secunde ale fugii lui ceva m-a trezit. Tăcerea înspăimântată a Doinei. Dacă ar fi țipat cred că m-aș fi pierdut cu firea, mâna mi-ar fi tremurat sau ar fi înțepenit și nu s-ar fi dus spre mâner ca să rotească geamul în sus. De care să se lovească și să oprească botul înfuriat al câinelui. Când te sperii și-ți este frică, trece. Dacă te tulburi însă, imaginea ce a pătruns în astfel în conștiință te urmărește până la sfârșitul vieții. Nu trece. Rămâne. Dacă nu cauți să te vindecii o vei duce cu tine în eternitate.

Uneori mă întreb dacă te poți vindeca. Cred că da. Cu condiția să ai curaj de a merge mai departe. Să nu rămâi pe loc, prins în spaima pe care ai trăit-o. Așa facem de cele mai multe ori. Ca să ne apărăm de câini nu mai mergem pe drumul unde i-am putea întâlni. Deși drumul în sine este sublim. Când alegi să mergi mai departe trebuie să știi că pericolele există la orice pas. Trăirea în exces creează undeva în câmpul ei de manifestare o depresiune. În care apare contrariul. Intri într-un balans într-o vibrație care greu se echilibrează. Ca pe o punte de sufe deasupra unei prăpastii. Unde trăiești spaima că în orice clipă s-ar putea rupe. Fie că ești fericit și vrei să ții fericirea. Fie că ești nefericit și vrei să scapi de ea. Pentru punte este totuna. Puntea nu se rupe, viața nu se rupe, dar tu rămâi cu spaima și cu inima curbă. Nu mai revine la starea dreaptă.

– Ne întoarcem nașule?

– Da finule ne întoarcem. Minunată este priveliștea asta.

Revenind spre casă simt că satul mai există nu prin dovezi materiale ci printr-un soi de atmosferă. Un contur nevăzut ce reunește ecouri, șoapte, miasme de fân și fructe o anumită lumină a soarelui în care se decupează copacii, câteva case din care oamenii lipsesc. Cei câțiva rămași, îi simți cum se pregătesc să plece.... de partea cealaltă a nopții.

A trecut ziua, întunericul a venit dintr-o dată ca și când s-ar fi închis o poartă în urma soarelui. Toate câte sunt au rămas intacte. Doar că nu se mai văd. Este un moment în care simți că timpul are două

fețe. Una în care ești bântuit, alungat, sclav al trecerii lui. Alta în care ești deodată cu el, liber de somațiile lui. Una trăită de țigani, de nomazi de oamenii ce trăiesc în natură sau navigând pe mări. Cealaltă trăită de omul ocupat, omul mecanic și programat de facturi, de profit, de nevoile casei pe care o slujește.

Prins, încorsetat, închingat, ești ca un cal pe care timpul îl călărește după voia lui. Pentru omul - cal apusul este o zi trecută, un pas spre moarte, o trecere în neființă, o lipsă de prezent. În logica acestui om - trecere prezentul este doar un punct pe care nu-l percepe. Îi alunecă printre degete. Ca un pește. Ca un țipar. Nu-l poate prinde. Prezentul este doar instantaneitate a gândului. Nu poți construi în el. Când spui „acum” crezi că ești în prezent. Incepi cu litera „a” și până să ajungi la „m” deja „a” este sau mai bine zis a rămas în trecut.

Prezentul este un gol în care viitorul este înghițit mereu de trecut. Este gura fântânii prin care curge timpul. De aceea ne e teamă să privim în adâncul unei fântâni. Ca să nu se ivească pe suprafața apei chipul timpului. Adâncul fântânii este golul lumii noastre relative. Pentru că ne este frică, am acoperit acest gol cu ceasul. Cu el legat de mână ca niște cătușe ne-am făcut sclavii trecerii, a curgerii. Crezând că am depășit iluzia fântânii că am ajuns la esența timpului. De cele mai multe ori suntem pe versantul spăimos al timpului. Care nu are răbdare cu noi. Cu nimeni. Timpul ca o nuia ce îți dă peste mână când o ridici spre cer și strigi „sunt viu”. Singurele brațe pe care nu le-a mai putut lovi au fost cele ridicate spre cer în formă de cruce. Golul prezentului a fost umplut și trecerea stăpânită.

În rare clipe atunci când ne înfrângem teama de timp vedem celălalt versant în care apusul soarelui este o pictură pe cer. Sub acest cer timpul este rămânerea perpetuă în receptorii săi: trandafirul care înfloreste în fiecare an la același anotimp, aceeași oră, același minut; aduce timpul înapoi, îl face să rămână. Dacă nu ești atent la trandafir, aluneci și cazi în apele timpului ce curge. Mărul care înfloreste, dă roade, se coace în același anotimp, la aceeași oră, în același minut. Cu trandafirul, cu mărul ești pe versantul etern al timpului. Ești liber, identic, egal. Nu trebuie să-ți mai fie teamă. Nu trebuie să intri într-o casă în care să te adăpostești de cer. Unde, pe unul din pereți vezi obligatoriu un ceas. Și ți se face frică. Rămâi în casa cu un singur perete: cerul! Nu intri, nu pleci, nu vii, nu ieși. Ci stai. Locuiești în timp. Nu treci prin prezent ci ești în prezent. Viețuiești prin comunicarea eliberată de teamă într-un continuum ființă - timp. Cerul începe de la picioarele tale.

„Dacă nu aș fi ales să plecăm din sat nu aș fi cunoscut noaptea asta” gândesc în timp ce-l urmez în tăcere pe Aurel. Noapte în care cerul - fântână - a coborât pe pământ. Întind mâna și ating stelele. Cerul e jos, aproape, la o lungime de braț. Pământul este cald încă, Drumul Haiducilor este în memoria oamenilor de aici și a mea, pădurea și copacii, prind timpul din trecerea lui peste lume și-l aduc în rămânerea lui în lume.

– Am ajuns la șosea nașule. Ai văzut ce ușor a fost drumul? În câteva minute vine și autobuzul. Până la Buzău, putem trage un pui de somn. Ca să nu zicem că am pierdut noaptea.

ECRAN LITERAR

Alt mister feminin

Romanul lui John Fowles – **Iubita locotenentului francez** – a apărut în 1969. Mai mulți regizori și-au dorit să-l ecranizeze (Forman, Lumet, Zinnemann), însă onoarea i-a revenit lui **Karel Reisz** în 1981, folosind un scenariu conceput de **Harold Pinter**. Joacă în film **Meryl Streep** și **Jeremy Irons**. Fiecare cu două roluri: Anna/Sarah, Mike/Charles. Adică doi actori pe platoul de filmare au o relație amoroasă, dar și personajele interpretate de ei în filmul ce se face progresiv trăiesc un magnetism erotic asemănător. Ne place alunecarea diegetică, acel *mise en abîme* într-o epocă victoriană.

„Târfa” locotenentului francez se dovedește o visătoare, o masochistă, un „albatros” neînțeles: „Tortura a devenit o plăcere”. Charles intuiește adevărata ei natură, de aceea își părăsește logodnica anostă. Întreg filmul înseamnă o pendulare între două lumi, iar avatarurile ființelor ne potolește o sete ancestrală de metempsihoză. O căutare aproape identică în ambele povești, adică nimic nou sub soare raportat la iubire, în ciuda secolelor difereite. Se preconizează două finaluri pentru film. Dacă ficțiunea preferă un happy-end, viața e mult mai dură, mai neguroasă. Trecerile film/viață au delimitări clare, fără echivoc. Fascinația vine de la cei doi actori, bine încadrați de parfumul de epocă, iar misterul feminin planează victorios în fiecare secvență.

Alexandru Iuscan

Lucian Mănăilescu

Nu mai râzi cu noi, Anuța

Spun că te-au adus acasă, dar nu...
Lada aia de lemn e plină cu pământ de flori,
cu pietre de râu, cu foșnete din alchimia
aberantă a vieții...

Nu mai râzi cu noi, Anuța, cum râdeai
la Paris, fumând aerul nobiliar
din grădinile Versailles-ului
și spunând: uite ce kitsch și laăștia,
câtă Grecia falsificată și ce cocleală
sub perucile Ludovicilor!

Acum ai uitat nopțile noastre de pomină
când ne adunam în jurul focului
și tu râdeai, Anuța, râdeai cu ochii de jar
mai tare decât lătra cățelul pământului,
mai tare decât țipa întunericul
sfâșiat de colții de argint ai stelelor...

Acum nu mai râzi cu noi, Anuța!
Acum cade o ploaie rece de vară și
picăturile de lumină se scurg în pământ și
în curtea casei tale mesele și scaunele sunt goale
iar pe sârma de rufe o batistă uitată flutură
cătref zările oarbe.

Țara surdo-mută

În țara mea interzisă îngerilor,
flutură drapelele și iluziile,
fericirea se vinde ambalată
în pungi de plastic,
se dansează după ropotul ploii
nici un sentiment nu e interzis
și lumea e veselă
ca la o nuntă de la care a fugit mireasa.
În țara mea surdo-mută
afișele escaladează ziduri
somniașbule,
în timp ce lucrurile
se holbează la oamenii

îngrămădiți în mijloacele
de visat în comun.

Țara mea e undeva foarte departe,
pe alt continent sau poate
pe altă planetă, nici televiziunile
nu mai au vești de acolo,
se transmit în direct
numai violuri și spasme numai
paradisuri fiscale și păpuși gonflabile
numai discursuri patetice
într-o limbă tot mai străină

Pe râu, printre nuferi

În zadar ai sugrumat gâtul de lebădă
al tăcerii răscolind prin oglinzi după
chipul tău palid.
Zadarnic sub tragice măști
ți-ai ascuns iubirea, la fel cum
a fost inutil și jocul tău
cu păpușile de cârpă și nebunia...
Ai îmbătrânit Ofelia, de mult
ai îmbătrânit,
plutind pe râu, printre nuferi...

Mâna verde

Din megapolisul acesta de la marginea lumii,
cu felul lui de a fi fericit printre moluște
și zări, cu adolescenți care zboară prin somn,
în care ninge cu cenușă de lumină peste
zidurile cu pielea crăpată de cuvinte neînțelese,
din insula aceasta mereu glorioasă în care
oamenii mărșăluiesc, umăr la umăr,
cătref mările albastre ale singurătății,
din orașul acesta, scufundat în inima mea,
ca o Atlantidă ireversibilă, vor erupe,
foarte curând, anomaliele multicolore
ale noului secol și vom fi fericiți și aulolacii
vor dansa pe străzi împreună cu ploile
ridicând cătref cer mâna verde a libertății.

Timp confuz

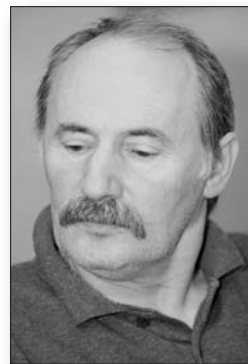
Stoluri de pescăruși planând
peste orașul încărunit de sarea fostelor mări,
tomberoane pline cu resturile prosperității,
tentatie imprevizibilă sub arșița soarelui orb,
miracole de circ și legende despre libertate...
În cerul târziu copii se joacă

de-a „V-ați ascunselea”
printre oameni grăbiți și statui,
în megafoanese aude liniștea dinaintea furtunii
în timp ce, la știri, se anunță că ziua de mâine
a trecut de un secol.

ARTE POETICE MODERNE

Virgil Diaconu

CĂRTĂRESCU,
POET PRIN TREI SINCRONIZĂRI...

„Ce lipsește din tot ce scriu: excesul, implicarea, emoția. Poemele mele de-acum seamănă cu cele ale tuturor poezilor proști, pentru că un poem bun trebuie să fie patetic, chiar dacă la un mod superior...”

Mircea Cărtărescu (Jurnal, 2001, p. 15.)

Mircea Cărtărescu este unul dintre puținii poeți români care își pun întrebări cu privire la athanorul poetic, la modul în care se elaborează poezia. Mi-am ales să vorbesc despre felul în care M.C. concepe poezia nu pentru că am fost sedus de poetica sa, ci pentru că mi s-a părut interesant să aflu cum produce și teoretizează poezia un autor pe care critica literară îl apreciază la modul superlativ, căruia U.S.R. îi premiază aproape toate cărțile de poezie și care este considerat de către Nicolae Manolescu un adevărat „profesionist al literaturii” (*Istoria critică a literaturii române...*, 2008, p. 1351). Cum concepe, așadar, un „profesionist al literaturii” poezia?

Din articolul *Cum am devenit poet*, publicat în volumul *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli* (1), aflăm că Mircea Cărtărescu nu își elaborează poezia în urma unei „experiențe de viață” și a unui act de imaginație propriu, ci a unor lecturi poetice exprese, a contactului său efectiv și căutat cu poezia altora. Pentru Cărtărescu, contactul cu poezia băștinașă și străină a însemnat, în viața sa literară, trei convertiri poetice succesive.

Prima convertire poetică s-a produs în liceu (prin 1970) – „descopeream câte un poet, român sau străin, și îl imitam cu sentimentul că scriu de fiecare dată în singurul fel posibil, că am descoperit punctul culminant al poeziei” (ib., p. 63).

A doua convertire poetică se petrece în anii studenției, când este cucerit de poezia colegilor optzeciști din *Cenaclul de luni*, Traian T. Coșovei, Florin Iaru și Alexandru Mușina – „am reușit în cele din urmă să înțeleg formula lor [poezia optzecistă] și să o pot folosi” (ib., p. 64).

Și, în fine, a treia convertire are loc prin 1985, când este cucerit de poezia postmodernistă americană și, în general, de „cultura de tip nord-american, astăzi un adevărat arhetip al postmodernității.” (2, p. 202).

Cărtărescu ne spune în acest fel că toată poezia pe care a scris-o din liceu și până astăzi a fost *influențată și dominată* de anumite modele poetice, că el a făcut întotdeauna poezie în genul poeziei altora: de-a lungul timpului, poezia lui s-a sincronizat fie cu „un poet român sau străin”, fie cu formula poetică a generației optzeci, fie cu poezia postmodernistă aflată în vogă în America de Nord, drept pentru care creația sa în versuri devine, în final, *optzecist-postmodernistă* sau *postmodernistă*.

Poezia pe care Cărtărescu o scrie nu este, așadar, consecința unui flux intelectual, afectiv și imaginar, ci a unui șir de orientări și influențe din spațiul literar, de *sincronizări* cu poezia poezilor sau a direcțiilor poetice pe care le-a prețuit la un moment dat. Sincronizarea despre care vorbim aici are înțelesul de *imitare a unui model poetic*.

Prima sincronizare – sincronizarea „de voie”

Prima sincronizare a lui M.C. se produce în liceu, iar ea nu are ca model un curent literar anume, un concept poetic practicat de o categorie/generație anumită de poeți, ci poeți diferiți, români sau străini, care pot aparține, firește, oricăror direcții literare. Poetul în fașă imită un poet sau altul, „cu sentimentul (...) că am descoperit punctul culminant al poeziei”. Poezia este, așadar, în toți poezii, fără nicio diferențiere. Toți sunt desăvârșiți ca poeți, iar el, care scrie asemenea lor, le multiplică, de fapt, perfecțiunea. Aceasta este *sincronizarea de voie* sau la liber, din adolescență, care imită toți poezii, fără deosebire, deci fără a distinge valoric, de vreme ce toți sunt considerați a fi de aceeași, înaltă, valoare.

Acesta este începutul poetic al lui Cărtărescu. Modalitatea de a concepe poezia în acest chip,

așadar prin imitarea poeziei altora, se va menține și în etapele urătoare ale vieții poetului.

A doua sincronizare – sincronizarea optzecistă

Cărtărescu nu a rămas însă la sincronizarea de voie, haotică din liceu, pentru că intrarea în **Cenacul** studențesc bucureștean **de luni** îl va pune în contact cu poezia celor care în curând își vor spune *poet* *optzeciști*. El va fi puternic influențat de poezia colegilor săi Traian T. Coșovei, Florin Iaru și Ion Stratan și, ca atare, le va prelua conceptul: „am reușit în cele din urmă să înțeleg formula lor [poezia optzecistă] și să o pot folosi.”

Să citim câteva versuri semnate de Cărtărescu, scrise în perioada 1988-1992, culese din volumul **nimic** (cu **n** mic 3), pentru a vedea la ce rezultate concrete ajunge sincronizarea cărtăresciană cu poezia optzecistă: „și am sărit la geam: pe bune, ninge” (p. 38); „Zâmbește-mi și tu și mi se rupe de tot” (p. 45); „o femeie mișto, pulpe mișto” (p. 57); „Tristuț deci, pentru că vremea s-a-nchis” (p. 80); „Mișto miroase a pământ/ când vine metroul” (ib.); „Văd în schimb o fată tânără și dulce într-un tricou mișto.” (p. 95); „era așa mișto încât mi-a ars inima” (p. 96); „Mișto e Calea Moșilor privatizată.” (p. 100); „E foarte mișto Calea Moșilor.” (p. 102); „Mai demult iubeam constelațiile, azi mi-e perfect perpendicular.” (p. 103).

Dar să urmărim și câteva exemple în care Cărtărescu reușește să lege „poetic” versurile: „Am fost pe la CR, la amici/ pe tot drumul m-am uitat după femei și gagici/ cu negri colanți pe sub fuste de blugi” (p. 62).

„Poezia de dragoste” a lui M.C. este populată de o mulțime de „gagici”, pe care poetul le întâlnește în călătoriile sale cu autobuzul sau pe jos. Uneori, „poezia de dragoste” a lui M.C. ne oferă un fel de instrucțiuni sexuale pentru adolescenți: „femeile sunt interesante/ până în 20 și peste 30 de ani / cu 5 ani înainte și 5 după (...)”. (p. 17).

Când autorul nu cade în mirajul gagicilor, magnetofonul Kashtan îi produce adevărate revelații: „adesea, când plec de la școală mă opresc la electronice/ la Doamna Ghica/ și mă uit la frumosul, fâgăduitul meu magnetofon,/ la figura lui simpatică pătrătoasă/ la rolele lui inteligente și blânde (...)” (p. 16).

Stupidități de felul acesta, prezente în toate textele pe care le semnează, nu trebuie să ne surprindă prea mult, pentru că așa arată poezia optzecistă (optzecist-postmodernistă?) elaborată de Cărtărescu: o odisee a nimicului, cu „role inteligente și blânde”, cu „femei și gagici”, cu „ghete adidas” și „jackă de piele”, cu vedetele muzicale ale anilor '80-'90, cu străzile și mijloacele de transport ale Capitalei etc.

În această poezie referențial ontologic – realitatea, lumea – nu este nici transfigurată, nici scociorâtă în vreun fel, iar abundența de elemente aparținând realului minor exclude orice urmă de metafizic, iluzie, poetic, stranie, mitos, emoție, viziune, ceea ce arată că lucrurile nu se leagă într-un plan superior, într-o viziune sau emoție. Poezia din **nimic** exprimă, de fapt, *gradul zero al imaginației poetice*. Textele în versuri semnate de Cărtărescu nu ne surprind artistic și existențial, nu ne tulbură în niciun fel, *locul comun* este regula, asfixiantă, a ființei lor. Cărtărescu vede lumea strict epidermic, ca un șofer.

A treia sincronizare – sincronizarea postmodernistă

Mircea Cărtărescu declară în volumul **Postmodernismul românesc** (1999) că „prin 1985 (...) *optzecismul era deja epuizat ca formulă poetică*”. Poezia optzecistă durează din 1977 până în 1984, inclusiv, deci opt ani; iar după acești opt ani, începând cu 1985, se pune problema „postmodernismului în literatura română” (2, p. 386, s. n.), ne mărturisește Cărtărescu. Așadar, începând cu anul 1985, generația '80, din care M.C. face parte, *se sincronizează* cu poezia/literatura postmodernistă nord-americană, aflată în vogă la ea acasă și în occidentul european.

Dar ce înseamnă poezie/literatură postmodernistă nord-americană? Care este înțelesul, conceptul (canonul) acestei poezii, care l-a încântat pe Cărtărescu? Analizând în volumul **Postmodernismul românesc**, pe câteva zeci de pagini, poezia postmodernistă occidentală, criticul și teoreticianul Mircea Cărtărescu înțelege că aceasta se desfășoară sub două concepte: primul concept este cel de literatură/poezie (postmodernistă) *retro*, iar al doilea cel de literatură/poezie (postmodernistă) *indeterminată*. Ce anume înseamnă fiecare dintre acestea vom vedea mai jos.

Sincronizarea postmodernistă retro

Prima poezie și totodată prima poetică occidentală postmodernistă care îl seduce pe Mircea Cărtărescu este poezia/poetica *retro*. Poetica *retro* fusese prezentată în spațiul cultural românesc încă din

anul 1987 de către criticul Nicolae Manolescu, în volumul **Despre poezie** (capitolul *Postmodernismul*, 1987 și 2002): „poezia postmodernă se constituie ca o acceptare a tradiției literare. Mai mult: este pentru prima oară când tradiția este recuperată și integrată în bloc” (p. 185).

Poezia occidentală postmodernistă este, așadar, o poezie *retro*. Poetul postmodern, spune criticul Nicolae Manolescu, nu mai caută să inventeze, să descopere tărâmurii noi ale poeziei, ci recuperează prin reciclare, prin imitare ironică poezia deja existentă – poezia tradițională și cea modernă, deopotrivă.

Poetul Mircea Cărtărescu își însușește conceptul de poezie postmodernă retro practicat de poeții occidentali și descris de mentorul său Manolescu, reușind să aplice acest concept în poemul-mamut **Levantul** (1990, Editura Cartea Românească). Iată spre exemplu câteva versuri din volumul **Levantul** semnat de levantin: „O, Levant, Levant ferice, cum nu simți a mea turbare,/ Cum nu vede al tău ochiu cu vâpăi de chihlimbare/ Noaptea tulbure din pieptu-mi, zbuciumul ce am în sân,/ De când sunt deștept pe lume, de când știu că sunt român!/ Cum n-am ochii mii, ca Argus, ca cu mii de lăcrimioare/ Să jelesc ticăloșita a poporului meu stare / Peste care lupi și pardoși s-au făcut stăpîni deplin,/ Zgîriind cu gheare lunge al Valahiei drag sân!”

Ceea ce recuperează, reciclează, imită în acest fragment Mircea Cărtărescu este poezia unui poet român. Nu ne sună cunoscut ritmul, lexicul, sintaxa acestor versuri? Nu seamănă aceste versuri cu cele ale poetului „romantic” ironizat în grup de poeții optzeciști? În întregul său, volumul **Levantul** se naște prin *imitarea* poeziei câtorva poeți predecesori, români sau străini, pe care levantinul i-a citit cu intenția expresă de a-i imita, de a extrage din ei „propria” poezie...

Mircea Cărtărescu pastișează și parodiază în volumul **Levantul** lexicul, temele, ritmul, rimele, sintaxa, simbolurile lui Eminescu, ale poezilor *pre* și *posteminescieni* (Anton Pann și, respectiv, Ion Barbu etc.) sau ale unor poeți străini (Byron, Baltrusaitis, Borges), alcătuind din aceste pastișe-parodii o epopee eroicomică de secol XVII, o epopee *retro postmodernistă*, fără nerv poetic, cărturărească, prozaică, imensă, obositoare.

Levantul este, așadar, consecința unor *influențe și imitații poetice*. A scrie poezie postmodernistă *retro* înseamnă a imita poezia predecesoare. „E oribil să scrii dacă nu vezi deja literele pe pagină, prin hârția de calc, căci marii scriitori sunt copiști și caligrafi, iar cei proști sunt originali” (**Zen**, jurnal 2004-2010, Humanitas, 2011), spune Mircea Cărtărescu, punctând în acest fel faptul că postmodernismul *retro* pe care îl practică este în mod esențial o *imitare* a unor modele poetice și că el, care face acest lucru, este un mare scriitor... Sub hârția de calc a „propriilor” versuri se văd versurile altor poeți, „căci marii scriitori sunt copiști și caligrafi, iar cei proști sunt originali”. Un asemenea copist și caligraf a fabricat, din piese străine, **Levantul**, poemul eroi-comic pe care criticul Ov. S. Crohmălniceanu îl apreciază ca fiind un „adevărat manifest *postmodern*”. Desigur, mai rămâne ca „manifestul *postmodern*” să fie și poezie.

„Eu am imitat tot ce am citit”, spunea, referindu-se la poezie declaratul și autodeclaratul lider al generației '80, trecut la noua religie postmodernistă, într-o emisiune la TVR 1, în octombrie 2010. Creativitatea lui M.C. nu se manifestă decât atunci când se află în fața unor texte străine, iar pentru el creativitate înseamnă capacitatea de a imita și prelucra aceste texte. M.C. aplică în acest fel o idee pe care a încercat să o breveteze Erza Pound, care în **Cantos** (1927-1970) a reciclat poezii din toată lumea și din toate epocile, începând cu poezia chineză veche. Mai aplicat, Cărtărescu plagiază, de exemplu, în poemul **Căderea** (din volumul **Faruri, vitrine, fotografii**, 1980) pagina 194 a cărții **Viața și opiniile lui Tristram Shandy**, autor Lawrence Sterne (ELU, 1969)...

Spiritul imitativ și totodată ironic/parodic se asociază adesea la M.C. cu spiritul *narativ*. **Levantul**, opera imitativă *retro* semnată de Mircea Cărtărescu, este în același timp un fel de *poveste* scrisă în versuri clasice. Structura poemului este narativ-epopeică și este semnificativ faptul că pentru a-i sintetiza firul narativ, deci povestea, Andrei Perian are nevoie de aproape o pagină... În fond, **Levantul** trădează un *prozator* care, ținând morțiș să scrie poezie, ajunge să scrie *versuri epice*. Atunci când Cărtărescu scrie „poezie”, el reciclează, de fapt, într-un mod prozaic, poezia altora: transformă poezia lirică originală în *poezie epică*.

Din poetica practică de M.C., înțelegem că a produce poezie postmodernistă *retro* înseamnă a face poezie din poezia poezilor predecesori - tradiționaliști, moderni sau moderniști; a face poezie *retro* înseamnă a-i imita, a-i ironiza/parodia și „narativiza” pe poeții pe care „îi apreciezi”, înseamnă a le deforma poezia și a propune ca poezie personală o variantă deformată a poeziei lor. Dar a proceda în acest mod, a fi livresc în acest chip nu înseamnă a produce totuși poezie, pentru că tot ceea ce poți „reproduce” pe pagina ta dintr-un mare poet nu sunt decât elementele separate din care acesta își construiește poezia, în

timp ce *viziunea*, *emoția* și *metafora*, care solidarizează și tensionează aceste elemente, care fac suflul și valoarea poeziilor originale model, rămân ale poetului-model în cauză, fără posibilitatea de a fi reproduse. Ca să le răpești poezilor model spiritul, viziunea, metafora și să faci din toate aceste elemente „propria” poezie trebuie să îi plagiezi! Adică să semnezi alături de ei poezia pe care aceștia au scris-o.

În acest fel, pentru Cărtărescu *sincronizare* nu înseamnă „creație la înălțimea modelului ales”, ci sărăcirea poeziei-model și clonarea poeziei pe care o scrie cu un surogat de Eminescu, de Anton Pann, Ion Barbu, Byron, Baltrusaitis, Borges, Bolintineanu. – Iată *sinclonizarea* retro.

Sincronizarea postmodernistă indeterminantă

Cel de-al doilea concept postmodernist care îl seduce pe poetul și teoreticianul Mircea Cărtărescu este cel de „literatură/poezie *indeterminantă*”. Literatura postmodernistă occidentală indeterminantă a fost discutată și analizată de universitarul american Ihab Hassan, care a și născocit, de fapt, acest curios concept (canon) al *indeterminanței*. A se vedea în acest sens volumul **The Dismemberment of Orpheus: Toward a Postmodern Literature** (4, 1971), articolul *Pluralism în Postmodern Perspective*, cuprins în antologia **Exploring Postmodernism**, întocmită de Matei Călinescu și Douwe Fokkema (5, p. p. 17-39, 1990), și *Postfața la Sfășierea lui Orfeu*, tradusă în revista **Caiete critice** nr. 1-2/1986 (6, p.p. 181-187).

Mircea Cărtărescu preia conceptul *indeterminanței* de la Ihab Hassan și îl prezintă în volumul **Postmodernismul românesc** pe mai multe pagini. Dar ce înseamnă *indeterminantă*? Și în ce constă, în fond, poetica *indeterminantă*? Din *Postfața* lui Hassan (ib.) la *Sfășierea lui Orfeu* aflăm că poezia/literatura postmodernistă *indeterminantă* este compusă din două tendințe-principii esențiale și opuse: *indeterminarea* și *imanența* (*indeterminantă* = *indeterminare* + *imanență*). Cele două principii sunt, de fapt, principiul *indeterminării estetice* sau al *determinării nonestetice* și principiul *imanenței estetice*, așa încât literatura postmodernistă *indeterminantă* apare ca fiind o literatură *indeterminată estetic (nonestetică)* și *imantă estetic în același timp*. Adică un poem, o proză, o dramă sau comedie sunt non-estetice și estetice în același timp...

Este posibil ca opera literară să fie estetică și nonestetică în același timp? Conceptul/canonul *indeterminanței* pare a fi mai mult o *ironie*, o *persiflare* a literaturii postmoderniste. Prin canonul *indeterminanței*, criticul și teoreticianul american Ihab Hassan își exprimă rezervele sale față de calitatea literaturii postmoderniste, o literatură pe care o definește ironic drept *indeterminată estetic (nonestetică)* și *determinată estetic (imantă estetic)*, *în același timp*...

Cum primește M. Cărtărescu conceptul *indeterminanței* și, în fond, literatura postmodernistă *indeterminantă*? Iată ce spune poetul în volumul **Postmodernismul românesc**: „Eclectic, versatil, difuz, «androgin», lipsit de agresivitate, postmodernismul tinde să părăsească locurile înalte ale culturii, să se asocieze cu cultura de masă, cu kitsch-ul, paraliteratura, designul, să devină ambiental, erijându-se astfel în înșăși arta lumii democratice, pluraliste și tolerante a sfârșitului de mileniu.” (2, p. 89).

Postmodernismul este înțeles de poetul-teoretician ca fiind unul neperformant, de vreme ce acesta „tinde să părăsească locurile înalte ale culturii, să se asocieze cu cultura de masă, cu kitsch-ul, paraliteratura (...).” În plus, „Arta înaltă nu mai definește astăzi întreaga cultură, ci rămâne doar unul dintre aspectele acesteia, fără vreun drept de preeminență.” (ib., p. 69). Nemaiavând drept de preeminență asupra artei minore, mediocre, arta înaltă postmodernistă ar fi să fie echivalentă cu arta modestă, „cu kitsch-ul, paraliteratura”... De fapt, „postmoderniștii caută tăcerea în hazard, indeterminare, aleatoriu și haos” (ib., p. 88), insistă M.C., pe care asocierea postmodernismului literar „cu cultura de masă, cu kitsch-ul, paraliteratura” pare să nu-l deranjeze în nici un fel. Dar poate că întocmai așa gândește un „profesionist al literaturii”, după cum apreciază Nicolae Manolescu.

În același timp, Mircea Cărtărescu ne asigură în volumul **Postmodernismul românesc** că întreaga generație din care el face parte - generația poetică 80 - *s-a sincronizat* cu așa-numita literatură postmodernistă nord-americană/occidentală, deci cu literatura/poezia *indeterminantă*, iar asta înseamnă că întreaga generație 80 își elaborează poezia în temeiul canonului *indeterminanței*: generația 80 produce o poezie (literatură) *indeterminantă*. Dar poezia românească obținută prin *sincronizarea* *indeterminantă* este întocmai așa cum levantinul înțelege că este poezia/literatura *indeterminantă*, postmodernismul literar: „Eclectic, versatil, difuz, «androgin»”. Postmodernismul optzecist românesc, rezultat prin *sincronizarea* poezilor optzeciști cu postmodernismul occidental *indeterminant*, nu poate decât să îi semene acestuia, adică să fie la fel de sărac, „să părăsească locurile înalte ale culturii, să se asocieze cu cultura de masă, cu kitsch-ul, paraliteratura”...

Concluzii de etapă

Din toate cele de mai sus înțelegem că Mircea Cărtărescu a trecut, ca poet, prin mai multe sincronizări succesive: *sincronizarea de voie*, deci cu orice poet român sau străin, din liceu, *sincronizarea optzecistă*, poezie care „s-a epuizat” (M.C.), a murit dimpreună cu toată poezia optzecistă la sfârșitul anului 1984, după opt ani de existență, *sincronizarea postmodernistă retro* și *sincronizarea postmodernistă indeterminantă*. Peste tot, ceea ce se schimbă este poezia țintă, poezia model, este conceptul imitat prin sincronizare, în timp ce *sincronizarea*, ca poetică, rămâne aceeași.

M. Cărtărescu a încercat, așadar, mai multe sincronizări, însă după cum am văzut niciuna dintre ele nu l-a dus la rezultate poetice performante. Poezia lui M.C. a ținut întotdeauna să fie în trendul poeziei momentului - în trendul poeziei optzeciste, al poeziei *retro* sau al poeziei *indeterminante* - și nu a avut importanță că aceste trenduri au fost, în majoritatea operelor componente, de-a dreptul modeste. Scopul este ca poezia mea să fie, ca și poezia-model pe care o imit, *în vogă*; să fie racordată la „spiritul veacului”. Pentru că levantinul a ales să imite întotdeauna direcția *oficială*, curentul poetic *la modă*, *în vogă* - poezia optzecistă, poezia postmodernistă *retro*, poezia postmodernistă *indeterminantă* - așa încât problemele de calitate, valoare, eficiență literară nu au mai avut pentru el nicio însemnătate.

Poetul care se sincronizează în trei timpi, care aleargă de la un model poetic la altul, de teamă să nu piardă „spiritul epocii”, care luptă să se sincronizeze cu ceea ce este *în vogă*, și-a *sinclonizat*, desigur, creația cu toate conceptele în vogă, însă niciodată nu a obținut poezia. „Profesionistul literaturii” a ratat poezia prin toate sincronizările pe care le-a încercat. Semn că poetica sincronizării s-ar putea să nu fie tocmai calea prin care se ajunge la poezie. Nici prin gând nu i-a trecut lui M.C. că nu sincronizarea, ci propria creativitate, harul, viziunea poetică este calea prin care se obține poezia.

Cărtărescu, poetul holografic sau Canonizatul cu Poema chiuvetei

Încă de la începutul activității literare a lui Mircea Cărtărescu, critica noastră îi acorda acestuia, pentru volumul **Faruri, vitrine, fotografii** (1980), Premiul pentru debut al URSS. În cartea premiată era cuprins poemul Căderea, dedicat lui N. Manolescu, un poem care plagia pagina 194 a volumului **Viața și opiniile lui Tristram Shandy**, autor Lawrence Sterne. Un premiu acordat pentru un plagiat! Dezvăluirea în presa literară a vremii a plagiatului nu a condus la nimic. Proptelele lui M.C. erau prea puternice, așa că poetul a rămas cu un premiu fraudulos. Iar de la marele premiu (1981) și până astăzi critica literară românească a continuat monumentalizările goale, ierarhizarea inversă.

Ascensiunea poetică a lui Cărtărescu este datorată, în cea mai mare măsură, criticului Nicolae Manolescu, posesorul mai multor funcții în administrația culturală contemporană, care l-a moșit pe poet din ieslea **Cenaclul de luni** și până azi, deci vreme de aproape 40 de ani. Mircea Cărtărescu este, fără îndoială, autorul pe care criticul l-a promovat intens, pe toate canalele știute și neștiute; și căruia i-a acordat în **Istoria critică a literaturii române...** titlul de „profesionist al literaturii”.

Cărtărescu este, totodată, canonizat în manualele școlare și curricula universitară cu **Poema chiuvetei** și poezia postmodernistă, poezie scrisă fie în cheie *retro*, fie în cheie *indeterminantă*. El este răsfățatul celor mai multe concursuri și favoritul excursiilor literare în străinătate, poetul care ne reprezintă în lumea occidentală pe banii neoccidentali ai instituțiilor de cultură românești. Cât despre cărțile sale de poezie, nu cred că vom găsi două titluri care să nu fi fost premiate de URSS.

Precaritatea poeziei și a sistemului critic promovat de M.C. te face să te întrebi cum este posibil ca un astfel de autor să fie, totuși, considerat un scriitor complex, un scriitor al secolului, „un profesionist al literaturii”, după cum l-a decretat criticul Nicolae Manolescu. Dar desigur că acest titlu i-a fost acordat levantinului pentru cărțile de proză, iar nu pentru cele de poezie.

Cert este că fără efortul unei armate de criticatori, care betonează temelia deja pusă, și mai cu seamă fără efortul Guvernului Literar Postmodern Optzecist, aflat la putere din 1990 și până astăzi, Cărtărescu ar fi rămas, ca poet, de-a dreptul anonim. Ca poet, Cărtărescu este în mod vizibil un produs al marketingului literar, iar nu al harului.

Dar succesul „de critică” și „de juriu” pe care îl are poezia lui M.C. nu vorbește doar despre calitatea contrafăcută a poeziei sale, ci și despre calitatea criticii: o critică ce *supraevaluează* producția poetică a levantinului, ce produce *holograme literare*, poezie matrix. Oricum, Cărtărescu funcționează ca o hologramă literară creată de un aparat critic modest sau mincinos.

Desigur, critica literară ar trebui să fie prima care să recunoască faptul că poezia lui Cărtărescu este de-a dreptul modestă, artificială, contrafăcută! Să recunoască faptul că ea a acordat statutul de *poet* unui autor care scrie o poezie căznită, prozaică, vidă de imaginație și emoție, consecință a unor *lecturi exprese* și a unui susținut *act de voință*.

Dar cum să recunoști că M.C. este un poet modest, după ce l-ai moșit și crescut în ieslea **Cenacului de luni**, l-ai declarat „liderul generației '80”, i-ai acordat plagiatorului Premiul pentru debut al UR, i-ai pre-miat de-a lungul timpului aproape toate cărțile, l-ai canonizat în manualele școlare cu *Poema chiuvelei*, i-ai tradus proza în 15 ediții și l-ai propus (ca prozator) pentru Premiul Nobel? De vreme ce s-a investit atât de mult în statuia lui, este musai ca Mircea Cărtărescu să rămână în continuare statuie, deci să rămână un „profesionist al literaturii”! El reprezintă produsul comercial, victoria unor critici, a unei generații literare și a unor edituri (Humanitas) care nu mai pot da înapoi doar pentru faptul, minor, că alesul scrie o poezie lipsită de substanță poetică și viziune...

Faptul că poezia lui Cărtărescu este lipsită de substanță poetică și viziune o știe însă foarte bine însuși autorul. În nota de jurnal din 13 februarie 1990 M.C. declară cu privire la volumul **Levantul** (1990) și, probabil, la volumul de versuri **nimic**, la care a început să scrie în anul 1988 (și pe care l-a publicat mai târziu): „*Ce lipsește din tot ce scriu: excesul, implicarea, emoția. Poemele mele de-acum seamănă cu cele ale tuturor poeților proști, pentru că un poem bun trebuie să fie patetic, chiar dacă la un mod superior*” (**Jurnal**, Humanitas, 2001, p. 15).

Cine l-ar putea contrazice în această evaluare pe Mircea Cărtărescu? Cel care mai înainte se înfrupta din gloria *copistului* care își elabora opera pe hârtia de calc așezată peste operele marilor poeți recunoaște acum că este în afara poeziei...

Culmea este că, în timp ce M.C. recunoaște, în mai multe rânduri, atât în cele două jurnale, cât și în câteva articole, *debilitatea poeziei pe care o concepe*, el este socotit în continuare de către o parte a criticii românești - critica holografică - un poet de prim rang, este postat în fruntea tuturor topurilor poetice naționale și i se acordă cele mai importante premii ale UR.

Supraevaluarea poeziei lui M.C. nedreptățește și umilește poezia de valoare. „Succesul” de critică și „de juri” a poeziei lui M.C. creează în mediul literar o ierarhie falsă și o conștiință deformată a valorilor poetice. Cu atâtea premii, ai avea, ca simplu cititor, argumente să afirmi că M.C. este un mare poet și că marea poezie ar fi să semene întocmai cu poezia levantinului.

După o atât de bună primire în lumea literară românească, Cărtărescu figurează pe lista de acordare a Premiului Nobel și poate să declare că „**Levantul este o piatră funerară peste poezia românească**” (**Mircea A. Diaconu, Poezia postmodernă**, Editura Aula, 2002). Poezia românească, ce numără printre poeții ei de valoare (autentici) pe Arghezi, Eminescu, Bacovia sau Blaga, este îngropată, așadar, de poet, de epopeea eroi-comică **Levantul**, piatra funerară a poeziei românești.

Bibliografie

1. **Mircea CĂRTĂRESCU**, *Pururi tânăr, înfășurat în pixeli*, Editura Humanitas, București, 2005.
2. **Mircea CĂRTĂRESCU**, *Postmodernismul românesc*, Ed. Humanitas, București, 1999.
3. **Mircea CĂRTĂRESCU**, *nimic*, versuri, Editura Humanitas, București, 2010.
4. **Ihab HASSAN**, *The Dismemberment of Orpheus: Towards a Postmodern Literature*, ediția a II-a, New York, Oxford University Press, 1982.
5. **Matei CĂLINESCU** și **Douwe FOKKEMA**, *Pluralism in Postmodern Perspective*, cuprins în antologia *Exploring Postmodernism*.
6. Revista *Caiete critice* nr. 1-2/1986.

Poetul lunii mai

Valeriu Mircea Popa

Valeriu Mircea Popa a absolvit Universitatea „Babeș Bolyai” din Cluj, Facultatea de Psihologie-Defectologie în 1976. În perioada 1976-1994 a lucrat ca psihodiagnostician, profesor defectolog, psihoterapeut și logoped. Din 1995 este lector la Universitatea București. A obținut doctoratul în Psihologia Artei în 2004. Membru al Uniunii Scriitorilor din România și al Pen Club. A publicat volumele de poezie: **Furnicile și oglinda** (1993), **Războinicul cu ciorapi de piele** (1996), **Ultimele pătrate de frig** (1998) – *Premiul ASB*, **Camera de subsol** (2001) – *Premiul ASB*, **Bi-jutierul și alte poeme care nu există** (2008).

norii pe cer

de o vreme încoace vodca
tutunul
și femeile
mă interesează mai puțin
prefer să vagabondez
prin cartierele
din partea de nord a orașului
am pe acolo
sumedenie de prieteni
romburi galbene
romburi violet
câini fără stăpân
am peste tot
sumedenie de prieteni
uneori
mă îndrăgostesc nebunește
de câte un burlan
ruginit
atunci
când nu e nimeni prin preajmă
îi mângâi cu tandrețe
pielea plină de cicatrici
mă lipesc de el
și ascult cum alunecă
norii
pe cer

oglinzile din sobă

pe-atunci nasturii erau albi
și toate butonierele albastre
iar eu și fratele meu Sorin
matematicianul
aruncam seara în sobă
dopuri
și capace de argint
de la cosmeticele mamei
convinși că până dimineața
următoare

se vor preface în oglinzi

ferestrele or să cadă

fiindcă nu te-ai învrednicit
să chituiești cercevele
măcar să bați niște nenorocite
de cuie
geamurile or să cadă
în curând
și totul se va duce pe apa sâmbetei
ecoul unei picături de ulei
în tigaia încinsă
obsценitatea cartofului
smochinele prăjite cu pătrunjel
normal că te bântuie
gândul să o lași baltă
uite
îți dau o singură para
nu te-atinge de ea
taie doar paginile
fără umbră

grilajul casei

grilajul casei se închidea
cu o clanță de alamă
un fel de virgulă
tolănită la soare
între înăuntru
și înafară
acolo
pe curbura dinspre cer
gravase portăreasa
o hartă
cu drumul spre Indii
totul e să ai răbdare

spunea
până ce timpul
degetele oamenilor
ploaia
o să șteargă
toate amănuntele astea
fără importanță
și apoi ne vom urca
în prima corabie cu pânze
ca să găsim drumul
spre Indii

un pătrat în mijlocul cercului

am pierdut un bănuț
găurit
venise din China
și nu valora cine știe ce
însă vara
pe căldurile alea mari
puteam să mă ascund
în pătratul de umbră din mijloc
chiar mă rostogoleam
printre tălpile trecătorilor
până departe
dincolo de al nouălea semafor
începea iarba
dintre văzduhuri

mușuroiul

o femeie bătrână
pune banii pe pământ
în fața mușuroiului de furnici
și începe să plângă
noi
studenții de la Belle Arte
ne strângem în spatele ei
și desenăm în tăcere
până când se termină furturile

apartamentul numărul trei

o vreme
am locuit în apartamentul
numărul trei
un trei mare
decupat din alamă
înnegrită pe margini
cifra trei
scrisă cu negru
înseamnă cu totul altceva
decât cifra trei
înveșmântată în galben
nu știu ce să spun
despre o cifră
care-și schimbă culorile

amprentele câinilor vagabonzi

prea multe țoale
împrăștiate peste tot
în casa asta
o să cumpăr
niște molii

un bidonaș cu praf alb

după ce totul s-a sfârșit
poți începe dansul
dar cumpără mai întâi
de la magazinul Mega Image
niște sare
Salrom – sucursala Cacica
va scrie pe eticheta albastră
și apoi
280 g. de praf alb
se vor prelinge
printr-o spărtură
de-a lungul muzicii
nu știam că pot
să dansez vals
și mai ales nu
strângând cu duioșie la piept
un bidonaș

cu numele Cacica
un mosor/ o spirală
ce se îndepărtează
de suprafața pământului
lăsând în urmă
cercuri de sare

degetele unui bijutier

sigur că am venit
la timp
așa cum promisesem
dar nu mai știu
pentru ce anume
am venit

*

cu degetele împrăștiate
prin aer
pictorul memorează
niște cifre
și un gândăcel
numit Ochiul Domnului
trece pe sub crucea
desenată pe zid

*

se cuvenea să inventez
un ritual
la fel de simplu
precum smerenia
așa
au apărut câteva
cristale de siliciu
adică
nisipuri
pe clanța ușii
în fiecare dimineată

*

de ce-mi filmați
degetele
n-am înțeles niciodată
cine
le mișcă
mărturisea bijutierul

*

câinele nostru
nu mai vrea să danseze
cu
nimeni
stă culcat
în curte
la umbra unui
copac
și măsoară timpul
cu limba

*

apăs pe un
buton
CD-ul începe
să se rotească
după câțiva milimetri
de
tăcere
se aude saliva
unui melc
printre hârtii rătăcite

o pungă de plastic prin aer

ce porcărie să pictezi
pe unul dintre zidurile clădirii
o inimă
cu toate vinișoarele
și arterele
ca într-o planșă de anatomie
pe urmă să și botezi biserica
Sfânta
Inimă a lui Isus
mai bine
ar fi zugrăvit acolo sufletul
adică
pâlpăirea
bodogănea dumnealui
se așezase
pe marginea unui trotuar
clătinându-se înaintea
și înapoi
precum înțelepții
cred
că era
un drogat
că de-aia fâlfâia
prin aer
o pungă de plastic
absolut goală
unde spunea că înoată
peștii lui Dumnezeu

Julian Dămcuș

Literatura sudului românesc. Humorul

motto:

„Cînd se va sfîrși humorul, se va sfîrși civilizația”

Erma Bombeck (fragmente)

În volumul de povestiri **Luceafărul de ziuă**, Editura Ex Ponto, Constanța, 2004, al lui **Ion Roșioru**, *Babu Ardelagara* din „Garsoniera” este un nume care provoacă oarecare confuzie, Babu/Barbu+arde la gară – un „presentiment”/o „presimțire” a finalului povestirii?... Personajul nu-i vreun „original”... Toți cei care-am avut parte de un apostolat mai îndelungat în învățămînt, am cunoscut cîte-o „figură” precum Babu, iar dacă școala s-a nîmplat să se afle în mediul rural sau într-un oraș agricol, personajul devenea un *fenomen*, iar în jurul lui se țeseau mituri și legende, se făceau planuri și proiecte, se iscau controverse... De notat că, responsabile de soarta „cadrului” erau desigur, *organele* locale. Autorul ne face cunoștință și cu alte specimene: *Ciombe*, fochistul (decî înnegrit la locul de muncă...) om de 45 de ani cu o concubină de 25, *Ciclopul*, secretarul primăriei (avînd un singur ochi valid), Moș Iancu, proful de latină... Dar Babu rămîne *Atomistul*, speranța, Hyperionul local, acel *number one* spre care toți privesc, de care încep toți să se teamă, „chitaristul”, „inventatorul”!... Mitul aproape consolidat este spulberat însă de directorul școlii, prin „vizita” la domiciliul cadrului didactic...

Misterul care acoperă sinuciderea, e un gest colegial/amical din partea autorului care vrea să-l „salveze” pe Babu de la o amintire care l-ar situa mult sub „renumele” artificial atribuit de comunitatea din Colarovca, odată cu apariția sa meteorică în localitate... În humorul acestor pagini se simte prezența sentimentului tragic al existenței intelectualului care-și vede idealurile năruite datorită unui context străin acestora, altele fiind preocupările, interesele lumii din jur...

„Gafa” dascălului recent repartizat într-o localitate „ce ținea nasul pe sus și se făcea foc și pară dacă n-o numeai oraș sau cel puțin orășel agricol” (p. 29), aceea de-a se adresa primarului cu porecla - de altfel meritată - *Clăpăugea* este cel puțin la fel de gravă pe cît numirea în funcția de primar al tocului *Haralambie Căcărează!*... Îmi aduc aminte de importanța pe care și-o acorda tov. Dișku secretarul de partid din satul meu (personaj despre care am scris) și cîți alde ăștia or mai fi fost în anii aceia ai înfrățirii (forțate) între țărani și clasa muncitoare ai cărei reprezentanți care citiseră o singură cârtică, cea cu pereți roșii, trebuiau să ajute la progresul vieții la sate... Nici ducerea în eroare a profesorului de către colegi (în privința poreclei) nu-i ceva nou, dar meritul autorului este acela de a ști să pregătească suspansul netrădîndu-l prin nici un indiciu, astfel că surpriza e la fel de mare atît pentru profesor cît și pentru primar... *Humorul* se ascunde în *situația* creată de urechile „satrapului” și de lipsa de tact (probabil voită) a profului...; altfel, personajul ca atare este *satirizat* de autor, caracterul sau lipsa acestuia fiind puse în evidență prin contrastul dintre autoritatea sa jignitoare /ofensatoare și afacerile sale necinstite...

La fel ca-n alte povestiri din volum, pe lîngă nume/ porecle specifice, prozatorul folosește expresii precum „operă papillonească”, cuvinte ce aparțin doar unor personaje „orașul *mieu*” (zice primarul), contraste precum „ușa capitonată (a biroului primarului) mai abtîr ca a marelui nevrotic care a fost Marcel Proust”... *Nevrotic* M.P., *nervos* H. Căcărează! Sunt procedee folosite în paginile de humor, dar ele nu sunt o garanție a „obținerii” acestuia. Paginile de față sunt însă, o dovadă a folosirii cu efect, a acestor „auxiliare”.

Dialogul „dublu” al bătrînei Ana (poreclită *Sfînta Vineri*, cu ochii „de cucuvea hămesită”) cu iscoditoarea Margareta, „Iepurii” p.45, este o fațetă a caracterului femeii care știe să se adapteze situației dificile în care trebuie să *ceară* cu împrumut și să nu poată *da*... replicile pe care le-ar dori la întrebările indiscrete ale vecinei, ale *Gurăriței/ gurăriței* (soția lui Gurău), pe care iat-o venind „rînjind ca o balegă călcată de roata carului” (o sugestivă comparație), vinovată de situația Lalei, cea deșucheată și lălie, fata Anei. Numele vecinei poate fi legat și de locul în care i se află „căsoiul” – „pe un dîmb, ca pichetele de

grăniceri, ceea ce explică de ce colportoarei nu-i scapă nimic în jur cale de-o pupăzare de ochi vul-turesc.” (p. 45), fapt ce amintește de casa lui Nagu Coțofană personajul lui Ovidiu Dunăreanu, („Pietrele din lună”). Povestirea se împarte între humor și tragic prin *situațiile* create de cele două fete ale bătrânei și *disperarea* părinților dezamăgiți de ceea ce fac acestea, în ciuda sacrificiilor familiei, precum și sfârșitul femeii, în timp ce pregătea masa pentru Lala care dormea și Marușca cea căreia-i „căzuseră-n laț facultățile” și acum stătea în pat cu cel mai proaspăt pețitor, un *gagiu* de la oraș, poreclit de Ana *Evreul* „tîmp și fals clipind din ochii mici și verzui ca de gîscan” - aspecte puse în evidență prin contrast, avînd toate elementele burlescului... de care nu scapă nici portretul altui (im)posibil ginere, Ciurciun, țopîrlanul, „tăurașul deflorator” al proastei de Lala ... Portretele acestor personaje care o duc spre mormînt pe bătrînă, sunt memorabile, realizate cu patimă, autorul înțelegîndu-le oarecum pe cele două fete fără noroc (datorită firii lor... care nu se aseamănă cu firea mamei, ci mai degrabă cu a tatălui care preferă să-și ia lumea-n cap...), și com-pătimind-o pe bătrînă, înțelegîndu-i reacțiile ca mod de apărare împotriva destinului întruchipat de tinerii profitori și de vecinii răi și iscoditori.

Despre Nea Costică guralivul brutal din „Dresorul de iluzii” (p. 59), nu pot spune mai mult decît autorul care *compătimentește* cu personajul: „dincolo de toate e de reținut personajul prin marea lui capacitate de a se autoiluziona, de a smulge clipe virtuale dintr-un viitor nesăbuit de improbabil și de a le trăi pe teritoriul prezentului cu o intensitate devorantă.”

Și prozatorul este un personaj, în epopeea „Plonjon psihanalitic” (p. 65), din care cităm o *rimă ce nu trebuie uitată* (pentru a *rima*... cu autorul): „Am fost vecin cu Sfatul Popular. Abia-ncepuse iepoca de aur: dar ce spectacol, Doamne, când veneau sătencile cu vacile la taur.” ... și o mărturisire, un fel de recunoaștere a unor acuze privind „blîndețea” criticului literar I. Roșioru, deci... și o mărturisire ce nu poate fi în *seamă neluată*: „Doi militari (...) îmi dădeau și mie-o armă goală.(...) Acum am revelația deplină de ce în toată critica prestată n-am „doborât” un singur scriitor: ce poți vîna c-o pușcă descărcată.” E foarte posibil - criticul știe - ca unii dintre cei „*nedoborîți*” să se fi retras singuri, mulțumindu-se cu aprecierile înțelegătoare ale lui (I.R.) și renunțînd la alte bătălii literare... Ca un dascăl adevărat, I. Roșioru a încercat întotdeauna să pună în evidență ceea ce „știa” și putea face elevul... Nu cred că după ce a scris povestirile despre care vorbim, autorul ar fi rămas fără muniție!...

Așteptîndu-ne la istoria vreunei personalități, observăm după primele fraze din „Cum începe să se fissureze un mit” (p. 26), că este vorba despre o pereche de bunici ajunși în mintea copiilor, invidioși pe ceilalți bunici (cuscrii lor) care, locuind la țară au o vacă!... vietate ce stîrnește admirația nepoțelului care, după ce-i supune la toate caznele și după ce-i fierbe pe bătrînei determinîndu-i să se laude ca niște copii în defavoarea celor din „opozitie” pe care-i fac praf, lăsîndu-se cu totul antrenați în „lupta” pentru a intra în grațiile copilului, desființează „mitul” bunicilor cu vacă, mulțumindu-i/liniștindu-i pe cei fără... Toate demersurile familiei dlui prof. Purice sunt tratate cu înțelegere, chiar cu condescendență, humorul fiind al bunicului sau al viitorului bunic... care într-o atare situație uită de unele norme pe care le va fi „predat” la clasă de-a lungul anilor...

„ - *Nouă ș patru lei și șapte-ș' cinci de bani.*” - cifrele „fatidice” fac deliciul întîmplării în care cei doi eroi, altfel pașnici: capra lui Mehedință (dom Mehe) și țapul lui Găzaru (despre care nici autorul... n-ar ști să spună „dacă acesta era numele adevărat sau doar o *poreclă* cum au majoritatea oamenilor din Colarovca) o provoacă. Este prețul prestației țapului și dorința proprietarului de-a da „lecții de economie de piață la niște ageamii” („Capricii” p. 24). Dom Mehe merge la bufet (unde să meargă pe timp de seară?!) să schimbe banii pentru a plăti ciudata sumă, revine, taxa s-a schimbat între timp, e o *sută șai-ș pe lei și cincizeci de bani*..., iar omul trebuie să „sustragă” diferența din „bani strînși (de nevastă-sa, învățătoare în cartier) pentru abonamentele elevilor”. Victimă a capriciului *Găzarului* cu G sau g, Mehedință „lucrător pe la apă și canal”, așadar, cetățean onorabil, e pus în tot felul de situații care-l duc din greșală în greșală... pentru care autorul nu-l critică, cititorul cu atît mai puțin, humorul situațiilor fiind contaminant. Nu o despărțim de context pe *Creața-Precupeața*, (poreclă, desigur), o altă prezență pitorească a orașelului...

Ajutorul de contabil de la I.A.S., Genu Enciulescu, „Flăcău tomnatic, spre treizeci și cinci de ani” („Obiceiul pămîntului” p. 49) îi ține companie la băutură lui Gelu Covalenco, profesorul de sport de la liceul (singurul) din (aceeași) localitate la aniversarea unui an de la divorțul „hârbuitului sportiv”, apoi împart patul împreună (avînd doar unul) ca doi burlaci ce se află, dar cum proful purta ciorapi roșii ca femeile... cei din jur intră la idei - mai întîi Griguță, apoi Smaranda, mama contabilului și, în fine vecinii, care spionînd și ei, trag concluzii și încep pregătirile de nuntă! Pe cîteva pagini dense - lacrimi de tristețe

și bucurie, iluzii și mari dezamăgiri, mistere, dezlegare de mistere, spioni și în finalul lamentabil „protagoniști” aceeași dintotdeauna, două personaje a căror glorie și decădere s-au stabilit în timp ce ei dormeau... Hmor în adevăratul sens al cuvântului.

Fiind trăitor al mediului în care aceste personaje evoluează, autorul îmi amintește observațiile Profesorului Val Panaitescu, (*Humorul*, p. 932) despre George Călinescu, care în **Istoria literaturii române** vorbind despre diversele manifestări ale humorului românesc amintea de acel „truc al atenuării ori chiar al negării unor calități, truc specific adevăratului humor și corespondent al litotei, ca formă a modestiei puțin oblice - aceeași modestie înțeleaptă care-l și determină pe humorist să nu se considere niciodată din altă plămadă decât omul-masă.”

O simplă enumerare a unor cuvinte și expresii „inventate” este elocventă pentru diversitatea procedeelor de obținere a efectelor dorite (inclusiv cel humoristic) : „*ne-a cernobălit ăl de sus*” (p. 35 - și Al. Clenciu are o epigramă în care „manipulează” cuvântul cernobîl în sensul în care Belizarie Beizarie, **Cartea Milionarului**..., glumea cu propriul său nume...), „*Miron Cozmosul (...) cu picamerul*” (p. 37), „*Gigi Robinet*” (p. 144), „*emisiunea „Viața satului*” (p. 63), „*Aspersorul – îi zic cei de la atelier*” (p. 202), „*mala-mujerița*” (37), „*radiografîța*” (38), „*plumbaru*” (39), „*secărindu-se pe la mandatar*” (134), „*momental*” (140), „*de ce vă mai dumneavostriți*” (181), „*s-a refegit*” (205), „*timologii*” (57), etc... - subliniate și de autor desigur cu sentimentul trecerii timpului și peste cuvinte(le) care *atunci* nouă ne erau știute, dar acum oare cîți le înțeleg?... deși, neologisme și „inovații” au fost, anglicisme și „adaptări/adoptări” sunt încă...

Citind paginile prozatorului Ion Roșioru, ne amintim de observațiile lui Nicolae Oprea (à propos de poezia lui Petre Stoica) din **Provinciile imaginare**, Ed. Calende, 1993, (p.101): „Orașul (ori satul; urbanul nu e încă desprins de rural) provincial își etalează pe îndelete compoziția vetustă (...). În prim plan apar fapte mărunte (...).”

Dialog senryu

Dan Norea

La colț de stradă

la colț de stradă -
în șapca veche doar o
floare de ciulin

în colț de stradă -
ciacona în re minor
la muzicuță

la colț de stradă -
sub șapcă opul unui
filozof stoic

Eugen Deutsch

La colț de stradă

la colț de stradă -
un câine comunitar
ia lumea în colți

la colț de stradă -
bravul cântăreț mușcă
un colț de pâine

la colț de stradă -
un panou publicitar
cu foști candidați

Dan Norea

Turma de oi

lupi dând târcoale
turmei de oi din staul -
zi de votare

o turmă de oi
cu un măgar în frunte -
tunsul anual

porumbe negre -
pe drum o turmă de oi
mergând la iernat

Eugen Deutsch

Turma de oi

lupi dând târcoale -
târgul clasic de joburi
pentru noi păstori

o turmă de oi -
măgaru-i atent urmat
în drum spre abis

oi la oglindă -
ultima modă pentru
tunsori de sezon

Dan Norea

Fir întins

fir întins în zori -
răsărită din mare
o rază pe-un solz

coardă întinsă -
cu credință-n cel de sus
o alpinistă

tiroliană
în viteză peste lac -
e cam albastru

Eugen Deutsch

Fir întins

fir întins în zori -
soarele pescuiește
o stea de mare

coardă întinsă -
arcașul lansează-n cer
raze de soare

tiroliană -
Tirolul mai aproape
de Marea Neagră

Gheorghe Oncioiu

URMUZIANA

VĂDUVA NEAGRĂ

Avalanșa de păianjeni cu care se confruntă Gogu e de-a dreptul impresionantă. A hoinărit toată noaptea, fără nici un rezultat, prin casă, prin beci, prin magazie, prin curte, scotocind toate ungherele și toate ascunzisurile. Și când disperarea i-a ajuns la culme, deodată, din toate aceste locuri, au început să curgă păianjeni.

O bucurie fără margini l-a cuprins, aducându-l în pragul extazului. Speră ca din hoardele de arahnide, care defilează acum sub privirile lui buimăcite, măcar pe o parte să poată pune mâna. Sau, în cel mai rău caz, pe vreo câteva perechi, pe care să le prăsească apoi.

Sunt, în această viitură, fel de fel de păianjeni. Cu picioare lungi și subțiri; cu picioare scurte; cu corpul mic; cu corpul mare, burduhănos; etcetera; etcetera. Cei cu picioare scurte au un mers iute, precipitat. Acum îi vezi aci, acum în altă parte. Sunt tot într-o fugă. Cei cu picioare lungi și subțiri - ca niște brațe articulate de excavator - calcă molatic și parcă imaterial, dând impresia că nici nu ating suportul pe care se deplasează. Sunt aceia pe care, atunci, în copilărie, când nu avea nici un fel de frică față de aceste viețuitoare, Gogu îi apuca de câte un picior și îi azvârlea cât colo.

Alții au un mers dezarticulat, dezechilibrat, dar ferm. În ei Gogu îi recunoaște imediat pe cei, din aceeași perioadă, pe care i-a schilodit, rupându-le câte unu, două picioare sau doar câte un segment al acestora și care acum îl privesc cu atâta ură încât el nu e în stare să li se uite în ochi. Unii dintre aceștia poartă cu ei, pe un fel de brancarde, siluete informe, rămășițe ale unor corpuri sleite, storcite, o amestecătură de ceva gelatinos și frânturi de picioare - dintre care unele încă mai mișcă - cu porțiuni de capete sau de organe interne.

În toată această compoziție tăcută, peste care ar fi trebuit să se aștearnă pacea veșnică, mijesc din când în când ochi care îl ținutiesc pe Gogu cu aceeași dușmănie, ceea ce îi aduce aminte de o perioadă ulterioară, când o frică patologică, o fobie, l-a cuprins și când el nu a mai avut curajul nici să atingă aceste lighioane, darămite să le mai prinde cu degetele. A ajuns, atunci, să le spună tuturor că, dacă cineva dorește să ia vreo scatoalcă, apoi numai să se facă spre el cu un păianjen, că, din cauza panicii în care intra, îl va și pocni pe respectivul doritor, indiferent cât de tare și indiferent în ce regiune a corpului.

Ceea ce trebuie menționat însă este că această pățanie își avea obârșia într-un fapt real. Într-una dintre dimineți - să tot fi fost prin clasa a patra -, Gogu s-a trezit cu pleoapa superioară a ochiului drept umflată în așa hal încât aproape că nu mai vedea nimic cu ochiul respectiv. Năstăsică, cel chemat de urgență, l-a examinat cu maximă responsabilitate și a concluzionat că nu putea fi vorba despre altceva decât de o ciupitură de păianjen.

Întâmplarea n-a trecut fără urmări. Copiii din generația sa, ba chiar și unii mai mari, l-au sfătuit să ucidă păianjenii, întrucât, pentru fiecare exemplar omorât, Maica Domnului îi iartă un păcat, cinci sau șapte. În privința numărului, părerile erau împărțite, însă răsplata rămânea. Și asta pentru că păianjenul cutezase, cândva, să se ia la întrecere cu Sfânta Fecioară pe tema: „Cine face firul mai subțire?” Iar dumnealui ar fi avut câștig de cauză. Cu această credință în suflet, Gogu a început o campanie furibundă de cășpire a înfiorătoarelor insecte. Le strivea cu orice apuca, numai cu mâna nu.

Acum însă, când își dă seama de câtă nevoie are de păianjeni, o ciudată părere de rău pune stăpânire pe el. Dar când prin dreptul lui trece Văduva Neagră, Gogu are din nou acel sentiment de repulsie. A auzit și a văzut la televizor fel de fel de comentarii la adresa respectivului păianjen, care este în stare să omoare chiar copii și bătrâni cu ciupitura lui. În furia ce îl cuprinde, caută ceva cu care să lovească. Și cum la îndemână îi apare un baros, îl apucă și îl ridică. Văduva Neagră își vede însă nestingherită de drum. Ba chiar îi zâmbește malițios și totuși seducător, așa încât mâna lui Gogu se înmoaie și el lasă barosul jos. Apare apoi o cohortă de alți păianjeni, mai bine dezvoltati, mai solizi și în care se întrezăresc niște indivizi cu mare putere de muncă. Iar aceștia, într-un fel de cadre, improvizate pe niște care alegorice, pun fir peste fir, țesând plase cu ochiuri de diverse mărimi.

Gogu rămâne înmărmurit. Întinde de câteva ori mâna spre ei și tot de atâtea ori o și retrage. Își ia totuși inima în dinți și atinge pe unul, mângâindu-l. Apoi pe altul și pe altul. Păianjenii îi răspund cu surâsuri joviale, după care se întorc la munca lor cu și mai mult sârg.

Uimirea lui Gogu atinge culmile paroxismului când o parte, destul de însemnată dintre ei, părăsește platforma pe care se află, îndreptându-se spre niște lăcașuri expres amenajate de el, unde o așteaptă adevărate hale de producție, înzestrate cu utilaje de ultimă generație pentru țesut pânza, dotate cu instalații de aer condiționat, cu dușuri, cu cantină și cu săli de mese, cu dormitoare, cu spații verzi și cu terenuri de sport. Nu lipsește nici grija față de sănătate. Un spital, prevăzut cu toate secțiile și laboratoarele, stă pregătit cu cele mai noi achiziții ale tehnicii medicale. Ba există chiar și o maternitate unde să vină pe lume urmașii lucrătorilor.

Când pătrunde într-una dintre hale, îi găsește pe totii păianjenii la locul lor, muncind. Unul, mai răsarit - de bună seamă, șeful de tură -, inventariază și notează valurile de pânză, apreciindu-i acesteia calitatea și dându-și acordul ca ea să fie transferată în depozit. Vizitează și celelalte hale, găsind aceeași atmosferă sobră, de lucru.

Părăsește mulțumit complexul. La ieșire însă are surpriza să dea nas în nas cu Văduva Neagră, care stă tolănită pe o bancă de la marginea aleii centrale, cu picioarele atârânănd leneș. Unul dintre ele îi ajunge până la jumătatea aleii. Gogu dă să treacă pe partea cealaltă, dar piciorul se mișcă, iar din vârful degetelor țâșnesc niște gheare care se lungesc, încercând să-l înșfăce. El caută disperat, în juru-i, barosul pe care mai adineauri l-a lăsat din mână, dar nu-l mai găsește. Se ferește și o ia la fugă. Însă cu cât vrea să fugă mai tare, cu atât picioarele îi devin mai grele și i se mișcă mai încet. Parcă se deplasează pe un teren mlăștinos sau nisipos. Un picior îl scoate, celălalt i se afundă... Iar Văduva Neagră îi sulfă în ceafă cu același zâmbet malițios și totuși seducător.

*

Cohortele de păianjeni încă îi defilează pe dinaintea ochilor. Liniștea albastră a dimineții nu e spartă decât de ciripitul vesel al unui stol de vrăbii gureșe, care se zbânțuiesc din pom în pom. Privește buimac către uliță. De dincolo de poartă, capul colțuros al lui Toma pare spânzurat între două țămbre. Părul răvășit, parcă aruncat cu furca, o mustață, la fel de neîngrijită, lăfăindu-se pe buza superioară - care, aproape în permanență, îi stă ridicată, lăsând să i se vadă, pe linia mediană, incisivii lungi și lați, ca niște tesle, în-negriți și cariați -, precum și ridurile adânci de pe frunte și din jurul gurii crează impresia unei fețe impene-trabile, dominate de un zâmbet forțat, aproape un rânjet.

Toma îi dă fonfăit binețe lui Gogu și intră. De la poartă și până ajunge lângă el, nu-și dezlipește privirea de pe chipul acestuia. Gogu scormonește, și el, în ochii negri ca pana corbului ai musafirului, dar nu găsește nimic care să-i dea vreun indiciu. După câteva clipe, Toma începe să vorbească, mișcând ușor doar buza de jos. A visat și el, în noaptea pe care tocmai a încheiat-o. Văduva Neagră l-a căutat pentru a i se plânge. Venise cam neglijent îmbrăcată. De fapt, ce neglijent?! Era chiar despuiată. N-avea pă ea decât niște chiloței și era cu lamelele goale.

– Cu ce, mă? - își încruntă Gogu sprâncenele.

– Cu lamelele goale, repetă Toma. Dar văzând că fruntea acestuia nu se descrețește, completează: Cu... țâțele... adică.

– A!... Cu mamelele, mă.

– Păi nu-i totuna?

– Ai vrea tu... Așa. Și?

Trezit din buimăceala produsă de confuzie, Toma reia povestea Văduvei Negre. Că ea să dusesse să facă plajă p-o bancă-ntr-un parc. Și taman atunci, el, Gogu, trecea p-acolo. Și ea a-ncercat să-l atragă într-o discuție de afaceri. Da' el nu i-a dat nicio atenție. Ba, mai mult, a ocolit-o mișelește și în final a luat-o la picior. Și degeaba s-a străduit ea să-l ajungă, fiindcă n-a putut s-alerge atât de repede pă cât de tare fugea el. Că ea l-aștepta acolo ca s-o pună cu el de-o afacere. Și că toată povestea să petrecea la ieșirea din Țesătorie, când ea voia să-i propuie că, decât să devie concurenți și să-și macine averile, puterile și nervii într-o luptă surdă, al cărei rezultat ar putea fi catastrofal pentru amândoi, așa-l hotărâse ea să-i spuie - catastrofal, mai

bine și-ar uni forțele și ar avea numa' de câștigat. Pentru asta, Gogu n-ar trebui să facă mare brânză. Ar restructura o parte din personalul Țesătoriei iar spațiile rămase libere i le-ar pune ei la dispoziție. La rândul ei, Văduva Neagră ar veni cu suratele aici, unde ar da în folosință o nouă linie tehnologică de produs pânză.

Toma se arătase mirat, iar în colțul gurii, peste obișnuitul său zâmbet-rânjet, a început să-i înflorească un surâs abia schițat. De ce să restructureze Gogu o parte din atelierele de țesut, pentru a înființa ea altele care să facă același lucru?!

A!... El nu știa nimic în legătură cu această chestiune?! Păi atunci, stai așa, că-i explică imediat. Dintre toți păianjenii, ea, Văduva Neagră, face pânza cea mai bună. S-a scris și-n ziar... Dar cum pe fața lui Toma surâsul tindea să se accentueze, figura lui căpătând expresia omului înfatuat, Văduva Neagră a continuat cu și mai multă perseverență. Dacă ei, aici la țară, nu primeau ziaru' ăla, ea să angaja să li-l aducă personal și chiar să li-l citească pentru a să convinge toată lumea că firu' făcut de ea este mult mai solid și mult mai rezistent și că este cel mai potrivit pentru confecționarea vestei antiglonț.

Însă observând că zâmbetul lui Toma riscă să explodeze în râs, i-a aruncat bomba: Ei bine, ea știe deja că și Gogu vrea să facă același lucru.

– De unde știe? sare ca ars acesta.

Însă, pentru că Toma rămâne cu gura căscată taman asta n-o întrebasese -, Gogu își răspunde singur, gândindu-se că serviciile secrete i-au și aflat intențiile. Nu-l văzuse el, odată, la televizor, pă dom'președintele, atenționându-i pă domnii miniștri că le sunt ascultate telefoane?... Ei, drăcie! Păi el nu vorbise cu nimeni la telefon despre așa ceva. Atunci, de unde? Ș-apoi el speră să obțină o producție bună de pânză cu păianjenii pe care-i are.

Ce ți-e și cu spionaju' ăsta industrial! gândește Gogu cu voce abia șoptită, ceea ce-l face pe Toma să se dezmeticească și să-i spună că dacă el nu vrea, Văduva Neagră a zis că să duce și caută alt partener. Constatând însă că interlocutorul său și-a pironit privirea undeva, în gol, înspre culmea de deal din fața casei Bunicilor - căreia aceștia îi zic catapeteasmă -, buza de jos a lui Toma se oprește, iar cea de sus rămâne la fel de ridicată, expunând cei doi incisivi înnegriți și cariați...

Gândurile lui Gogu sunt îndreptate de mult către avalanșa de păianjeni pe care o visase, către atelierele de țesut pânză și către tot ce ar fi însemnat această afacere. Plănuise, într-adevăr, de câțva timp, înființarea unei crescătorii de păianjeni. Nu mai ținea minte de unde, dar aflase - sau, cel puțin, așa a înțeles el - că din firul cu care își țes ei pânza se poate confecționa o vestă antiglonț performantă.

Se și gândise la câțiva consăteni pe care să-i angajeze. Iar ultimul admis era tocmai acest Toma lu' Opinteală, despre care, la început, nici n-a vrut să audă. Nu numai că era fonfăit. Dar nici mintea nu îl ducea la multe. Și era și frumos... că și păianjenii s-ar fi speriat de el. Și totuși, într-una dintre zile, Toma s-a prezentat la el cu o idee trăsnit, care a constituit și argumentul suprem al admiterii sale. În cadrul Complexului, un compartiment anume era destinat asigurării hranei lucrătorilor. Membrii acestuia, printr-un sistem de achiziții sau prin licitație cu strigare, ambele bine puse la punct și bine controlate, pentru a îndepărta orice suspiciune de fraudă sau de mituire, urma să facă aprovizionarea cu tot felul de vietăți, cum ar fi: muște, țânțari, gândăcei precum și alte găze. Ca viitor angajat, Toma - care ceruse nici mai mult, nici mai puțin decât șefia acestui compartiment - dăduse marea lovitură, propunându-i o soluție care lui Gogu îi stărnise interesul.

În rația alimentară zilnică a păianjenilor, să fie introdusă, în funcție de talie și de masa corporală, o cantitate riguros stabilită de *Drosophila melanogaster*. Ei bine, musculița asta bețivă, saturată cu alcool, odată ingurgitată, le va mări lighioanelor pofta de mâncare, acestea se vor dezvolta bine din punct de vedere ponderal și le va crește puterea de muncă, ceea ce va duce la o creștere a producției de pânză.

Ei da! străbătu din nou, abia perceput, dacă cineva i-ar fi putut citi pe buze, gândul lui Gogu. Dar ce te faci cu calitatea firului? Din această perspectivă, Văduva Neagră e o soluție mai bună...

– Și cu ceilalți păianjeni ce fac? se trezește Gogu vorbind de astă dată cu voce tare.

Buza de jos a lui Toma începe să se miște iar. Văduva Neagră are soluție și pentru asta. Din pânza lor se vor face tot veste antiglonț, însă pentru gloanțe mai puțin sau deloc ofensive, cum ar fi gloanțele oarbe, care se folosesc în timpul manevrelor militare, în filme sau chiar în scop de apărare, pentru a evita unele accidente. Că doar s-a văzut câți soldați în termen și-au luat viața în ultimul timp, împușcându-se din joacă sau din motive personale. Iar un contract cu armata nu-i de colea.

– Bine, bine, zice Gogu. Și ce mai vrea Văduva Neagră?

Aici Toma nu știe dacă lui Gogu îi va conveni sau nu. Văduva Neagră îi cere cincizeci și unu la sută din acțiuni și conducerea întregului Complex, care ar urma să devină un concern.

– Vaaaai de mine! zice Gogu iar cu voce tare. Cine-i dă ei toate aprobările pentru înființarea unui concern?...

Da' ce vorbește el? Până la aprobări, dacă le suflă cineva afacerea de sub nas? Cineva mare, bineînțeles. Vun magnat; vun parlamentar; sau, de ce nu, vun mogul de presă. Ce, nu s-a mai văzut?!

Singurul care îi alungă îndoiala este același Toma. Văduva Neagră îi făcuse mărturisiri complete. Iar în clipa în care și-a început destăinuirea, aceasta a devenit blondă. Și, și acum, ca și atunci, buza lui de jos nu s-a mai mișcat ușor, ci, împreună cu barba, a început să-i tremure de-a binelea. Broboane mari de sudoare îi umplu fruntea și i se scurg prin ridurile feței, asemenea apelor învolburate de munte, curgând prin albiile lor înguste.

Toma nu și-a putut da seama dacă schimbarea la față a Văduvei Negre a fost o scăpare din partea ei sau un argument. Pentru că ea i-a zis doar atât - că a venit deghizată ca să nu fie recunoscută. În privința temerilor, prietenul lui să stea liniștit. Chiar înainte să vie încoa, trecuse pă la dom' președintele ca să-i ducă o prăjitură. Și, după ce șefu' a consumat-o și, de bună ce a fost, s-a lins și pă dește, i-a spus: „Du-te în satu' cutare și cată-l pă unu' Gogu, din neam' lu' Ștremeleag. E băiat bun și e bine crescut. Spune-i că-l rog io să te ajute.“ Apoi a luat poziția de dreptși și, salutând militărește, a încheiat: „Să trăiți! Bine?“

ANTE PORTAS

Laurențiu Belizan

ad initio

să te poți opri din drum
să descoperi
superbele nimicuri ale zilei: fulgul de pasăre –
rătăcit în orașul ăsta blestemat –
mișcându-se pe parbriz
măsurând parcă timpul din alte lumi
cu pețiolul de os transparent
blocat în trafic cu tâmpilele zvâcnind

ca niște branhii

îți vine să te urci pe mașină ca Michael Douglas
în filmul acela dement
dar nu – dansul limbului alb-cenușiu deasupra
geamului casant te ține treaz
în dreptul second-handului o fetiță
îmbrăcată-n purpură urcă țopăind
a durerii dulce rampă
un bătrân o imită zâmbind toți șoferii aplaudă
și palmele lor se colorează ca după decojitul
nucilor verzi și roțile – cu rădăcinile lor negre
oare mai dormi?
îți tresare măcar un deget de galben?
nimeni nu se mai poate mișca
orașul plutește ca o banchiză cobor liniștit
vibrația claxoanelor țâșnește prelung
ca un gheizer prind fulgul îl înfig în asfalt
vântul leagănă marginile zdrențuite ale unui afiș:
vine Circul Gärtner!
tu încă dormi
și asta e bine!...

Maria Niculai

Când m-am născut

când m-am născut
am cuprins cu palmele toate blocurile
m-am jucat cu mașinile
creând accidente numai din plăcere
am gustat odată, prin copilărie, orașul
l-am mâncat de ziua mea în loc de tort
am suflat în felinare și le-am stins-
atâția ani aveam

când am murit pentru a mă naște iar
am luat în plămânii mei
și ultimul copac împreună cu o vrabie
am strâns în brațe orașul până la sufocare
când am murit s-a ridicat alt bloc.

Petruț Dinu

mihai

nu am sărit niciodată de la zece metri în râu.
era mihai care făcea asta în fiecare zi de vară,
copiii de noi îl aplaudam, el zâmbea
și uita pentru o clipă de bătaia de seară.

mic, uimit, înfricoșat eram de saltul lui
atunci când priveam cum îl aruncă
cerul, cu un braț nevăzut, spre noi
ca pe o pasăre cu o aripă ruptă.

pe mihai l-a călcat o mașină,
mi-a spus mie bătrâna din drum,
lejeră cu o mână la gură și una la sân
„l-a prins sub roți, iar acum...”

privesc zidul înalt de piatră,
de pe care mihai sărea în fiecare zi de vară,
întrebându-mă dacă acum, în moarte,
îl mai așteaptă cineva să-l bată spre seară.

Vavila Popovici

(Carolina de Nord - SUA)

ARMONIE

„Î-am spus migdalului: Frate, vorbește-mi despre Dumnezeu! și migdalul a înflorit.”

Nikos Kazantzakis

Fiecare dintre noi simte și gândește diferit de celălalt, fiecare dintre noi suntem nepereche, deși suntem făcuți după chipul și asemănarea lui Dumnezeu. „Suntem după chip prin creație, iar după asemănare, prin noi înșine, prin voința noastră liberă”, spune Sfântul Grigorie al Nisei, erudit teolog trăitor al secolului IV. Această libertate ne-a fost dată pentru creștere spirituală, ne spun Sfinții Părinți, ca oamenii să nu cadă sub stăpânirea naturii, ci să rămână stăpânii ei. În general, gândurile noastre pot fi multe or puține, liniștite or turbulente; ele pleacă în valuri spre cei din jurul nostru, rezonază în sufletele lor. Fiecare dintre noi trebuie să-i dea celuilalt, tot ce are mai bun în el și așa, ca printr-un proces de osmoză, binele să treacă spre ceilalți. Prin înțelegere și deschidere spre celălalt, se vor putea auzi sunetele unei muzici plăcute, armonioase. Armonia este cea care ne apropie, pentru a putea trăi în pace și a nu ne învrăjbi. Nu în zadar Iisus a dat poruncile: „Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși!”, și „Iubiți-vă unii pe alții așa cum v-am iubit Eu”. Dar pentru a trimite gânduri bune, liniștitoare, trebuie ca în interiorul sufletului nostru să existe acea liniște, acea bunătate, acel echilibru al ființei; fiindcă omul se simte fericit când este, în primul rând, în armonie cu sine. Când există această armonie, ea corespunde armoniei cosmice, denumită de greci – „muzică a sferelor”. Dizarmonia este „lipsa armoniei; discordanță” și este constituită din gânduri ale minții pregătite pentru a trece la acțiune, în scopul distructiv al armoniei. Dizarmonia înseamnă dezordine, ea duce la ură și violență, la haos.

De multe ori judecăm *aproapele* prin prisma propriilor defecte, și aceasta din cauză că nu ne-am analizat, nu ne cunoaștem defectele spre a îndrepta, mai întâi, propriul nostru suflet. Ca atare, pentru a putea da iubire celor din jur, să nu uităm formula imperativă scrisă pe frontispiciul templului lui Apollo din Delphi: „Cunoaște-te pe tine însuși!”. Să ne cunoaștem și să ne iubim pe noi înșine, dar cu măsură, fiindcă iubindu-ne prea mult, nu are loc iubirea pentru celălalt în sufletul nostru. Nimeni nu este perfect, să-i judecăm mai puțin pe ceilalți și să-i iubim. Nu este ușor, dar trebuie încercat! Am scris cândva: „Ne iubim cu micile păcate, / nu e perfect nici unul dintre noi, / Și nufărul ne place, / chiar dacă, / ridică capul din noroi”. Unii dintre noi, însă, nu știu sau nu pot să se iubească și sunt obsedați de unele imperfecțiuni, existente sau imaginate, își subestimează calitățile, își exagerează defectele. În consecință nu se iubesc, nu pot iubi pe alții, dar simt o nevoie pregnantă de a fi iubiți și de aici – o serie de conflicte cu ceilalți, nu numai cu sinele. Scriitoarea americană Louise Hay, într-o lucrare a sa, spune: „A te iubi pe tine însuși este o aventură minunată; este ca și cum ai învăța să zbori...”; „Încetează să te mai critici! Iartă-te!”.

Armonia nefiind predestinată, ea trebuie cucerită cu ajutorul voinței noastre. Omul va fi bun dacă va fi în armonie cu spiritul său și scopul civilizației este cel de a dobândi armonia. Precum frunzele care iubesc, protejează și hrănesc pământul, așa și în iubire, armonia își așterne veșmântul ei asupra sufletelor celor care se iubesc. Ele pot fi ființe, sau o ființă alături de ceva neînsuflețit, pe care ființa, cu iubirea ei o însuflețește. Exemplu – pictorul care realizează un tablou, sculptorul care dăltuiește o statuie etc.

Explica un important filozof român, că atunci când ești îndrăgostit de *ceva* sau de *cineva*, toată puterea ta se concentrează asupra aceluia *ceva* sau *cineva*, iar tu devii cel ignorat, ești *altcineva*, care poți deveni *nimic* în fața aceluia *ceva* sau *cineva*, toată existența reducându-se la acel *ceva*, explicând totodată, în acest mod, cum Dumnezeu „a făcut lumea din nimic”, punctul de plecare pentru facerea lumii fiind El; și întrucât *nimic* nu poate să existe, *nimic* nu era decât *Altceineva*.

În lipsa armoniei, nu putem avea realizări în viață decât cu mari eforturi, unii prin șmecherii, furturi, care și ele, în cele din urmă, duc la multă suferință a celor din jur, dar și la grave repercusiuni asupra celor care au creat dizarmonia prin furt, viclenie. Să ne dorim, deci, să fim în armonie cu noi înșine, adică împăcați cu alegerile și chiar cu greșelile făcute, pentru care știm cui trebuie să-I cerem iertare, și a nu le repeta.

„Ce ție nu-ți place altuia nu face!” este, după filozoful francez Voltaire, vocea care va fi auzită în-

totdeauna de la un capăt la celălalt al pământului”.

Ne frământăm, ne sensibilizăm la spusele celor de lângă noi; sunt mulți care ne influențează viața în mod negativ, fie că o fac din răutate, din cinism sau perversitate, răul pe care nu și l-ar dori acționând dizarmonic, adică invers de cum ar trebui, de cum ne învăță viața. Unii au plăcerea de a ne palmui cu vorbe care ne provoacă suferințe. N-ar trebui să ne doară atât, n-ar trebui să răspundem la răutăți cu răutăți, la vorbe de ocară cu alte vorbe de ocară, ar trebui să iertăm pentru liniștea sufletului nostru, să ne întărească orice experiență de încercare a ruperii armoniei din jurul nostru, dar și din interiorul sufletului. Să aducem în fața noastră imaginea clipelor de împlinire, să ne bucurăm că le-am avut, că ele nu s-au pierdut din memoria noastră. Să încercăm să îndepărtăm din suflet valul furios, distrugător, trimis înspre noi, înlocuindu-l cu bucuriile avute și cele sperate. Să conștientizăm că toți suntem fiii lui Dumnezeu, fiecare cu darurile lui, și că trebuie să trăim în armonie. Părintele Dumitru Stăniloae spunea, referitor la neamul românesc: „*Trăsătura cea mai cuprinzătoare și definitorie a neamului nostru, este armonia*”. Cu adevărat ea este cartea de vizită a românului, „*nescrisă pe hârtie, dar săpată în adâncul ființei*. Să nu lăsăm ca unii să distrugă această armonie!

Universul întreg este energie, totul este energie în mod diferit condensată și structurată, în așa fel încât să putem exista, să putem dăinui, să existe această simfonie perfectă; dirijor avem, partitura ne-a fost dată, fiecare instrumentist trebuie să știe să-și acordeze instrumentul pentru un sunet cât mai curat.

Menținerea unui echilibru permanent în jurul nostru este necesar pentru a nu aluneca în haos. Am mai amintit cândva de *Teoria Haosului*, de efectul „*aripii de fluture*”, de cercetările care au dus la concluzia că „*cea mai mică schimbare a parametrilor inițiali pot produce un comportament complet diferit al unui sistem complex...*”, teoria Haosului arătând că natura lucrează după anumite tipare care sunt suma mai multor impulsuri mărunte. Să luăm seama la impulsurile noastre! Concluzia cercetătorilor a fost că, în final, sistemele încearcă să ajungă la un echilibru, la o armonie, ceea ce este foarte important și încurajator.

A strica echilibrul, a strica armonia acestei lumi, înseamnă a încerca distrugerii ei. Necesari ar fi să lucrăm la înfrumusețarea vieții, pentru a o face cât mai armonioasă, demnă, bogată. Prin cunoaștere, în primul rând, se poate ajunge și dori a vibra la unison cu tot ceea ce există, fiindcă Dumnezeu ne-a dat viața, nu pentru a ne bate joc de ea, ci pentru a o cunoaște și a o proslăvi. Cosmosul întreg vibrează în armonie prin voința „*Inteligenței cosmice*”, spunea și maestrul bulgar Omraam Mikhael Aivanhov (1900-1986): „*Dacă vrei să fii fericiți, dacă vrei să înfloriți, trebuie să vă gândiți la armonie, să vă puneți în armonie cu universul întreg*”.

Unii gândesc greșit, sfătuindu-ne să ne trăim doar clipa prezentă, trecutul este mort pentru ei, mâine nu vine niciodată. De acord cu necesitatea unui spațiu atribuit zilei prezente, dar nu putem să ignorăm trecutul, să nu tragem învățăminte din trecut, să fim nepăsători față de viitorul care se va datora în parte trecutului; trecutul, prezentul și viitorul se leagă între ele. Prin felul lor de a vedea lucrurile, dorind de a le fi bine, nepăsându-le de cei din jur, dau dovadă de egoism.

Românul, botoșăneanul, dr. ing. Stelian Bajureanu (1934 - 2009), autor al unui mare număr de invenții și inovații, a multor lucrări de specialitate, membru al Consiliului Internațional de Cibernetică, membru fondator și secretar general al Academiei Ștefan Odobleja de la Lugano, Elveția, a editat în 2006 un **Dicționar enciclopedic de consonantică și cibernetică consonantistă**, scrupulos și inteligent alcătuit, care conține definiții de „*omonime noi, fundamentale – cu alte înțelesuri sau subînțelesuri decât suratele lor comune din dicționarele explicative, enciclopedii, lexicoane tehnice, standarde, norme și literatură de specialitate cotidiană, actuală*”, după explicațiile lui. Unul dintre cele 1100 de omonime este „*Armonism*” (opusul evoluționismului), definit ca „*Sistem de filozofie fenomenală care unifică legile universului*” și care enunță legea echilibrului: „*Orice fenomen este o acțiune de echilibrare; orice cauză este un dezechilibru; orice efect este un echilibru mai mult sau mai puțin durabil*”. *Armonismul* este definit de către filozoful, medicul militar, scriitorul Ștefan Odobleja (1902-1978) – amintește autorul în lucrare –, ca „*știința ce consideră în prim plan legea echilibrului, este o filozofie pozitivă, practică, științifică, aplicabilă nevoilor imediate și actuale ale științei și vieții. Departe de a se ambiționa să rezolve problemele universului, armonismul nu pretinde să rezolve decât problemele omului și ale mediului înconjurător. Fără să aspire la a fabrica lumi, ființe și suflete, el nu încearcă decât să surprindă obișnuințele lor și să descopere legile lor*”. Considerând-o „*filozofie utilitară*”, scopul ei ar fi „*să sintetizeze cel mai mare număr de reguli dintre cele mai utile*”. Ștefan Odobleja a practicat medicina, dar a scris importante lucrări despre cibernetică pe care le-a publicat în străinătate, astfel și-a atras ostilitatea regimului comunist și a fost supravegheat de or-

ganele de securitate. O parte din lucrările sale au fost publicate după moarte. Fiul său a afirmat că Ștefan Odobleja avea încredere în semenii săi, conștient că ideile-i vor confirmate în viitor. Din cauza bolii de care suferea, nu a putut participa la al IV-lea Congres internațional de Cibernetică de la Amsterdam, din anul 1978. Lucrarea sa **Diversity and unity in cybernetics** a fost citită de către cel care l-a înțeles, l-a admirat și a meritat acest prestigiu, inginerul Stelian Bajureanu. Într-un articol din 2015 despre savantul Ștefan Odobleja, autoarea articolului scria: „Dacă ar fi trăit într-o lume normală, astăzi o întreagă lume ar fi știut că a existat”. Dar, a trăit, ca mulți alții, într-o lume anormală, imorală, o societate egalitară, în care nu puteai să-ți manifesti opinia, să-ți aperi demnitatea, valoarea, să pretinzi respectul, interesul și înțelegerea, ba mai mult, cei suspectați de asemenea „defecte” erau „puși la zid”.

Personal, lucrând în aceleași Combinatedin Borzești și Pitești cu „Stelică”, și făcând parte din colegiul de redacție al revistei timișorene **Coloana Infinitului** în perioada 2000 - 2004, i-am publicat articolul despre *Consonantica* lui Odobleja. Din tot sufletul său dorea să facă cunoscut meritul savantului, în toată țara.

Scriitorul român contemporan Ștefan Dumitrescu, în cartea sa **Psihologia și pedagogia poporului român**, scrie: „*Ele, operele, creațiile, rezolvă prin apariția lor «probleme» deschizând la rândurile noi orizonturi în plan epistemic și al praxisului (cunoaștere și experiență). Dar la rândul lor, creatorul și istoria sunt și ei întâlniri, rezultat, efect, sinteză, rezultantă a altor întâlniri, care le-au precedat și le-au creat, sau le-au prilejuit apariția în timp, instituirea în existență. Altfel spus, «întâlnirile», rezultante ale unor întâlniri anterioare, se deschid unele către altele, se întâlnesc, creând la rândul lor alte întâlniri»*”.

Revenind la ideea de *Armonism*, în sinteza concepției lui Șt. Odobleja se relevă faptul că *Armonismul* este știința care consideră în prim plan legea echilibrului. În continuarea lucrării **Dicționarului**, autorul ne redă definiția tabelară a Evoluționismului și Armonismului (Odobleja – 38, pag. 646-650): „*Evoluționismul – totul merge spre complicare; Armonismul – totul merge spre simplificare*”.

Ajungând la zilele pe care le trăim, dintr-un articol publicat în data de 11 februarie 2016, în ziarul **Deutsche Welle**, am aflat că „*Alianța pentru solidaritate, toleranță și democrație împotriva prejudecăților, urii și violenței a lansat un apel semnat de numeroși reprezentanți din mediile religioase, sindical, civic și de afaceri*”. **Deutsche Welle** prezenta textul integral al apelului publicat. Titlul articolului era: „*Un apel la deschidere: Demnitatea umană este intangibilă!*”, iar în încheiere - un laudabil punct de sprijin acordat de către *Alianță*: „*Sprijinim o Europă care apără demnitatea umană și oferă condiții pentru o societate armonioasă*”, aceasta fiind deosebirea între statul totalitar care constrânge demnitatea și statul de drept care are grijă ca un cetățean să nu trebuiască să facă neîncetat recurs la demnitate pentru a supraviețui sau pentru a-și salva sufletul.

Ne naștem pentru a trăi împreună cu demnitate, în armonie și nicidecum într-o lume conflictuală. Nu este ușor. Dar de ce să renunțăm la luptă, neînfruntând greutățile ivite în calea unei vieți trăite în armonie? Cunoșcându-se și dând în vileag intențiile ascunse ale unor conducători, nervozitatea lor – cauze ale destabilizării acestei lumi –, acționând cu inteligență la prevenirea, stoparea efectelor, se va putea clădi o societate armonioasă. Natura din jur ne oferă atâta armonie!...

Lința Scarlat

Deșteptare I

Atâta somn
Și toată nemărginirea
Într-un pumn
De țărână,
Doamne!

Deșteptare IV

Lângă ușă
Tu așteptai încărcat
De daruri:
Untdelemn pentru candelă
Aveai, pâine și vin
Pentru cina logodnei
Și inel pentru degetul meu.
Eu dormeam
În hamac...

Deșteptare V

În taina ta eu sunt
Ecoul altui nume.
Tu rezonzi în mine

Solfegiul altui glas.

Deșteptare VI

Nu pavoaza cu umbre
Faleza nopții albe
Făcându-ți dimineața
Crochiu însingurat!

Deșteptare VII

Așteptând metamorfoza,
Isconditor, copilul
Duce crisalida
La umăr.
Înăuntru
Cresc aripi...

Nicolae Pogonaru

suplimentar)

e dimineată

deschid larg fereastra către o nouă zi
care se declanșează o dată cu zborul ciorilor
întunecând cerul în trecerea lor peste oraș
spre câmpiile din bărgan
după hrana cea de toate zilele
aștept un poștaș aerian să-mi aducă în casă
toate culorile toamnei
miroase a cafea sau a lapte dat în foc
de la bucătăriile vecine din block
niciodată nu reușesc să-mi aerisesc living-ul
invadat de miresmele mâncărilor puse la gătit
de parcă toate apartamentele în același timp
ar participa la *master chef*
câte un diavol eșapat al benzinei
de pe bulevardul apropiat face raiduri
prin atmosfera și așa împrăștiată
cu duhoarea matinală a gurilor de canal
soarele e de trei sulite
mașinile din parcare hotelului de vis-a-vis
strălucesc etalându-și mărcile de lux
baronii locali de partid
iar au chefuit până târziu după întrunirea
în care și-au aranjat pe posturi
diferite rude și cotizanți în campaniile electorale
și mă gândesc cați bani face chelnerul ăsta
care a luat imobilul în locație de gestiune
după revoluția simulată la televizor
în timp ce eu am rămas ca prostul
un amărât de bugetar cu studii superioare
degeaba
pe băncile din preajma fântânii arteziene
intrate în faliment de un cincinal
stau elevi de liceu-viitori migranți
și fumează chiulind (element predicativ

în timp ce se uită la un film live
al unei nunți de câini comunitari
treptat treptat și orașul intră în călduri
și devine o mașină de fabricat zgomote
și aș vrea să fiu veriga lipsă
a acestui angrenaj cu decibelii la maxim

interlop

stătea la o terasă de lux
din centrul municipiului
sorbea dintr-un cocktail
cu măslină și umbreluță
avea un costum de firmă celebră
și un ceas rollex autentic
la care se uita din când în când
ridicând mâneca până la jumătatea antebrațului
să i-l zărească cei de la mesele vecine
nu purta cravată și era descheiat
la primii patru nasturi de la cămașă
sub care strălucea un lanț de aur
gros cât degetul mare de la picior
de care atârna un medalion consistent din platină
ce avea gravat pe el textul
acesta pe care îl priviți sunt chiar eu
mai sorbea din licoare cu paiul
și din plictiseală dădea câte un bobârnac
unor scame imaginare de pe haină
era înnorat dar când și-a scos ochelarii
nici n-a apucat să și-i pună bine pe nas
că a și ieșit soarele special pentru el
într-un târziu a luat un șervețel nazal
pe care l-a umplut dintr-o suflare
i-a admirat satisfăcut conținutul
după care l-a aruncat lângă coșul apropiat
a mai luat încă unul pe care l-a înfășurat
pe degetul arătător și și-a toaletat nările
apoi s-a îndreptat către beemveul ics 6
a tras de portieră și a ținut-o întredeschisă îndelung
să vadă lumea că este a lui
a pornit motorul și a demarat în trombă
spre propriul faliment

mica evadare

poate ar trebui să te gândești
că orașul în care locuiești
este un fel de penitenciar cu străzi
cu magazine instituții publice
parcuri locuri de agrement
care la rândul lor sunt niște pușcării mai mici
în care oamenii se mișcă relativ liber
uneori în weekend sau în concedii
ei pot evada dincolo de zidurile imaginare
dar condiționat de sumele de bani
de vouchere sau de întoarcerea la serviciu
gândește-te că ești un cetățean supus permanent
unor reguli pe care doar șefii au voie
să le încalce sau să le ignore
gândește-te că te afli sub un fel
de control judiciar fără să fi încălcat vreo lege
și gândește-te că acasă
ești în arestul tău preferat
de unde poți fugi unde vrei și când vrei
prin ecranul televizorului
care oricum îți influențează deciziile cotidiene
în rest ce-ți mai trebuie

o noapte poetică

târziu după ce zgomotele orașului
și-au înfundat ecoul în bitum
sau în zidurile gri ale blocurilor
din cartierele periferice
poetul acum liber de eșapamente și claxoane
își face timp și iese pe singurul bulevard din oraș
este de capul lui
neobligat să salute pe nimeni la adăpostul
întunericului
pe sub foșnetul castanilor în floare
se simte din nou tânăr
umblă hai-hui trăgând cu urechea
la conversațiile ocazionale ale necunoscuților
acumulând teme de inspirație
nothing else matters refrenul trupei Metallica
răzbate dintr-un bar apropiat

deschide usa și se simte inundat
de valuri de atmosferă boemă
dă pe gât câteva shot-uri
și se simte mai împlinit
deși el știe că doar efectul alcoolului
îi hrănește această senzație
este bine-dispus și chiar bagă 100 de ron
la sutienul unei stripteuse
ca pe vremea când venea cu gașca literară
la salonul de masaj erotic
să-l relaxeze moldovencele aduse proaspete
de la Chișinău cu accent rusesc
euforic se întoarce acasă
în sanctuarul său ticsit de cărți
se întinde pe fotoliul vetust
și adoarme fără să se învelească
atunci dintre coperțile cărților
ies milioane de cuvinte care se țin
într-un pled de metafore și sensuri
acoperind visul poetului

roboman

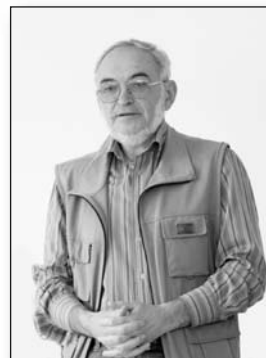
e dimineață și te simți deja obosit
înainte de o nouă zi la indigo
îți aprinzi prima țigară bei cafeaua
și mai fumezi încă două
dioxidul de carbon prosperă în plămânii tăi
dar te simți oarecum revigorat
parcă ai alt chef de viață
deși viața nu prea are chef de tine
te duci la serviciu precum un robot
programat să facă același lucru
de ani de zile
nimic nu se modifică
în afară de ora de iarnă și ora de vară
rămâne aceeași ordine
în desfășurătorul muncii tale planificate de alții
venit muncit plecat
și din tot ce-ai vrea să schimbi în viața ta
nu reușești să schimbi decât tramvaiul
metroul sau troleibuzul
până la slujbă și înapoi
în casa ta care puțin câte puțin
începe să te perceapă ca pe un obiect inutil

PROFIL

Adrian Dinu Rachieru

EMILIAN MARCU SAU VOCAȚIA SONETULUI

După masiva antologie **Sfera de apă** (Princeps Edit, 2012), după **Mirări din alte veacuri** (tot la Princeps Edit, 2013) și **Privegherile vulturului orb** (Rafet, 2014), iată că Emilian Marcu ne încredințează o nouă plachetă, ivită la editura PIM, în colecția **Poeți ieșeni**. E vorba de elegantul volum **Dansul pe eșafod și alte poeme** (2015), în care, buchisind la „cărțile cerești”, sub „greutatea timpului”, cu încredere nesmintită în rosturi, dezvoltă un vizionarism grav, pătruns de adierile thanaticului. Fiindcă timpul, chiar „fulguț de vis”, e încolțit de sumbre presimțiri iar eșafodul („ridicat între aripe”) anunță „surparea”, „floarea ghilotinei”, trecerea în uitare: „Tot mai purtăm sub frunte a-nserare / Tăcutele chemări prinse-n chenare” (v. *În tâmpla ta, cenuși...*). Călăul, „cu eșafodu-n spinare”, intrând demn „în trista lui lucrare”, dar și „iarba tenace” sau arborele din paradis, cu „fructe de gheață”, vestesc această căutare, anunțând plecarea: „Dinspre mamă, timpul se aude plângând” (v. *Întoarcere*). Locuind în ecou „ca-n patul pentru mire” ori „ca-ntr-un balsam ciudat”, poetul, asemeni cronicarului care înnoadă „pe mătăsurile ceriului”, semne misterioase, ne dezvăluie regresiuinea, palpând un început de lume. Cu risipă metaforică și o simbolistică bogată, cinstind „veșnica românească rostire”. Mai ales că „haoticul” interval poetic traversat ne-ar lăsa să credem că limbajul orfic declină, că, devenit obiect al reflecției poetice, însuși limbajul „dezinhibat” calcă în existențialul jos, mizerabilist, reabilitând zone așa-zis nepoetice, căzând în trivial.

Or, calofil împătimit, poetul ieșean, iubind disciplina clasică, refuzând „educația optzecistă”, livrează în avalanșă cărți „construite”, pivotând pe un ax tematic și conjugând auralul, prospețimile juvenile cu reveria spirituală (în chip de reculegere), scăldată, însă, de o undă sceptică, invocând iscodelnic interogativul / cogitativul. Autorul oficiază, știe că poezia „te scrie”. Iubind eufonia, colecționând rime rarissime, străin de retorica de forum, cu impulsuri tribunarde, fiind, așadar, *poet din naștere*, în tot ce întrepreinde. Al. Dobrescu vorbea chiar, îndreptățit, despre o „dictatură poetică”, dorind să emoționeze într-o vreme în care ingineria textuală, puzderia de versificatori / textieri trimiteau afectul la eșafod. Dar prolificul poet a tipărit în anii din urmă și câteva romane. Ceea ce părea doar o încercare, o sfielnică tentativă (vezi **Iadul de lux**, 2004) s-a dovedit a fi, până la urmă, dincolo de prejudecățile ce bântuie pe la noi (vorbind îngăduitor despre *proza poezilor*), o călătorie fermă în spațiul magico-mitologic. Iar tetralogia **Suburbii municipale** confirma că romanul poematice-esoteric îi e la îndemână, însemnând chiar – zicea C. Dram – o „probă de virtuozitate”. Într-adevăr, avem de-a face cu un roman ciudat, exotic, inclasabil, captivant, de cert rafinament și infuzie lirică, instalându-ne, prin lentoarea descripției și straniețate, în plină incertitudine. Imagerie, barochism, metaforită, nume bizare, mefiență, suspiciune, aer fantast – toate concură în a întrona ambiguul existențial. Peste această lume suburbială colcăind de himere, bolnavă de zvonistică, se pogoară un „miros de pierzanie”. Evenimente, adevărat, sunt puține; copleșitoare e, însă, atmosfera terifiantă, invocând putridul, sfârșeala, agonia.

Să nu uităm că poetul Emilian Marcu poartă cu mândrie o vitală genă rurală. Azi, când „țărani nu mai sînt” (constată cel ce publicase, în 2001, **Muzeu de sate**), ofranda sa lirică, „cu gându-n cer”, se vrea un gest recuperator, palpând o existență mitică. El vibrează suferitor pe coarda unei sensibilități „anacronice” (pentru gustul superesteților). Țăranii „apun”, închiși în calendare, *în luminând* durerile, strămutându-se, cu „ușa de pământ”, *în alt sat*, cum citim în splendida *Călătorie în cer*, poema de final a volumului **Dansul pe eșafod și alte poeme**. Iar poetul, învelit în umbra-i curată, purtând crucea zilei, *călătorește spre eșafod*, invocând cuiarul ceresc, bocetul stelar, clopotele de iarbă, toaca lacrimii etc. El intră în cântec, află – din cărți oculte – misterele lumii, spală cu rouă „manuscrisele nopții”. Încât, după ce, curajos, ne oferise și un volum cu poezii patriotice (**Fetele insomniei**, 2001), sfidând reacțiile snobarde și „jena” celor seduși de noua glaciațiune lirică, poetul ieșean, recuperându-și gospodărește manuscrisele, nu ezită să ni se înfățișeze în lumina de altădată. Nu este o identitate de împrumut și nici o convertire lirică. În fond, Emilian Marcu,

un suflet „vechi”, hrănit și cu lecturi de ultimă oră, respingând mimetismul ori alinierea, rămâne fidel filonului său. Nu sunt semne că el s-ar fi istovit. Și **Atlet moldav** (2004) și, mai încoace, în 2007, **Mormânt în metaforă** (titlu splendid, devoalându-i crezul scriitoricesc) probează strălucit vocația de sonetist. Vulpătățile senzoriale se însoțesc fericit cu muzicalitatea prozodică, un „clopot de lumină” îmbrățișează tandru amintirile. Dar timpul se prăbușește, rugul înfrunzește, însăși iubirea, sub povara lacrimilor și a patimilor, devine un „morman alb de oase”. Stăruie senzația de risipire, trecutul se estompează, devine „o umbră sfioasă răpusă de-amintiri”. Totuși, dincolo de acest ecou nostalgic, cu adevărat importantă, definitorie pentru universul său liric, rămâne simbolistica (transferată de la un volum la altul), ispitind un demers hermeneutic. *Ostrovul* său, de pildă, un spațiu edenic, vestea, „în uitate nămoluri”, o nouă geneză. *Insula, șarpele, îngerul* (ducând „manuscrise de sare”) vorbesc despre un univers spiritualizat, încifrat, în pofida accesibilității cultivată programatic. Poezia însăși, păstrându-și *starea de cântec*, sălășluiește într-un „turn de rouă”. Poetul oficiază, rostirea sa deferentă e îndatorată vechimii, poemele astrale se scriu cu „cerneală mistică”, papirusurile magice ascund „tristeți somnambule”, tonul jeluitor, spălat de anxietăți, abundă în referințe livrești. Iar palmele *Grădinarului*, cercetând știutor „atlasle Ceriului”, deschid o „poartă inefabilă”. Evident, ploaia serafică, „cu aripi de înger”, astralul cântec, oceanel de lut, osuarul plutitor vin să potențeze o călătorie apostolică, deslușind semnele cerești. Și drept consecință, protejând răsvrătirea „sâmburilor foșnitori”, peregrinarea ființei speră în mântuitoarea regăsire de sine. O regăsire posibilă, de vreme ce șirurile de litere aduc lumina; cerneala rămâne „ochiul memoriei noastre” iar cărțile depozitează timpuri uitate și vise îngropate; copiii sunt „sculptori ai cuvântului”. Regăsim *Ostrovul*, revine obsesiv *Grădinarul*, dar și șarpele Phylon (travestit în ghid și vameș) devenind o fugoasă Umbră, chiar o prezență livrescă („ca un manuscris”), adăpostind taine care ridică adevărul, spune poetul, „la rang de mirare”, precum urmează: „Ridic acest adevăr la rang de preafericită mirare/ Cum apa izvorului în buduroiul de lemn,/ Cum apa izvorului la gură aş ridica-o,/ La gură aş ridica-o spre izbăvirea setei telurice” (v. *Taina a șaptezecişinoua sau despre adevărul la rang de mirare*). În *Priveghele vulturului orb*, beneficiind de o atentă decodare din partea lui Lucian Strochi (vezi revista **Asachi**, nr. 1/2015), poetul, îmbrăcând „cămașa curată a Patriei”, constată că „urlă lumina în gușă de vultur”. *Vulturul orb*, într-un îmbietor câmp semantic, ridicând „la stele” melancolia poetului, poate fi pelerin („doar fulgerul de îl mai încape/ Înotând prin ale cerului ape”), stâlp milenar etc., vestind „întoarcerea spre patrii”. Evident, atingem nivelul atemporal, ideal, sapiențial al acestor *patrii stratificate* (cf. Lucian Strochi), ctitorind o *cetate eternă*. Acolo unde „ninge cu lumină-n cartea de istorii”, iar străbunii, coborâți în câmpia-„bibliotecă deschisă”, „sunt patrie pe rând”.

Ascultând „foșnetul nisipului din manuscrise”, impresurat misteric de umbre lăptoase, cercând a afla – sub „lăcrimarea hipnotică a clipei” – *taina lumii*, poetul contemplă, din biblice timpuri, beatitudinea și deșertăciunea, deopotrivă. Pricină pentru care, frisonat, se întreabă: „Eu am fost? Acum sunt numai umbră”. Constatarea nu-l împiedică să rătăcească prin *labirintul visării*, cum aflăm din *Taina a opta sau despre filocăințele nesupunerii*: „Călătoream înspre tine ca prin magma stelară/ Printre atâtea vise și atâtea speranțe./ Trupul tău de mângâierea palmelor mele/ Rănilor se arăta nesupus o visare”.

Trăgând linie, vom zice că, viguros și productiv, reprimându-și alunecarea în boemă, declarându-și răspicat calofilia, E. M. rămâne un nedreptățit. Dacă îi cercetăm, însă, cărțile, de certă tentă inițiativă, zăbovind asupra lor, descoperim că, dincolo de pericolul confecționeriei inerțiale, „pe bandă” (real, datorită ritmului industriilor!), întâlnim un poet autentic, cu palmares îmbelșugat, de certă vocație, urmându-și albia demult statornicită; iubind adică muzicalitatea versului, clamat sărbătorește, chemând la rampă (nicidecum decorativ) teme și simboluri care converg unor cărți rotund „construite”, omogene (cum sesizase, cândva, regretatul Gh. Lupu), invitându-ne ceremonios în Paradisul arhetipurilor și revigorând, prin refracție personalizată, o fabuloasă memorie culturală, turnată în vers cantabil, mitizant. Un poet orfevru, veritabil și o poezie cum, din păcate, nu prea se mai scrie azi. Plus preocupările pe varii fronturi. Să nu uităm de *Vitrina cărților*, rubrica din **Convorbiri literare**, împărțind – cu generozitate – penițe confrăților ori preocupările românești, deloc de neglijat, ca anvergură problematică (vezi **Tobe mute**, PIM, 2014).

Evident, volumele sale poartă această pecete nostalgică. Sonetist infatigabil, Emilian Marcu invocă „zăpezi buimace” care iau foc, calvarul căutării sub „imperii reci de frunze”. Descoperind șansa regenerării. Fiindcă tema purității, trecerea, pierderea etc., slujite eufonic de metafore obsedante ori lexeme recurente, strecoară, totuși, o concluzie întremătoare: „trecutul timp nu-mi pare că-i mort în calendar”. „Noblețea liturgică” a sonetului află în E. M. un serv plin de devoțiune, migălind cu har și livrându-se ritmic, survolând ceremonios un „imaginar incantatoriu” (cf. C. Blănaru). Tradiționalist declarat, „clasicist de mare forță” (cum aprecia Mihai Cimpoi), cu program, poetul face o figură aparte în contextul generației.

Dorina Stoica

DIN ANUL ACELA, CRIZANTEMELE NU AU MAI ÎNFLORIT

Cu ochii dornici de somn, mișcându-se ca un robot, femeia a bagat mâna în locul știut pentru a trage cheia atârnată de un capăt de lanț pentru familie. O burniță deasă face sfârșitul de toamnă deprimant. Sfidând anotimpul, crizantele au înflorit mai frumos ca niciodată. Tufele multicolore se află ceva mai departe de poartă. După ce cobori cele patru trepte și intri în curtea acelei case destul de îngrijite, în pofida evidentei modestii, nu se poate să nu te oprești electrizat de florile cu miros ferm, colorate în mov deschis, foarte mari și cu petalele cochec ondulate. Lângă ele o altă tufă de crizante albe, iar ceva mai încolo, delicate, florile grena și cele roz au înflorit deodată spre desfătarea privirii. Cele galben-verzui par niște pete de lumină în ziua mohorâtă și umedă din mijlocul lunii noiembrie.

Oh, mirosul de crizante... E ca o promisiune, o asigurare că frumusețea și iubirea nu pot avea niciodată sfârșit. Te-a grăbit să ajungă la casa părinților, deși era duminică, ziua mult așteptată când nu își dorea altceva decât să doarmă până la ora opt sau chiar nouă. Telefonul a sunat prelung, la ora cinci. Somnul i-a dispărut la auzul vocii mamei:

– Te rog să vii urgent acasă, tatăl tău e pe moarte.

Vestea nu a luat-o prin surprindere. Știa că tatăl, bolnav de cancer, nu va apuca sfârșitul de an în viață și că de la o zi la altă starea de sănătate se degradează. Semele sfârșitului erau de câteva săptămâni cât se poate de evidente. Îl văzuse duminica trecută și a înțeles că decesul nu putea fi decât o chestiune de zile, dacă nu de ore. Totuși, îi era cumplit de greu să se obișnuiască cu ideea că acel bărbat atât de puternic, de dur, tatăl ei, își trăiește ultimele clipe din viață.

Relațiile femeii cu părinții deveneau nu odată tensionate, nemulțumirile de ambele părți nu lipseau. Cearta izbucnea din te miri ce. Pleca adeseori acasă supărată, uneori plângea. În ultimul timp însă, Timotei scotea arareori câte un cuvânt. Te privea însă ca și cum ți-ar fi citit gândurile. Părea retras în sine, plecat într-o altă lume pe care se străduia să o priceapă ori să se obișnuiască cu ea și despre care nouă nu dorea să ne spună nimic. Ultima convorbire cu noi a fost ocazionată de vizita fiicei celei mari. Venise împreună cu soțul să-l vadă, știind că nu mai are multe zile de trăit. Atunci, după ce oaspeții au stat la masă, bărbatul a ieșit din casă ținându-se de pereți. Nimeni nu se aștepta să-l vadă, deoarece nu se mai putea da jos singur din patul de suferință. Era aproape de nerecunoscut cu barba albă, crescută în ultimele săptămâni, cu buzele vineții, slab, gârbovit. Tremura din toate măduarele. S-a așezat anevoie pe taburetul vechi de lemn, mai bătrân cu mult decât el. S-a sprijinit apoi în bastonul pe care i-l dăruise Tea cu un an în urmă, când împlinise șaptezeci și opt de ani. Privind bastonul, femeia își aminti cu strângere de inimă ce teama i-a fost când i l-a dăruit. Se gândea că o s-o lovească cu lemnul și o va alunga. Dar nu, bărbatul s-a bucurat și i-a mulțumit, înșeninat de zâmbetul acela șagalnic ce-l întinerea:

– Iată, acesta e sprijinul meu la bătrânețe!

Fără nici o introducere, cu teama că nu va reuși să spună tot visul, bătrânul a început precipitat să povestească, cu vocea abia auzită:

– Mă aflam undeva, într-o cameră foarte mare. Încăpera era complet goală. Pe lângă pereți o mulțime de scaune pe care ședeau niște bărboși îmbrăcați cu straie albe. Și pereții acelei camere erau tot albi. Eu stăteam pe un scaun în fața lor. Fiecare îmi puneă întrebări despre toate câte am făcut în viață. Nu îmi amintesc nici măcar o singură întrebare, dar tot ce vă pot spune este că eram intimidat, mă sufocam de emoție și îmi era foarte frică. Era un fel de tribunal care mă judeca doar pe mine. Teamă pornea din faptul că nu cunoșteam scopul acestui interogatoriu, iar încăperea nu avea nici un fel de ușă ori fereastră. O lumină albă, lăptoasă scâldea totul. Părea să izvorască din pereții albi. Mă întrebam în gând dacă se poate ieși de acolo, dar mai ales nu înțelegeam cum am pătruns în acea încăpere. Tot ce-mi doream era să ies, să rezolv niște probleme ce rămăseseră nerezolvate și despre care tocmai fusesem întrebat. Când mi-am dat seama că acest lucru este imposibil, m-am speriat foarte tare. M-am ridicat de pe scaun să plec. În aceeași clipă s-au ridicat și bărbații aceia bărboși. Au venit spre mine. Vream să fug, dar nu aveam unde. M-am tre-

zit transpirat, tremurând. Visez acest vis de trei seri.

După efortul ce l-a făcut să povestească visul, a amuțit ori poate a adormit. Era înconjurat de un miros greu, mirosul acela pe care îl au toți bolnavii de cancer când intră în ultimele luni de viață. E foarte greu să-l uiți. Îl porți cu tine oriunde, stăruie în nări. Pătrunde în toată ființa ta, de parcă însăși moartea ar pătrunde în tine. Aneta, soția, se obișnuise. Aproape nu-l mai simțea. Și apoi, la nenumăratele nopți nedormite, la necazurile avute în ultimul timp, moartea era așteptată ca o eliberare pentru cel bolnav, dar și pentru ea. Venirea ei nu putea fi evitată. Oricât de mult l-ar fi iubit pe cel care suferea de această cumplită boală, chiar dacă nu o spunea cu voce tare, totul se petrecea atât de urât, încât ajunsese să nu-și mai dorească nimic altceva decât să se sfârșească mai repede!

– Mamă, ai chemat preotul sa-i citească măcar o rugăciune?

– Știi bine că nici nu vrea să audă de așa ceva.

– Da, știu, totuși acum e în comă, nu mai poate spune nimic, puteai să-l aduci.

– Nici nu mai știu pe unde calc, atât sunt de obosită, i-a răspuns Aneta, în timp ce o privea fără să o vadă.

Femeie credincioasă dintodeauna, își crescuse copiii cu frică de Dumnezeu până ce au mers la școala ce i-a învățat că acesta nu există. Pentru Aneta, cuvântul bărbatului era lege, că doar el aducea bani în casă. Teama să nu-l supere era motivul pentru care nu a îndrăznit să aducă un preot să-i citească rugăciuni la căpătâi. Înainte de a intra în camera unde pe dormeaza veche își traia ultimele minute Timotei, Tea a privit cu oarecare frică și strângere de inimă pe geamul de la ușa dinspre bucătărie spre casă. Cu fața în jos, așa cum avea obiceiul să stea, bătrânul părea adormit. Nu se simțea încă pregătită să intre la el. Îi era teamă mai ales de mirosul acela morbid.

„O să merg până la poartă să stau câteva minute printre crizanteme și apoi intru“, și-a spus în gând Tea, în timp ce ieșea din bucătărie. Burnița s-a transformat în lapoviță. Crizantemele se puteau vedea prin gardul nu prea înalt format din zăbrele rare de lemn. Câte un trecător grăbit încetineea pasul când ajungea în dreptul casei, pentru a le privi.

În timp ce le admira, amintirile i-au invadat mintea. Cu mulți ani în urmă, când s-au mutat în casă, avea doar unsprezece ani. Locuiseră în centrul orașului. Acolo aveau o mulțime de prieteni. Aici, în cartierul de la marginea orașului, pe strada ce semăna mai degrabă cu o uliță de sat, cu trotuare fără borduri făcute în dreptul fiecărei curți de gospodărie din pietre de râu, nu le era permis să iasă în stradă. Stătea ore în șir cățărâtă pe gard și privea la copiii ce jucau țurca, șotron ori alte jocuri. Le încropise Timotei un scrânciob din două bucăți de lemn și o scândură pusă pe o bară între doi pari. Scrânciobul nu era aproape niciodată liber, din cauza celor două surori cărora le plăcea să citească în timp ce se balansau.

Amintirile o legănau în balansoarul atât de râvnit din anii îndepărtatei copilării. În acest timp ninsorea a pornit de-a binelea. „Până mâine se strică frumusețe de flori. Cred că o să le culeg și le voi pune în camera tatălui meu. Toată casa va mirosi a crizanteme!“ A pus apă în cele două găleți scoase din magazie. Le-a dus pe rând în casă, apoi a cărat cu brațul crizantemele. Ce minunăție! Privindu-le, a uitat pentru ce era ea în acea zi la casa părinților. Mirosul răcoros de flori de toamnă a pus stăpânire pe camera în care Timotei zăcea. Pe masa acoperită cu față de masă albă din etamină, împodobită din belșug de cusături naționale în puncte roșii și negre, candela aprinsă de Aneta ardea cu flacăra mică, cât o gămălie de chibrit. Lângă candela sprijinită de vaza de porțelan se aflau o icoana cu Maica Domnului și cartea de rugăciuni cu scoarțele negre.

– Tăticule, uite am cules crizantemele! Sunt atât de frumoase... Le-am adus aici să le vezi și să le simți mirosul.

Bolnavul a deschis puțin ochii. Și-a privit fiica preț de câteva secunde, apoi i-a închis la loc. În colțul ochilor i-a răsărit o lacrimă ce a pornit încet, în jos și s-a pierdut în barba albă.

– Știi ce m-am gândit eu, mămică? O să citesc din cartea asta de rugăciuni, poate adoarme.

Tea s-a așezat în genunchi ceva mai departe de pat, aproape de găleata cu flori și a început să citească în gând: „Și acum stăpâne, să mă acopere pe mine mâna Ta că s-a tulburat sufletul meu și amar nică este să iasă din netrebnicul și întinatul meu trup“

Nu era o persoană credincioasă, nu știa aproape nimic despre biserică, rugăciuni, sfinți. Habar nu avea ce ar trebui să facă în astfel de situații. Nu fusese de față la moartea nimănui, nu avea obișnuința să se roage. Se pare însă că Dumnezeu nu ține câtuși de puțin seamă de toate acestea. Arată însă unele lucruri celor pe care îi alege să creadă și să se roage pentru sufletul cuiva.

În timp ce rostea cuvintele rugăciunii, ridica destul de des ochii din carte. Privea spre bătrânul

întins pe pat. Când a început să citească a doua oară rugăciunea și a privit spre trupul întins pe pat, a văzut un lucru ciudat. Era ca și cum ceva închis în acel trup ar fi vrut să iasă și nu putea. Vocea îi tremura de emoție în timp ce citea. Poate acea mișcare era doar tremurul trupului ce-și trăia ultimele clipe de viață. Tea a fost convinsă că era sufletul ce avea nevoie de rugăciuni pentru a se elibera din închisoarea trupului! După a treia lectură a rugăciunii, când s-a uitat spre pat, a văzut cum Timotei și-a așezat laba piciorului peste cealaltă, așa cum făcea când adormea. Trupul a devenit inert.

– Mămică, vino, cred că și-a dat ultima suflare!

Aneta s-a apropiat de pat, i-a luat mâna și a constatat că nu mai are puls. I-a închis pleoapele. Tea a ieșit afară. Ninsorea cădea deasă. Durerea împietrise lacrimile în inimă. Ar fi vrut să plângă. Nu putea. Gândul îi stătea la cele văzute și nu găsea nici o explicație să o mulțumească. Această experiență fusese suficientă pentru a crede că omul nu este alcătuit doar din cele materiale, efemere, iar rugăciunea este o necesitate.

Nu știa că viața i se va schimba radical din acea clipă. A intrat în casă. În camera spațioasă unde Timotei își trăise ultimele clipe mirosea frumos, a crizanteme. Mirosul acela morbid dispăruse fără urmă.

Emilia Dănescu

Mireasma ploii

Lasă-mă!
Să te privesc
cu ochii mării,
Să te mângâi
cu brațele vântului,
Să te ascult
cu urechea nopții

Lasă-mă!
Să te respir
cu nările nisipului.

Miroși a ploaie.

Dorul

Mi-e dor de mâna ta
flămândă,
însărându-mi coapsele...

Mi-e dor de buzele tale
însetate,
înfiorându-mi sânii...

Mi-e dor de ochii tăi
cuminți,
tulburându-mi

fântâna sufletului

Mi-e dor de dorul tău

Tălpi de înger fugar

Stai și ascultă!
Auzi piatra?
Câte are să-ți spună!
Mărturii dintr-un veac
demult uitat.

Dai deoparte înveliș cu înveliș
și o respiri simțindu-i
mireasma în nări.

Miroase a stâncă
a tălpi de înger fugar
a femeie...

Obsesivă

Noaptea asta
ca o fugă de valuri
ne mai ajungându-se...

Noaptea asta
ca un dangăt de clopot
părăsit în turn...

Noaptea asta
ca un pescăruș stingher
o tristețe de pasăre
rătăcind în strigăt...

Doar ploaia de stele
ca un izvor de lumină
picurând pe obrazul ostenit
al mării.

Aproape însera

Piatra nu se mișca,

Piatra nu vorbea,
Piatra doar mă privea
cum trec.

Deodată inima ei,
abur subțire din alt veac,
trecu drumul,
căutându-mi ființa.

Aproape însera...

Tăcerea poemelor

Sunt un copil
exilat în mine însămi

Cu ungiă sap în piatră
cuvinte
de nerostit,
de neatins,
de nevăzut.

Unu și cu unu și cu unu...

Tot într-un strigăt
tac din toate poemele mele
făcând Duminici
din ele.

Prieten invizibil

Mi-e ploaie
și mi-e frig
în casa sufletului

Pașii singurătății
tremuri pe corzi
nevăzute

Dă-mi o manta
pentru inimă,
prietene!

Șerban Georgescu

Ce înseamnă a îmbătrâni?

A îmbătrâni înseamnă a trăi
văzând cu ochii tăi
cum ușile, porțile, intrările în blocuri
își pierd semnificația.
Cum bălțile de pe trotuare, picăturile și trotuarele
în sine

își pierd semnificația.
Cum țigara, fumul, piciorul, calendarul,
schimbătorul de viteze

își pierd semnificația.
Cum pâinea, dinții, exolfele, Topârceanu
devin grâu, vierme de măr, amoebe,
amfibii blindate, gălețușe, lopețele de nisip,
cozonaci.

Cum zâmbetul, vânzătoarea, narcisele, depresia
de martie, excursiile
își pierd sensul.

În șoaptă,
pe nesimțite
topirea, înghețul, dicționarele, zăpada
de pe trandafir,

macaralele, ciobanul și fărâma de sens a acestuia:
oile
își pierd înțelesul.

Planurile de acțiune, norii, devin măhuri,
aranjamente florale, haikuuri, gânditori, ignoranți,
matrapazlăcuri școlarești, oxigen, dileme ...

A îmbătrâni înseamnă a privi cum creioanele,
tastele calculatorului, gătitul și moțul copilului
devin una.

Cum plopii fără soț, precum și soțiile
și amantele lor,

se dizolvă într-un
„nucredeamsăînvățamurivreodată”
înotând cu suplețe, ca un șarpe, pe luciul apei.

Sculatul de dimineață, șenilele, ritualul culcării,
Poșta Română, ferestrele mișcate ale trenului,
dricurile, cojile de portocală stoarse în nasul
pisicii curioase,

conopidele
se risipesc în toate zările,
redevin ceața aceea din care tânăr voiai
să ieși cunoscător a tot și a toate.
A privi cum amfetaminele devin la fel de senine
și limpezi ca numărul pi sau cuvântul pipi,
cum perna și liniștea eternă pe care o auzai
venind din ea

se topesc în siajul navei spațiale Voyager
și ale piramidonului
frate cu românul-cometă,
cum mugurii cireșilor devin piramidoane adevărate,
bune de dat pe gât cu un pahar de apă chioară
luat în fugă

de un maratonist dintr-o fântână arteziană slab
luminată în miezul și în soarele zilei,
cum senzația unui milion de cuțite în inimă
este egală cu sine însăși și cu oboseala de după
o zi de

leneveală în care îți propuseseseși să faci totul,
dar și cu mirosul unui muc de țigară strivit
înainte de vreme.

Cum delirul și rațiunea de a fi a unui mecanic
german

își dau mâna cu mușamaua din bucătăria bunicii.
Scrișul timid al unui adolescent care se crede poet,
devine o ceapă verde - obiect de cult al unui
trib amazonian ciupit de picioare
de viespea uriașă care

crede cu adevărat în divinitate,
în zei, hei, hei ...
cum ferigile, sucii tailandez de ananas la cutie
și palmele de piatră ale străbunului plugar din vis
(care lăsa brusc plugul și alerga disperat către tine
cu gesturi de negare din mâinile lui de piatră
urlând cu disperare NU, NU!)
devin susurul cristalin al pâraului de munte
care se poate uneori simți și auzi
în Piața Universității de după 13-14 iunie 1990 ...

De aceea zic, tu cititorule,
noi cu ochii aceștia prăjiți,
putem desena oricând, pe cerul nopții,
bolta Capelei Sixtine.

Emil Proșcan

NEÎNTÂMPIARE

- Hei, tu de colo! Tu care te plimbi cu mâinile în buzunare!
- Cine, eu?
- Da, dumneata! Nu mai da cu pietre în valuri! Ia spune, crezi în Dumnezeu?
- Da ce-ți veni omule? Și cine ești dumneata?
- Lasă asta! Hai să ne plimbăm pe malul acestui ocean și răspunde la ce te-am întrebat!
- Cred, cum să nu cred! Sunt botezat, intru din când în când în biserici, respect sărbătorile mari, respect preoții!
- Aha! Și asta înseamnă după tine Dumnezeu?
- Asta înseamnă că sunt creștin! Am fost educat să mă închin, să spun „Tatăl Nostru” și să fiu cu frică de Dumnezeu!
- Interesant!... Dar, ia spune, ai văzut vreodată un cireș înflorit?
- Îți bați joc de mine? Nu sunt chior, sigur că am văzut!
- Și te-ai uitat atent la o floare, la o singură floare? Apoi să te dai câțiva pași înapoi și să privești întreg cireșul?
- Privesc pomii înfloriți. Sunt frumoși, le fac poze, dar nu mă culc cu ei că nu fug nicăieri, sunt pretutindeni și înfloresc în fiecare primăvară.
- Dar tu ai putea să faci un cireș înflorit?
- Ce ai domnule? Mă sperii!
- Bine, hai să te întreb altfel! Ai putea să faci ceva frumos?
- Bineînțeles! Mulți oameni fac lucruri frumoase, dumneata nu știi?
- Uite, vreau să-ți propun ceva! Dacă te învoiești o să primești un cadou!
- Și ce trebuie să fac?
- Aș vrea să te concentrezi, să faci abstracție de tot și de toate... Imaginează-ți că nu există nimic, nimic din ceea ce vezi și știi că există! Trebuie să faci tu totul! Ai puteri nelimitate, imaginație, inteligență! Trebuie să faci ceva care să-ți dea satisfacție. Oare cum ai proceda, fără să folosești nimic ca exemplu din ceea ce știi că există?
- Cred că aș face ceva frumos, care... să producă bucurie!
- Ce înseamnă frumos? Nu uita că nu cunoști nimic din ceea ce acum există, dar să admitem că acele extraordinare *calități* ale tale, de care am amintit la început, îți dau posibilitatea să inventezi această noțiune! Să admitem și faptul că s-ar naște în imaginația ta conceptul de frumos, cum l-ai exemplifica? Ce ai crea?
- Aș face munți îmbrăcați în păduri, cu poieni, izvoare... aș pune în copacii umbroși felurite păsări cântătoare, aș face câmpii...
- Hei! Nu ai voie să folosești ceea ce deja există, ți-am spus doar!
- Aaa, da? Imediat... Stai puțin să mă gândesc... Numai puțin... este simplu... Teribil de simplu... Ceva frumos... Frumos... Păi aș face o... Zici că n-am voie să...
- Nu, nu ai voie...
- Culori am voie să folosesc?
- Bineînțeles că nu! Ele deja există!
- Da...! Măi să fie! Mai lasă-mă puțin, trebuie să fie simplu...
- Să zicem că te las să împrumuți din ceea ce există, munții, dar nu te las să împrumuți copacii și pădurile! Ce ai pune în cazul ăsta pe ei?
- Cum ce-aș pune? Aș pune..., aș pune... Stai puțin dar munții nu au iarbă pe ei?
- Nu! Iarba există și nu aparține gândirii tale! Munții sunt și atât!
- Și nici pământ nu pot folosi? Aș găsi eu ceva să pun să crească acolo!
- Chiar nu înțelegi că ai primit doar munții? Ai fi super tare să creezi tu Pământul! Fără pământ!
- Am înțeles! Pe munții de... piatră... Adică nu, și piatra există...
- Mă rog...
- Aș pune... Auzi, i-aș lăsa așa! Ar fi semeți în lumina soarelui pe un cer albastru sau chiar cu

nori...

- Nu te lecuiești! De unde ai scos cerul, norii, albastrul? Și doar ți-am spus că nu ai voie cu culori!
- Mă-nebunești de-a binelea! Nu e mare scofală să inventez chestii... dar lasă-mă mai ușor. Ai

zis că am munții!

- Da! Cadou, nu i-ai inventat tu!

pământ, unde îi pun? Îi las așa în aer?

- Atenție! Ai folosit cuvântul „aer” și nu ai voie!

- Hm! Cum nici aer nu am voie?

- Nu, deja există!

- Am înțeles! Te deranjează dacă scenariul meu va fi SF?

- Nu mă deranjează! Hai să te văd!

galaxii?

- Ești de groază! De unde ai scos cosmos, galaxii?

- Da, așa e! Iar m-ai prins! Dar stai puțin, nu există chiar nimic?

- Nimic! Tu trebuie să crezi totul!

- Dă-mi Pământul să am unde să așez munții, pe urmă oi vedea!

- Bine îți dau Pământul, dar aș vrea să conștientizezi că este un uriaș cadou!

- Dar nu e cadoul care trebuie să mi-l dai la sfârșit...

- Nu, nu e!

- Bine, bine! Uite aș pune pe munți pământ, din cel pe care ai avut bunăvoința să mi-l dai!

- Frumos! Bravo!

- Apoi din el, din pământ, aș face să crească niște *chestii*...

- Ce *chestii*?

- Stai să văd..., mă gândesc! Nu trebuie să fie copaci, flori, iarbă... Nici ferigi, fragi, ciuperci...

Niște chestii în spirală ori plate, ori... și din ce să fie?

- Te las până mâine să te gândești? Cred că ai nevoie de timp... Sau, mai exact, de ceea ce ai

pune tu în locul timpului.

- Nu! Stai că mă gândesc acum... Am găsit! În pământ pun niște semințe! Asta e!

- Semințele există, nu ai voie!

- Off!

Pierdem timpul! Uite îți dau și semințele, adică copacii, florile, iarba și toate celelalte ce cresc din pământ... Dar gândește-te ce multe feluri de copaci există, ca formă, culoare, înălțime! La fel și în cazul ierburilor, florilor, arbuștilor! Ai fi putut tu să crezi ceva asemănător cu „chestiile” tale, adică „frumosul”?

- Nu știu!

M-am trezit transpirat learcă! În jur era întuneric! Zgomotul pendului din hol m-a trezit la realitate! „Am visat! Ce vis am putut avea?”

Am căutat grăbit butonul veiozei... Lumina a dat viață realității! Hm, lumina! Mi-am pus halatul și am ieșit afară! Era noapte! Cerul era înstelat, ceru se amesteca cu un cor de greieri ce dădea senzația că are legătură cu tot ce există! Priveam siluetele copacilor, ale caselor, apoi iar cerul! Un lătrat depăratat de câine se contopea cu tot ce vedeam, simțeam și încercam să pătrund! Îmi opream privirea pe câte o stea sclipitoare și mă gândeam la visul meu de mai-nainte. Corpul mi-l simțeam parcă plutind! Unfel de zbor ce venea din toate câte există!

Într-un târziu am intrat în casă! Știam că n-am să mai pot adormi, dar nici nu-mi doream! Așteptam plăcerea de a sta întins în pat și a mă gândi la lucruri ce acum le descopeream. În camera de zi m-am întălnit cu băiatul meu Andrei! A aprins lumina și m-a întrebat: „De ce ai fost afară?”. „Am crezut că strigă cineva...!”, i-am răspuns. Andrei a intrat în camera lui fără să se mire, fără să mă întrebe altceva. Pe perețele dinspre răsărit era icoana Fecioarei Marii cu Pruncul. Am privit-o! Era parcă mai luminoasă și ceva în privirile celor doi, era deosebit!

Târziu, în pat revăzând în memorie imaginea icoanei, mi-am dat seama că acel ceva deosebit era un zâmbet! Un zâmbet complice cu visul meu ori poate cu tot ce există sau poate cu viața mea!

POEZII ÎN CONCURS

Angi Cristea**Selfie cu moartea**

Marginea de lume unde
trăiesc are nevoie
de profeți ca de aer!

Aici se construiesc parcări subterane
de parcă ne-ar lua cu asediu imigranții.
În toate diminețile excavatoare
nivelează asfaltul, florăresele udă
bulevardele, iar birocrații citesc
matrimoniale online.

Dragostea este atât de aridă aici!
Cuiburi de berze populează suburbiile.
Ziariști feroce trag câte un fum
fix în fața biroului, în timp ce
la postul local primarul inaugurează un eveniment.
SMURD-ul concurează cu DNA-ul
la capitolul promptitudine, iar
țigarii se mută pe
via Toledo.

Sărbătorile țin câte trei zile.
Orășenii beau vin de buturugă
păstrat în cămarile de la bloc.
Biblioteca este deschisă până
la cinci, exact până la ora când
niște poeți
lansează volume colectiv
despre cum să fii artist într-un
timp când îți faci selfie cu moartea.

Stop-cadru

Lumea cu haitele ei își latră neputințele.
Ca într-un stop-cadru, morți voalate apar și dispar.
În pupila dilatată iubirea se insinuează,
ochi magic al irealității.

Aș muta toți caii în linia întâi
numai să pot hrăni pe cel ce mășăluiește,
omul acela diform, aplecat spre sine
ca scrisul unui stângaci.
Singurătatea diformă mă găsește în parc.
Aici Dumnezeu se dă pe skateboard, culege mușetel,
plimbă câini de luptă...

Spiritul de turmă îmi eşalonează albul hârtiei.
Nu mai am libertatea să mă reproduc în cuvinte.
Zicerea mea vine din grota leului,
unde sunetele sunt cavernoase, zemoase...

Dacă n-aș viețui în burți uriașe unde mâinile
ating epiglota,
S-ar cățăra ca o liană până pe autostradă.
Aici dacă țiți
vulturi pleșuvi îți scuipă hoitul.

Perpendicular

Poveștile tale cu femei care
nasc umplu universul. Cu o lamă de oțel,
tai perpendicular
sforile de la scara autorulantă.
O să urc înspre centrul lumii goală
ca un nou-născut;
singurătatea mi s-a cuibărit în pântec
precum un șarpe de râu.
Eșafodajul scârțâie...tu lingi cu sete
pântecul care te-a rodit.
Viața asta este atât de stupidă!
Se repetă numere, se repetă vii...

Tunelul dintre mine și tine s-a umplut cu țărână.
Au astupat și ferestrele caselor;
niciun ochi, Doamne, nu mai este treaz
pe Pământ! Singur, sufletul meu
abulic s-a spânzurat de Lună!

Vara la oraș

în serile acelea tinere de poezie
alunecam printre luminile orașului-caracatiță
era atât de vară atunci
încât mirosea a tei hârtia de scris
iar palmele mele transpirate
ți se înfingeau în omoplați

câinii nimănui
se încordau prin parcări
vara le înflorea în orbite iar
setea le umfla limba demential
seara își lingeau smocurile de blană
cu demnitatea unui câine crescut
între blocuri

în vara aceea prin oraș s-a scris mult
m-am îndrăgostit pe strada Ispirescu
pe când vecinii mei
ascultau la radio

contractul cu poezia este de lungă durată
iar verile astăzi miros a celuloză
și a câini uitați în adăpost
dragostea este însă ca în timpul
holerei
ruptă din poezie preț de un anotimp

Ileana Todoran

ANIMĂLUTELE MELE

Motto: *Aceasta este istoria animalelor trăsnite din familia noastră. O scriu și eu pentru că, vorba mamei Coca (bunica mea, profă de latină), „verba volant, scripta manent”. Și credeți-mă, trebuie să rămână.*

Ruțica, prințesa maidaneză, amatoare de cafea și Brahms (anii 1990-2000)

Pe Ruțica am adus-o din Rahova, dar, ca dovadă pentru cât de ambițioase și capabile de a progresa sunt pisicile (măcar pe parcursul primelor 7 vieți), Ruțica s-a emancipat și a ajuns să bea cafea (numai) din ceașcă și să adore muzica clasică (mă rog, mai corect, cultă).

Ruțica a fost ceea ce se cheamă o pisică din rasa „europeană comună”, ca să fim *politically correct* și să nu spunem „maidaneză”. Nu avea o culoare uniformă (ci era chiar foarte bălțată – alb cu maro și cu negru), dar asta n-a împiedicat-o să ajungă o adevărată lady.

Părea cea mai mică și mai neajutorată dintre toți cei 10 pui care rățăceau bezmetici prin curte, așa că m-a înduioșat și am luat-o acasă. M-am chinuit să o duc cu tramvaiul, strângând-o tare în brațe (fără a lua în seamă zgârieturile), temându-mă, mai mult că o să-mi scape, decât că o s-o sufoc. Nu eram singură, aveam pe cine să mă bazez la nevoie, eram împreună cu viitoarea ei nașă, Alina (și, de ce să ascundem, nașa lui mami și tati la cununie și, totodată, a lui Alex). Iar nașa Alina n-a avut ce lucra și sa pus s-o spele pe biata pisicuță (că doar venea dintr-o zonă cam famată și se știe ce efect purificador are apa!). Nășica a avut noroc că a supraviețuit, dar a stat bandajată la pat vreo două săptămâni. Și, de atunci, „neajutoratei” pisicuțe i-a rămas numele de „Ruța” – de la „Gheruța”, „Jevruța”, „Vampiruța” și alte „Ruțe”...

Ruțica s-a adaptat foarte ușor la viața de apartament și a început să devină tot mai sofisticată și cu mai multe pretenții: ba să-i dai laptele din ceașcă, nu din castron; ba să-i pui și puțină cafea în lapte, că altfel n-are gust; ba să o servești cu o cafea adevărată, Lavazza Gold Selection, la expresor dacă se poate și să-i aduci cafeaua în sufragerie, că nu așa se servește o doamnă! Și s-o fi văzut cum lipăia 3-4 cești de cafea cu lapte (așezată sus, pe masă), mai ciugulind și câte o sărătică sau un stix (din ce găsea acolo), uitându-se la serialul ei preferat, iar, la sfârșit, se lungea pe botic și începea să toarcă satisfăcută.

A început să aibă și pretenții muzicale: voia să-i pui numai muzică cultă, în special Brahms (valsuri, dansuri ungare, concertul nr. 2 pentru pian și orchestră în si bemol major), când și când câte o nocturnă de Chopin, un impromptu de Schubert sau piese din „Carnavalul” de Schumann și să ai grijă să nu fie nici prea tare, nici prea încet, nici să apară probleme de sonorizare, că te reclamă la „Protecția melomanilor”. Te bătea la cap să o lași să se îmbrace în rochiță de mireasă cu trenă mult prea lungă pentru ea, însă din fericire nu prea costisitoare, confecționată ad-hoc din perdele, de care se împiedica invariabil și pe care o sfâșia toată.

Seara (pentru că ziua nu mai trebuia să ceară acordul, nefiind nimeni acasă), se milogea să doarmă în pat pe pernuța ta (dacă nu i-o dădeai, îți trăgea perna de sub cap în timp ce dormeai și se tolănea pe ea ca și cum nimic nu s-ar fi întâmplat). Și nici așa nu se liniștea! Noaptea trebuia să ai grijă să dormi cu pantalonii, șosete și, eventual, cizme în picioare (dacă nu aveai un costum mai zdravăn de cosmonaut sau scafandru) și să nu carecumva să faci o mișcare, că ataca imediat! Probabil că picioruțele sub cearșaf i se păreau niște șoricei numai buni de vânat.

Ruțica adora să se bage în orice pungă întâlnită pe traseu, s-o facă să foșnească și apoi să plece cu ea pe cap prin toată casa, apreciind traiectoria și distanțele impecabil, cu o precizie matematică și fără a-și pierde o fracțiune de secundă echilibrul.

În afară de foșnitul și târâtul pungilor, Ruțica se mai distra cu ciufulitul brăduților de iarnă (din care cu greu mai supraviețuiau trei globuri și trei fire de beteală pe care până la urmă le foloseam pentru diadema de mireasă, accesoriu obligatoriu al rochiței din perdele). Noroc că sărbătorile de iarnă au loc doar o dată pe an!

Însă de departe pasiunea ei cea mai mare era muzica. Și venea de oriunde din casă sau de pe balcon pentru a o auzi. Dacă prindea frânturi din valsul op. 39 nr. 15 în la bemol major de Brahms, Ruți lăsa tot (inclusiv treburile mici și mari, foșnitul pungilor și chiar vrăjeala cu motanii din cartier) și venea la galop, ca un armăsar în spume, disperată să nu piardă cumva un acord! Începea să miaune și să toarcă

încetșor, cu ochii îngustați de plăcere și se leagăna ușor, frecându-se tandru de picioarele lui mami. Din când în când, o mai cheama și pe mami să vină să-i cante la pian și atingea și ea ușor clapele cu lăbuțele.

Ruțicăi îi plăcea atât de mult vocea lui mami (și, în ultima vreme, și vocea lui Alex) încât, dacă mami cânta la duș, Ruți începea să zgârie înnebunită cu gheruța ușa de la baie și cerșea să fie lăsată înăuntru la recital, mieunând sfâșietor de ziceai că vine sfârșitul lumii. Iar cea mai mare bucurie pentru ea era să stea tolănită la mami în poală, mami să-i fredoneze valsul ei preferat, iar Ruțica să râcăie cu gheruța pe pantaloni și să toarcă fericită, tare ca un tractor, de se cutremurau pereții!

Mama Coca (bunica lui mami) se înnebunea după costumațiile și deghizările lui Ruți: se distra mai ales să o facă băbuță, legându-i o cârpă pe cap ca o băsmăluță. Avea, într-adevăr, un aer foarte comic, dar ea prefera rochița de mireasă din perdele și-și dădea întotdeauna jos băsmăluța!

Ruțica avea și alte talente: era capabilă să joace volei ca o campioană și se dădea peste cap ca să prindă mingiuca aruncată de mami, de Mama Coca sau de Alex. De asemenea, putea face acrobații incredibile la bucătărie, era capabilă să sară de pe hol direct în cratița cu friptură de pe aragaz! Îndată ce simțea mirosul de friptură, devenea foarte agitată și-și descoperea alte abilități: vorbea la perfecție limbi străine, mai exact „baleneză” ca Dory din „În căutarea lui Nemo” pentru că aceasta i se părea cea mai expresivă (ur-la și se strâmba ca toți dracii, de parcă o tăiai cu ferăstrăul, numai să-i dai și ei puțină friptură; ar fost în stare și să latre, la nevoie, numai să fie mai persuasivă).

Ruțica a fost foarte bolnavă în ultimii ani, dar extrem de curajoasă și nu s-a lăsat niciodată descumbrată (era plină de viață, la fel de tandră și torcea mereu). Timp de 3 ani, s-a confruntat cu una dintre cele mai grele boli, cancerul, dar nu s-a dat bătută. Ruți s-a bucurat, deși a luptat pentru fiecare clipă de viață, s-a jucat, a savurat câte o ceșcuță de cafea, un vals de Brahms, precum și mângâierile și dragostea celor de acasă. A tors chiar și în ziua în care a murit.

Și acum, o Ruțica cu aripioare, parfumată și moțată ca o prințesă, îmbrăcată, poate, într-o rochiță de mireasă, cu diademă, toarce și se răsfăță în poala Mamei Coca printre îngerașii și copilașii bucălați, cu păr de aur din Paradis, care mai trebuie, săracii, din când în când, să-și întrerupă corurile angelice de preamărire a lui Dumnezeu și să cante valsul ei preferat de Brahms!

La comemorarea lui Mihai Eminescu

Și deșteptii și netoții la mormântu-ți se-adunară
Ca să-i vadă națiunea cum te-ngroapă-a doua oară,
Face unul gura pungă, altul molfăie cu ură
Lăudându-ți nemurirea, când în gându-i te înjură.

Lacrimă-i doar buche cărții, ei te-au dat de mult
uitării,
N-au nevoie de luceferi răstigniți pe crucea zării,
Plictisiți strivesc în creier umbra marilor idei,
Amintindu-și despre tine când se laudă pe ei.

S-a uscat demult și teiul, tace buciul pe deal,
Lacul codrilor albastru e sec și ireal.
Ne-am vândut zădărniceii, fuge zarea-n altă zare,
A murit bătrânul Mircea și e mort

Ștefan cel Mare.

De la Nistru pân' la Tisa cârdăția iese-n porți
Cu aliul, ca de nuntă, al acestor stranii morți,
Care-și cară leșul umbrei într-un fastuos sicriu,
Pe când tu, cel de pe cruce, Doamne,
ești atât de viu!

L.M.

Zoe Dumitrescu-Buşulenga (pe patul de moarte)

Să-l apărați pe Mihai!

Tudor Arghezi

Într-un fel, Eminescu e sfântul preacurat al ghier-sului românesc. Din tumultul dramatic al vieții lui s-a ales un Crucificat.

Constantin Noica

Neființa aduce totuși odihna. Eminescu, neodihna. Nu ne putem odihni în el. Întreg evantaliul lui de deschideri către lume se strânge pentru noi într-o inimă, care bate. Cărui popor i s-a făcut darul acesta? O conștiință mai bună, o spusă mai bună și exemplară, au desigur câteva mari popoare și culturile lor. Dar câte din ele au cu-adevărat o inimă?"

Mircea Eliade

El ne-a relevat alte zări și ne-a făcut să cunoaștem altfel de lacrimi. El și numai el, ne-a ajutat să înțelegem bătaia inimii. El ne-a luminat înțelesul și bucuria nenorocului de a fi român

Nichita Stănescu

Dacă-ai ști cât de tare îmi lipsești ca și ochilor, ca și pietrelor și curcubeilor.

POETUL LUNII IUNIE

Flavia Adam**Duminicile
de sub
pământ****întunericul de la fereastră**

la moartea mea a fost liniște multă,
nu s-a bocit,
nu s-a citit testamentul,

la moartea mea i-am cântat unui melc
despre Dunăre, despre viață,
am dat de pomană vederile de la mare,
stiloul de-argint,

bunica m-a sărutat pe frunte
și s-a strecurat pe gaura cheii.

noaptea cu lună

în noaptea cu lună mă voi arăta în lumină,
voi descânta cu fir de argint și de aur
fântâni părăsite –
apa va crește, va umple pământul,
va trezi hergheliile,

în miez de noapte,
cai negri își vor zdrobi genunchii
de sternul meu alb,

eu voi fugi peste dealuri,
îmi voi pierde
pantoful.

prima lecție de zbor

azi puii de vrăbii învață să cadă din cuiburi,
peste câteva zile
pământu-și va face culcuș
în penele lor,

asta-i o lecție bună, îmi zic,
prind curaj,
m-arunc pe fereastră,

la ora când toți se întorc la casele lor,
un câine galben de spaimă

latră în mine.

buletin de știri

joi, ora de știri, se contabilizează dezastrele
(stau în fotoliu, pisica se tolănește
la picioarele mele):

la pensiune a avut loc un incendiu,
a mistuit clădirea în proporție de optzeci la sută,
pompierii au întâmpinat greutăți
din cauza lipsei hidranților,

la câțiva kilometri spre nord,
un copil a murit înecat în piscină,
echipele sosite la fața locului
i-au aplicat în zadar timp de-o oră
manevre de resuscitare,

într-o bodegă doi oameni se ceartă
pentru o datorie mai veche,
cel din stânga gesticulează,
ridică amenințător pumnii
și-l scuipă pe celălalt,

instinctiv pun mâna pe telecomandă –
schimb canalul înainte ca bărbatul în roșu
să îmi aplice lovitura de grație.

mărul mușcat

mâncăm amândoi dintr-un măr:
mai toate cuplurile împart otrava și roșul –
a doua zi nici nu plâng, nici nu mor,

am o poftă nebună să mă arunc în brațele tale:
vei spune că nu te iubesc îndeajuns,
că n-am digerat gestul tău de tandrețe,

asa că stau ca o proastă în fața jumătății rămase,
mirându-mă de gingășia pe care o pot emana
urmele de canini dintr-un măr.

treizeci

la treizeci de ani dau semne de bătrânețe,
nu mai știu cum se face un castel de nisip,
cum se trece o iarnă în doi,

ninge, mă lepăd de trup,
sunt
o urmă-n zăpadă
adăpostind un iepure orb.

verde

lumina e un adevăr aproape verde.

am mușcat din ea
cum aș fi mușcat
dintr-un stârv.

de când m-am aruncat în gol,
mama îmi aprinde
la căpătâi
noapte de noapte
aceeași lumânare de piatră.

ardere de noiembrie

granița dintre viață și moarte
e-atât de subțire –
pot coase cu ea un abdomen despicaț,
pot să tai mămăliga de pe masa bunicii,

deși am spus că nu-mi mai e teamă,
un șoarece mic stă să-mi crape
în piept.

ne iubeam nebunește

m-am trezit alergând prin zăpadă:
o parte femeie, o parte lupoaică,
povestea pe care până și cel mai orb dintre orbi
ar fi citit-o din scoarță în scoarță,

cât de ușor îmi ghiceai fiecare punct arzător,
fiecare cută a pielii, descifrată în Braille,
alunița pe coapsa ușor rotunjită,
pata în formă de frunză de tei,

într-o bună zi ai plecat,
eu n-am aflat unde se duce lumina când moare,
ce fel de molimă a trecut peste noi –
știi doar că ne-am privit atât de absent,
încât am uitat cum e să umblăm prin cer despuiați
și nimeni să nu ne tragă de mânecă.

mireasă de sâmbătă

voi îmbătrâni
pe câmpiile dacice,
voi ține vase de lut pe umeri
și-n buzunar câteva semințe de cânepă,

voi purta calul de căpăstru
așa cum o mireasă-și poartă vălul
în ziua de nuntă,
apoi voi pune mâncare pe mese,

după trei zile,
oaspeții se vor sătura și vor zice:
ferice de cea care-l plânge
pe omul cu pleoape albastre!

prunci la indigo

sunt o mamă, o mamă din care cresc prunci,
prunci astronauți, prunci de paie,
prunci cu pancarte în mâini,
de mai multe vieți îmi locuiesc trupul,

trupul acesta care nici măcar nu-i al meu,
trupul acesta care se stinge ca o lumânare pe masă,

adunați-vă, iubii mei prunci,
azi vom mânca struguri cu bob violet,
vom alerga prin ploaie desculți,
de la un capăt la altul al lumii,

într-un târziu
se va găsi cineva să ne dea dispăruți,
un funcționar cu cămașa murdară la guler
va da declarații pentru cotidianul local
și va mobiliza oamenii să lipească afișe pe stâlpi,

cunoscuții ne vor dărâma casa
și se vor strădui să ne uite.

la urgență

pe la șapte am fost la urgență,
luați loc și așteptați puțin,
mi-a zis brancardierul în verde,

lângă mine stătea o țigancă frumoasă,
purta o fustă-nflorată,
ciorapi roșii de plasă și sandale de lac,
în păr avea împletită o panglică albă,

de pe hol a venit doctorul cu o foaie în mână
ne pare rău, vă rog să mergeți acasă,
pregătiți-vă de înmormântare! i-a șoptit la ureche,
iar ea nici măcar nu a plâns,

brusc, m-am simțit mult mai bine:
eu voi muri în altă zi, mi-am zis,
apoi m-am ridicat și-am plecat
fără să mă uit înapoi.

flori de gheață

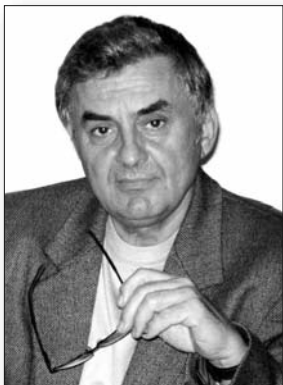
ora cinei:
tata spune o rugăciune,
pisica mi se cuibărește în brațe,

la fereastră o zână clipește,
deschid iute ușa,
în zăpadă nici urmă de ea,

ți-au înghețat obrazii, copilă,
nu plânge, o să-ți aduc o zână numai a ta,
în grădină-o să semăn flori albe ca tine!

tata se-așază,
în capul mesei se face lumină,
eu cresc și tot cresc,
grădina mea-i tot mai mică –

suflu în pumni,
în somnul meu începe să ningă.

Cornel Diaconu

ȘI CUM VĂ SPUNEAM...

De alfel, dumneavoastră ce mai faceți?... Sănătos, nu? Tare-i bine când ești sănătos... Zău, prost să fiu de vă minț. Uite, pă mine mă doare-o afurisită de mână. Mâna asta mă doare... Și picioru', tot așa. Nu știu ce să mă mai fac...

Da, bună țuică! O fi-avândă vro doi ani, că dacă prune nu s-a mai făcut... E tare, foculi, da-i bună! C-așa trebe să fie rachiul; să-l simți un pic că-ți posmogește limba. Mai e unii pă la noi care-o lasă numa de-i ține gustu'. Pi aia nu mai e

țuică, bre, pișoarcă de-aia.

Și, cum vă spuneam, nu știu ce să mă mai fac, di ce mă doare. Aseară trebuia să dorm un pic, al-minteri nu puteam să iau pască azi dimineață. Cică așa trebe: ca să iei pască, e musai să dormi oleacă. Și gata-gata să nu poci să dorm. Pisemne din cauză că mă durea besmeticu-ăsta di picior. M-a căpiat, ce mai...

Este un fel de... am văzut eu la televizor, la o reclamă de-alea... un fel de tictură. Cică dacă pui acolo, propiu-zis, nu te mai doare... Zicea ăia c-ar fi bună. Dădea și niște adrese, ca să poți să scrii adică și să-ți trimiță tictura aia pân poștă. Nu mai știu ezact ce zicea ei acolo. Că dacă n-am scris... Să fi scris, boalii, poate nu m-ar mai fi durut. Da așa... mă doare, bre, mă doare ca lumea! De-aci din șold, că zic, după mine, că s-ar putea să fie atroză de-aia.

Uite: osu' de-aciișa să plimbă ca într-un căuș și lichidu' ăla s-a consumat. S-o fi consumat, că dacă mai băui, boalii, câte-o țuică... Așa crez, c-o fi și din cauza rachiului. De fapt aciișa nu prea mă doare cine știe ce, cât mă doare dincoace.

Mai am și-o afurisită di ernie. Că mi-a zis mie ăsta a lu' Zglavoc, că m-ar durea picioru' din cauza erniei. Da nu din cauza erniei mă doare. Ernica e ernie, osu-i os; atâta lucru oi ști și eu... Bre, și să lasă și sub genunchi, aiciișa... și pă picior în jos...; aproape că pân' la gleznă să lasă... Și mă doare... cum vă spusei... Pe cinstea lu' Dumnezeu vă spui, că-i sfântă sărbătoare azi, nu vă minț cu nimic! Și nici nu poci să dorm. Când s-adorm un pic stau cu picioru-așa. Are el o poziție de nu mă doare. Stau așa... Și când trebe să-l mișc începe să mă doale. Numa atât îl mișc, atâtica, oleacă... Și când s-adorm și-l mișc iar mă doare...

M-aș duce, bre, la doctor. Nu la ăsta-l nostru că el, propiu-zis, nu e cu romatismu'. Da, trebe să mă duc, neapărat! Mi-e frică, da zău m-aș duce! De vro atroză mi-e frică... Di tăiat eu zic că poate nu mi l-o tăia, dă-l în mă-sa di picior, da nu mă poci hodini, bre! M-aș duce la o stațiune, undeva, da-i prea multă treabă p-acasă! Cin' s-o facă?

E unu' Neculai, nu știu dacă-l cunoașteți? Stă coloșă, în marginea pădurii, mai sus un picuț di mine. ăla mai toți anii s-a dus numa la băi. Și i-a cauzat, că i-a fost rele băili. Poate că mie nu mi-o cauza, da trebe să mă văză un doctor. Unu' d-ăsta, cu romatismu'. Dacă oi muri o să-mi cauzeze și mie, așa-i? Să mă puie și la raze, să văz ce Dumnezeu o fi. Ce-o fi... Poatei e mai bine să nu știu. Așa... nu știi, tragi nădejde că poți să mai bei o țuică. Da dacă-ți zice doctoru', e musai să te-abții. Dumneavoastră ce ziceți? Sigur că și dumneavoastră nu mi-ați spune să beau, dacă-ș avea ceva...

Îmi țiuie, naibii, și-o ureche, și mi să-nfunză! Crez că numa de pe la inimă trebe să fie, așa-i? Tensiunea, adică... Ce tensiune oi fi-avândă, nu știu!.. Da dacă-mi iau tensiunea și-mi zice să nu mai beau? Atâta-mi trebe! Mai bine n-o iau. Sau mai bine beau și numa după aia s-o iau... Dacă-o fi prea mare? Că mică n-are di ce să fie... Sigur nu-i mică... Mare crez c-o fi.

Și nu-mi țiuie mereu; eu bănuî că numa atunci când mi-e poftă de-o țuică. Era odată p-aci, pă la noi, unu' Parpalici. Nu aveți dumneavoastră de unde să-l știți. Un fel de felcer. Ne-a luat tensiunea la toți care lucram acolo, la pădure. Și cică: „Mă, pi tu ai tensiune di aviator!”

Pisemne că era bună, foculi, de mi-a zis așa. Eu de-atunci, să tot fie vro patruzeci și ceva de ani, nu am mai luat-o. Că tot așa, mi să-nfunda urechili și m-am dus la doctoriță să-i zic: așa ș-așa... M-a cătat în urechi și mi-a băgat o laternă, sau ce-o fi fost aia, și-a zis că am un început de otită. N-am dat nici o importanță, bre, și uite că n-am mai avut nimica. Doar că-mi mai țiuie din când în când, cum vă spusei. Mai ales când m-asupresc di muncesc prea mult, atunci mă mai supără. Da, dacă mă mai astâmpăr cu munca,

își mai revine. Și-și revine și mai repede dacă beau o țuică. Nu trebe nici eu să mă mai asupresc așa... Că nici prea tânăr nu mai sunt. Acușa fac 80 de ani...

Eu aş zice că dacă nu m-ar durea, adică să mă doaie ceva, nu m-aş văita. Mă doare și pă mine amărățile-astea di picioare. Și mijlocu' mă cam supără... Da, ca să mă doaie alte alea, nu! Niciodată nu m-a durut! Îl mai văz pă câte unu' că se vaită. Boala e boală, nu te cureți dintr-o dată. Zic, după mine, poate-o fi greșindă, că cu boala-i în felu' următor: dacă te gândești că mori, mori sigur. E o superstiție, bre; chiar de mi-ar zice doctoru': „Mă, ești gata, tu mori!“ mor și gata. Doar n-oi muri de două ori. Da, dacă nu mă doare nimic, di ce să mor? Aș mai sta oleacă. Că dacă m-ar durea, n-aș mai zice ce zic. Ar trebui, boalii, da nu mă doare nimic. Numa afurisitele-astea de picioare. Și mijlocu'... Țiuitu ăsta bănuiesc eu c-o fi de la țuică... O fi, treaba lui, doar nu m-oi lăsa de rachiu. Să țiue, bre, cât o vrea el să țiue... Ca să te restrângi la toate... pi, ce viață mai e aia? Pi, dacă nici o țuică n-aș putea să mai beau, di ce să mai trăiesc, bre?

M-am cam speriat, boalii... Uite, ieri n-am mai băut nimic... Până-n prânz, c-apăi a vinit un bleg pă la mine c-o sticlă di țuică. „Hai să bem!“ zice; „Nu beau!“ „Ba bei!“... Și-am băut, ce era să fac? De-aia-i bine când te hotărăști să faci un lucru, pi să-l faci...

Bre, și-o am șubredă rău și pe femia asta a mea. Cu picioar'li. Nu știu ce boalii-o fi-avândă. I-am spus: „Pune, fă, mâna și bea și tu câte-oleacă, numa oleacă de rachiu; numa cât să-nghiți o dată... Și dacă n-o fi bine, atunci lasă!“

Mă mai doare și pă mine, ba una, ba alta, da stomacu' niciodată, bre. Stomacu-l am bun ce nu să ezistă. Niciodată nu m-a durut... Mulțumesc lu' Dumnezeu!... Di ce să zic o prostie, că-n rest nu mă doare nimica. Doar picioar'li și șoldu-ăsta; da stomacu' nici vorbă... Nu poci să mănânc ce nu-mi place, adică, da-n rest mănânc orce. N-am probleme! Da ea, femia asta a mea, nu poa' să mănânce mai nimic: fasole nu, cartofi nu... Păstăi da, de-alea mănâncă și ea; cică nu-i face rău. Da alea nu-mi place mie. Ce să-i faci? Nici cu carnea nu mă zbat tare-așa. Peștele-mi place. Îmi place peștele, di ce să minț. Țăsta de pe gârlă, la-teț de-ăsta mărunț. E bun, săracu', da-i prea mărunț, bre! Nu prea mă ăla din cauză că n-am dinții mei. Că dacă n-ai dinții tăi, nu simți oasili...

Mi-ar place la pescuit, la păstrăv. La păstrăv e frumos, bre, dă-l în mă-sa!... Să te duci p-un izvorăș de-ăla... E frumos, ce mai! Bănuiesc, după mine, că nici păstrăv n-ar mai fi așa mult. Da era, bre, era păstrăv aciișă, la noi... sumedenie era, zău!

Țiu minte că era un izvor acoloșă, unu' mic; doar trecea din băltoacă-n băltoacă. Așa, oleacă de apă... Să fie vro 50 de ani de-atunci. Da, 50 de ani... precis; că dacă acu am aproape 80... Mă duceam cu undița: din bălca aia luam unu', da p-al doilea nu-l mai luam, că ălanți să speria când îl scoteai pă primu'; din bălca ailantă luam altu' și tot așa... pă izvor în sus.

Păstrăvii, ce se-ntâmplă, ăl mare e tuma la deal. Se duce până-aproape de-i iese aripa din apă. Pân-acolo se duce, afurisitu'!... Da-ți trebe știință ca să-l prinzi... Bun pește, păstrăvu'! Și lipanu'... și ăla-i bun! Și mai e bună și asta, cum îi zice?... Iostrița. Că asta numa-n apă curată trăiește. Așa cică, e cel mai curat pește; nu ca noi...

Am pățit-o odată. Dădeam cu undița la o cascadă colo, mai sus. Bre, am tras o Iostriță... Doar capu' i l-am văzut, era cât ăl de purcel! Când m-a smucit... noroc c-am fost atent, c-alminterea mă trăgea-n apă. Mi-a rupt undița, bre, c-aveam o nuia de-aia di alun. Cică aia n-ai voie s-o iei, dacă n-are șaizeci di centimetri... Adică eram prost s-o zvârlu-napoi în apă, dac-ar fi avut numa cincizeci, așa-i? Eu așa zic, că dac-aș prinde una, nu i-aș mai da drumu'. Adică s-aștept eu pân-o crește ea atâta... Pi, poate ei i-ar trebui o sută di ani...

Nu știu, mâine?... Mâine m-aș duce la biserică. Dacă m-o lăsa femia. N-am mai fost cam de multișor. Mi-e drag, parcă, să mă duc. Să zice că di ce te duci, de-aia te-ai mai duce și di ce nu te duci, de-aia nu te-ai mai duce. Mă credeți că de multe ori n-am bani să mă duc? Nu plătesc mult, treij' dă mii dau la liturghie, propiu-zis. Las un bilețel acoloșă, cu câți e-n casă. La mine-s vro șaișpe, care-i trec pă bilețel. Cu copii, cu nepoți, cu nu știu ce... Și-i dau treij' dă mii popii. Da dacă n-am, nu mă duc. Că dac-aș plăti anual, n-aș mai plăti de câte ori mă duc. Mai că-i mai scump dacă plătesc în fiecare duminică, dicât anual. Sigur că-i mai scump. Anual nu știu cât o fi... Mi se pare că o sută cinzeci... Sau două sute. Și popa te citește acoloșă, că el știe ce-are de făcut. Pi, dacă n-am plătit anual, plătesc așa, ce să fac?... Când mă duc, plătesc, când nu, nu... Da, zău, m-aș duce mâine, că de vro lună n-am mai fost. Dacă m-ajută Dumnezeu, m-aș duce, bre. Da, dacă n-oi avea bani... Să văz ce-o zice și femia asta, a mea.

Plec, bre, acasă! Că... câte nu e de făcut și acasă. Acu mă ceartă baba, că cică stau mult, că nu știu ce... Da ea când stă, eu poci să-i zic?

REVISTA REVISTELOR CULTURALE

RĂSFORI

♦ **Silviu Guga** (*Destinul unei cărți*) comentează avatarurile volumului *Istoria vieții mele* de **Teodor Vârnăv**, scris în 1845, dar apărut abia în 1893, în tipografia revistei „Gazeta sateanului” din Râmnicu Sărat: „(Cartea) are o anumită structură narativă, o compoziție și chiar dacă acestea sunt rudimentare, dovedesc că autorul nu intenționa să dea cititorilor doar un document, ci un text literar pe care, desigur, nu-l numește roman.” (...) Dar, scrie Silviu Guga există multe elemente care: „justifica încadrarea operei lui Teodor Vârnăv în preistoria romanului românesc”. (* La sfârșitul anului trecut, consemnează autorul articolului, Editura Polirom a publicat ediția a VI-a a „Istoriei vieții mele” de Teodor Vârnăv, ediție care merită o consemnare aparte pentru că destinul acestei cărți trebuie schimbat.)

♦ Un poem de **Wisława Szymborska** *Włodek* (n. 2 iulie 1923 – d. 1 februarie 2012), scriitoare poloneză laureată a Premiului Nobel pentru Literatură (1996), în traducerea lui **Ioan Radu Văcărescu**: „La Pologne? La Pologne? E cam frig pe-acolo, nu-i așa?”/ m-a întrebat acea doamnă oftând oarecum ușurată./ În ultima vreme au apărut atâtea și-atâtea țări noi/ că doar conversația despre vreme a rămas în sfera prudenței./ «Da, desigur, draga mea», am vrut să-i spun, «în țara mea,/ poezii-s nevoiți să scrie cu degetele băgate-n mănuși./ Nu, nu spun că nu le scot niciodată, ba da, atunci când luna/ plină le-ncălzește./ Și-n grozave strofe preamăresc viața/ cinstită a mulțimii de foci, deoarece nimic mai puțin/ răsunător n-ar putea s-acopere urletul marilor furtuni./ Ai noștri clasici, cu țurțuri de cerneală în mâini/ și-au pus pecetea pe imensele troiene de zăpadă./ Restul, un mănunchi de decadenți ce-și plâng de milă,/ iar lacrimile lor sunt stele de zăpadă. Iar dacă vreunul/ vrea să se înece, e nevoit să cumpere un topor/ și să taie o copcă-n gheața groasă./ Cam așa stau lucrurile pe la noi, draga mea.»/ Aș fi dorit să-i spun toate aceste lucruri,/ dar, ca un făcut, am uitat cum se spune focă în franceză./ Și nu eram prea sigură nici cu privire la țurture și topor. «La Pologne? La Pologne? E cam frig pe-acolo, nu-i așa?»/ «Pas du tout», i-am răspuns cu voce glacială.” (*Cuvinte*).

♦ Pe prima pagină, **Romulus Dan Busnea** rememorează o parte din evenimentele dedicate **anului centenar al Mișcării DADA** («bazele curentului au fost puse la Zürich, în ziua de 5 februarie 1916»): „Anul centenar al mișcării DADA a început la Muzeul de Artă Modernă și Contemporană de la Strasbourg, cu o excepțională expoziție dedicată lui T. Tzara, sub genericul «Tristan Tzara, l'homme aproximaif. PoPte, écrivain d'art et collectionneur». Expoziția a fost deschisă pe 24 septembrie 2015 și s-a încheiat pe 17 ianuarie 2016, fiind declarată «de interes național» de autoritățile franceze și «prima mare expoziție consacrată lui Tristan Tzara». Publicul vizitator a putut găsi aici totul despre Tzara, inclusiv din perioada sa românească, expoziția fiind susținută, printre alții, de ICR și Muzeul Național al Literaturii Române.

La 100 de ani de la nașterea dadaismului, ArCuB - Centrul Cultural al Municipiului București a deschis la sediul din Gabroveni, o expoziție realizată de Erwin Kessler denumită «Tzara. Dada. Etc.», cea mai amplă retrospectivă a creațiilor și publicațiilor lui Tristan Tzara organizată vreodată în România (5 februarie - 26 aprilie 2016). Este în același timp și prima expoziție la nivel internațional care expune o mare parte din opera poetică de primă ediție a lui Tzara, ilustrată de marii artiști ai lumii cu care a colaborat.

Anual, autoritățile locale din Moinești organizează Simpozionul Internațional și Expoziția Muzeală «Tristan Tzara și Cultura Dada» (luna aprilie). Și tot la Moinești, apare publicația internațională pentru studiul avangardelor contemporane, «Caielele lui Tristan Tzara», concepută și editată de profesorul și cercetătorul Vasile Robciuc, președintele Asociației Culturale și Literare «Tristan Tzara», Moinești, fondatorul «Centrului de studiere a avangardelor contemporane» din aceeași localitate”.

♦ **Cristina Croitoru** semnează traducerea unui grupaj de poezii aparținându-i interesantei poete **Marcelle Delpastre**, care și-a scris opera mai ales în vechea limbă occitană, cândva o limbă literară apreciată, „înghițită” azi de limba franceză. Iată două scurte poeme (traducere din franceză): „Eternitatea nu a durat o zi. O zi este încă prea mult/ pentru a trăi. E prea mult timp pentru a suferi./ E prea mult timp pentru a aștepta ca într-o seară/ să adormi

cu speranță și ca ziua să-ți aducă/ durere. Prea mult timp pentru câmp deschis, unde/ ai semănat bucuria ta ce poartă spicul memoriei./ Pentru ca picătura de apă să se transforme în/ picătură de lumină. Noaptea nu va veni. Spicul dispare/ în floarea sa. Eternitatea nu durează o oră.” (*Eternitatea*); „Unde pleacă sărmanul suflet gol?/ Fără un organism care să-l susțină./ Fără un organism care să-l încălzească./ Fără un organism să-și amintească./ Nefericitul sufletul gol care așteaptă păsările, care/ merge spre orice țară, care se dezvăluie, care continuă./ Cine merge către cine? Fără mâinile corpului său/ pentru a atinge, fără ochii săi, fără urechi. Care nu/ duce cu sine nici inima, nici sângele buzelor sale/ El nu mai are oasele și nici arborele venelor lui./ Unde să-și refugieze durerea? Unde să ia formă și/ unde să se așeze?/ Cum să se-nfrâneze de la ramurile depășite?/ E trist să fii mai gol ca apa, mai singur și mai rece/ decât gheața și să porți ca pe o rana, povara unei/ memorii atroce.” (*Sufletul gol*)

♦ Câtă dreptate are *Nicolae Silade* în editorial! „... prea ne umflăm adeseori în pene, că suntem cei mai deștepți, cei mai inventivi, cei mai talentați, cei mai cei, iar când vine vorba despre impactul culturii române în universalitate ne dezumflăm imediat sau ne risipim ca un balon de săpun. Am simțit aceste lucruri de fiecare dată când ne aflam în preajma acordării Premiului Nobel. Cred că și voi le-ați simțit. Adevărul este că suntem un popor tânăr, chiar dacă unii susțin că *de la Râm ne tragem*, alții că am fi cei mai bătrâni europeni. Și vorbim o limbă nouă, frumoasă, care nu seamănă cu niciuna dintre limbile pământului, dar care prea se schimbă de la un veac la altul, după cum bate vântul influențelor venite de aiurea, ba de la nemți, ba de la franțuzi, ba de la englezi. Mai nou, riscăm, cred eu, o manelizare a întregii ziceri românești. Este adevărat că existăm doar în lăuntru limbii, dar existența ne este periclitată dacă lăsăm cuvintele să se schimbe. Și cum am putea opri schimbarea lor altfel decât printr-o stăpânire precisă a limbii. Iar stăpânirea limbii nu se poate face decât prin cultură.”

♦ În comentariul poeziei lui *Toma George Maiorescu*, *Constantin Cubleşan* citează ceea ce s-ar putea numi un „discurs eseistic” despre ade-

vărul bipolar al lumii contemporane: „Sunt Charlie deoarece credeam și cred în libertatea cuvântului rostit și scris/ Sunt Charlie din solidaritate din compasiune pentru toate victimele/ deoarece cred în curajul de a înfrunta cu rost ideile fixe ale fundamentalismului/ teroarea organizată a morții/ dar nu sunt Charlie pentru că bunul simț și respectul valorilor/ mă împiedică să jignesc sau mai rău să-mi bat joc de credințele intime ale Celuilalt/ Nu sunt Charlie deoarece simt că libertatea mea se blochează atunci/ când limitez libertatea de spirit a Celuilalt/ de aceea «Je suis Charlie et je ne suis pas Charlie»” (*Concilierea civilizațiilor*).

♦ Tandră și tristă, poetă până la lacrimi, *Laura Dan* le face cu mâna îngerilor de foarte departe: „Îți așezi capul pe pieptul meu/ îmi ascuți bătăile inimii/ spui că sunt precum pașii unei fetițe/ care înaintează cu frica de a nu fi văzută./ închid ochii/ îmi amintesc strada,/ glasurile vesele ale unor copii/ numărându-și pașii de la un stâlp la altul,/ pisica încolăcită pe dulap,/ serbarea surorii mele,/ sala frumos decorată,/ partenerul ei de dans, băiatul slăbuț care/ în momentul spectacolului a uitat pașii./ îmi amintesc vecinii,/ profesorul acela înalt/ care mă ruga să închid ochii/ de fiecare dată când îmi făcea o surpriză,/ masa plină cu cărți,/ mirosul de prăjituri,/ dimineata în care tata a spus/ că Dumnezeu e un bătrân reumatic,/ felul în care mama îl privea/ gustând liniștită dintr-un șerbet./ în nopțile acelea mama dormea cu mine/ părul ei mirosea a scorțișoară/ seara râdea și îmi pieptăna părul,/ întreba:/ care este culoarea ta preferată?/ eu nu am o culoare preferată/ nu se poate, toți avem o culoare preferată./ îmi amintesc/ balconul plin cu flori,/ diminețile în care mama cosea/ așezată pe scaunul micuț din bucătărie,/ vecina cu privire de păpușă care s-a aruncat în gol 9 etaje/ mama spunea că vecina nu dorise să moară/ dorise să fie salvată și iubită./ îmi amintesc mâinile ei/ se mișcau în aer/ ca și cum ar fi scăpat o scrisoare./ eu priveam de la geam și cântam din muzicuța mea roșie/ aș fi vrut s-o întreb:/ care este culoarea ta preferată?/ toți avem o culoare preferată./ dacă cineva și-ar fi așezat atunci capul pe pieptul meu...” (*Încă o noapte în locul acesta*)

ARGEȘ

Anul XV (L), nr. 4 (406), aprilie 2016

♦ *Maria Pal* face parte din categoria rară a poezilor de mare profunzime așa cum o demonstrează și grupajul din revista „Argeș”, din care cităm poemul *Aștepți să răsară*: „pe masă într-un colț din restul de pâine uscată/ se aude un cântec de greier/ revărsând auriul din lanuri/ peste copilul ce se vi-

sează culegând/ însângerații maci// aceștia îi pictează mâinile/ picioarele pline de spini/ colorând cu repeziciune/ întortocheate cărări/ ciulinii ce-l fugăresc neîncetat/ pe terenul viran// din întunericul cui-bărit în el/ aștepti să răsară o nouă lumină/ cum răsare pe cerul întunecat/ dintr-o stea”

◆ Privind lumea prin lumina vitraliilor ființei nu realizăm că, de fapt, ceea ce vedem este o realitate artificială, multicoloră și iluzorie. Dar ne e frică să spargem cochilia estetică, pentru a ajunge dincolo de dincolo, în raiul unde s-ar putea să nu existe îngeri. În „*Mica fericire de jo*”, **Dumitru Augustin Doman** dezvăluie un asemenea loc, investigându-l cu amărăciune înțeleaptă: „Când văd cerșetorul la colțul clădirii cu zece etaje, cu șapca lui în care se află mai totdeauna 15-20 de lei, iar eu n-am în buzunar atâția bani, mă simt un impostor. Vin cu mașina la birou, umblu îmbrăcat curat și mă dau cu parfum, dar n-am în buzunar suma din șapca soioasă a cerșetorului. Și, ca impostura să meargă până la capăt, când am totuși un leu, îl pun în șapca aceea și primesc fals detașat mulțumirile lui și urările de să-mi trăiască copiii...”

◆ În editorial (*Fantome și coșmaruri*) **Florentin Popescu** vorbește despre... *Curaj* (ministrul) și despre inițiativa acestuia de a elimina studiul limbii latine din ultima clasă de gimnaziu: „Vrând-nevrând, un astfel de proiect preconizat de ministerul de resort duce la o tristă și dureroasă îndepărtare a tineretului studios de cultură - și atunci ne putem întreba: Ce se dorește? Să avem de aci înainte generații îndobitocite, bune numai pentru cules căpșuni ori de prestat fel de fel de munci pe la alții? Să avem generații de indivizi croiți în serie și fără identitate și personalitate, care să nu gândească dincolo de lungul nasului și cerințele existenței lor pur biologice (mâncare, îmbrăcăminte, adăpost)? Crearea unui «om de tip nou» (sintagma vă este cunoscută, desigur, ca și toate conotațiile ei de dinainte de 1989), dar oarecum pe invers decât îl teoretizau comuniștii, care să nu gândească, să nu-și pună întrebări despre lume și univers, să nu înțeleagă schimbările și toate mutațiile din lumea contemporană? Toate acestea (și încă multe altele!) sunt întrebări dătătoare de frisoane, de neliniște și îngrijorare pentru cei care avem un cap pe umeri și încă! mai gândim cu el.”

◆ Din grupajul liric semnat de **Valeriu Ma-**

tei, un intelectual remarcabil și un poet reprezentativ al Moldovei de dincolo de Prut, am ales două străfulgerări poematice: „voind să învăț culorile mării/ am deprins să ascult adâncul,/ voind să strig/ am deprins respirarea/ și zborul printre săbii îl învăț/ având înălțate în jur/ ziduri de tăcere, de gheață și frică/ între care viața se zbate/ ca o pasăre-n laț” (*Deprindere*); „o cruce vie trecând prin marea culorilor/ ca un poem despuat de fulgere,/ o cruce întrezărindu-se prin ceață/ ca o pasăre migratoare cu aripi rănite,/ o cruce de pământ peste mormântul gol/ sunt acum,/ în ziua cu visele crucificate” (*Autoportret*)

◆ Un scurt istoric al Mișcării Dada este însoțit de poemul „programatic” al lui **Tristan Tzara** (traducere **Paula Romanescu**) *Ca să faci un poem dadaist* (*Pour faire un poème dadaïste*): „Ia un ziar și niște foarfeci./ Alege din ziarul cu pricina/ un articol cu lungimea pe care vrei s-o dai poemului./ Decupează apoi cu băgare de seamă fiecare cuvânt/ din cele care compun articolul./ Pune-le într-un sac și amestecă-le ușor./ Scoate după aceea una câte una fiecare bucată de hârtie/ și, în ordinea în care acestea ies din sac,/ copiază-le atent. Poemul îți va semăna leit./ Și iată-te - un creator cu totul și cu totul original/ de o nemaipomenită sensibilitate încă neînțeleasă de vulg”.

Anul VI, nr. 5, mai 2016

◆ Un preambul la interesantul volum de poezie, care urmează să apară, al omului de spirit și rară noblete sufletească, **Ovidiu Cameliu Petrescu**: „Gata! Am închis/ pentru inventar./ Două bucăți ochelari/ de văzut lumea în roz spărți./ La casare cu ei!/ Zâmbete - doar trei-patru,/ scorojite și astea./ Bunătate-am tot împărțit,/ în prostie, și n-a mai rămas decât eticheta./ Într-un colț, un suflet trist/ ca o icoană scuipată de derbedei./ Ce să mai fac cu el?/ Oricum nu era de vânzare./ Îmi pare mie sau/ am dat faliment? (*Inventar*)

◆ **Titus Văjeu** le propune cititorilor încă un nume încoronat cu Nobelul literaturii, poetul grec **Gheorghios Seferis**: „Născut în Asia Mică la Smirna, la începutul secolului XX (1900), Seferis a murit la Atena într-o zi a anului 1971 pe care grecii au perceput-o drept o zi nefastă a poeziei. Premiul Nobel pentru literatură adus de el în 1963 în vechea patrie a zeilor însemnase o recunoaștere a literaturii neoeleene dar și un omagiu adus spiritului dintotdeauna al Greciei. «Destinul meu sunt pietrele acestei țări» declarase Gheorghios Seferis care încercase nu o dată să aducă în fața contemporanilor săi marele model al Eladei. Între «vechi monumente și tristețea prezentului» viața lui s-a petrecut sub semnul unei

lupte socratice. Poemele și eseurile lui Seferis au combătut sterilitatea gândului impunând, ca unică probă a spiritului, valoarea eternă a umanității. Chiar și în momentele de criză a istoriei cum i-a fost dat lui însuși să străbată omul trebuie să rămână încrezător în destinul său victorios. Pentru aceasta spune poetul «inima trebuie desferecată, ca să iasă la lumină». Un îndemn și un cântec adresat de fapt libertății. «În fond, eu sunt o problemă a luminii»... Astfel încerca să se definească Gheorghios Seferis pe sine, eliberând miturile vechii sale patrii în ringul de joc al unei contemporaneități erodată de patimi minore și mize lipsite de sens. Era o încercare disperată de a-și alinia semenii la o tablă de valori de mult timp ignorată. Poate de aceea, poezia sa pare a fi expresia unui strigăt al eului. Dar și al istoriei..."

♦ **Valeria Manta Tăicuțu**, redactor-șef al revistei **Spații culturale** a „migrat” prin majoritatea genurilor literare, cu rezultate notabile. Dar, așa cum am mai spus-o, scriitoarea a fost și va rămâne, fundamental Poetă. O demonstrează și grupajul publicat de revista piteșteană, din care cităm: „fii bun cu mine, mai ales când/ stau în genunchi și-mi intră în inimă turla bisericii,/ sângele care curge atunci nu-i albastru,/ miroase a nălbă și a urzici,/ a brusturi cu frunze cărnoase de umbră./ dacă dai la o parte culoarea subțiată,/ găsești în sângele meu fragmente sticloase/ de poem, cu chipul tău în ele./ fii bun cu mine, gaura din piept,/ mare cât o fereastră/ nu mă face să mor, îți arată ție/ biserica în întregul ei, cu inima mea sus,/ în turla cea mai semeată” (*fii bun*)

♦ Rubrica „Arte poetice” este ilustrată de eseu lui **Michel Foucault** (*Ce este autorul – II*, traducere din limba engleză de Alexandru Mălăescu), în finalul căruia autorul lansează o ipoteză tulburătoare, dacă nu cumva utopică: „Ar fi totuși nerealist să imaginăm o cultură în care fictivul să opereze într-o stare absolut liberă, în care ficțiunea să fie pusă la dispoziția oricui și să se dezvolte fără a trece prin ceva de tipul unei figuri necesare sau constrângătoare. Deși, începând din secolul al optsprezecelea, autorul a jucat rolul regulatorului fictivului, un rol caracteristic epocii societății noastre industriale și burgheze, a individualismului și a proprietății private, date fiind modificările istorice care au totuși rolul lor, nu pare necesar ca funcția autorului să-și păstreze constante forma și complexitatea și chiar să mai existe. Cred că, pe măsură ce societatea noastră se schimbă, chiar în momentul în care se produce

schimbarea, funcția autorului va dispărea și anume astfel încât ficțiunea și textele ei polisemice să-și schimbe din nou modul de funcționare, dar având în continuare un sistem de constrângere - unul care nu va mai fi autorul și care urmează să fie stabilit sau, poate, perceput. Toate discursurile, de orice condiție, formă sau valoare, indiferent de tratamentul la care vor fi supuse, se vor dezvolta atunci în anonimitatea unei șoaapte.”

♦ Două poeme de **Sappho**, traduse de **Pa-ula Romanescu**: „Ca spuma laptelui de albă/ E pielea ta, mersul – plutire./ Glasul – acord suav de lire./ Piciorul – tremur blând de mână./ Fragedă ești ca roza dalbă./ Dulce ca fagurul/ Și salbă/ La gâtul meu ești/ Când mi-ntinzi/ Brațele-ți reci și mă cuprinzi.” (*Unei frumoase din Lesbos*); „Nu-i deloc altfel decât zeii acela/ Ce-ți șede înaintea și îți soarbe/ Dulcile-ți șoaapte mângâindu-ți părul/ Cu brațe oarbe./ Privindu-vă îmbrățișați mă prinde/ O dulce amețală și, degrabă./ Un aprig dor mă seceră, mă frânge –/ Biet fir de iarbă./ Aș vrea să strig, mi-e limba vreasc uscat./ În limbi de foc mă simt încătușată./ Te beau cu ochii, n-ai fost niciodată/ Cuiva mai dragă./ Tu nu mă vezi, eu te văd doar pe tine./ Sărutul lui ți-nchide pleoapa scumpă./ Ești toată revărsare de lumină./ Eu – noapte-adâncă. (*Nu-i deloc altfel decât zeii acela...*)

Gândiți-vă că poeta din Lesbos a trăit la sfârșitul secolului al VII-lea și începutul secolului al VI-lea î.Hr. și veți înțelege ceva din eternitatea poeziei.

FAMILIA

Anul 52 (152), nr. 3 (604), martie 2016

♦ Tulburătoare rândurile lui **Iosif Vulcan**, întemeietorul revistei **Familia** (de la nașterea căruia s-au împlinit 175 de ani) într-un moment de răscruce al vieții sale: „Etatea înaintată și sănătatea slăbită mă silesc să mă retrag de la masa redacțională și să sistez această revistă.

Este un moment de mare importanță acesta pentru mine, căci schimbă toată viața mea. Un moment de o impresiune cu mult mai pătrunzătoare decât să fiu în stare a-l descrie. A te despărți de ocupațiunea care în timp de 42 de ani ți-a oferit atâtea momente plăcute și fericite, este o simțire ce te face să-ți tremure toate vânele și condeiul îți cade din mână.

Recunosc că revista aceasta pornită atunci când nu prea erau scriitori și era singura făclie literară română în Ungaria, de multe ori s-a prezentat cu lucrări ale începătorilor; dar am și bucuria că unii dintre aceștia au devenit căpeteniile literaturii noastre

tre...

Știu bine că am rămas departe de succesul pe care-l doream: dar sufletul meu e liniștit că am întrebuințat tot ce am avut la dispoziție pentru ridicarea culturii naționale.” (*Familia*, nr. 41/1906)

♦ **Al. Cistelean**, în „*Poezia lui Aurel Pan-tea*”, cel care: „a ajuns la Echinox – prin '74 - '75 – tocmai când bulucul de poeți era mai mare, nimerind de-a dreptul într-o avalanșă – nu doar într-o simplă frenezie – creativă cum rareori revista (deși centrată de la bun început pe poezie) a mai suportat. Erau anii în care, la me sele redacționale oficiale de Ion Pop, poezii se călcau literalmente pe bățuri și-și dădeau coate ca la urcarea în tramvai, doar-doar vor intra mai repede în pagină - și de-acolo în eternitate. Augustin Pop, Ioan Moldovan, Marta Petreu, Ion Mureșan, Ion Cristofor, Mircea Petean, Viorel Mureșan, Traian Ștef, Dumitru Chioaru, Andrei Zanca, Octavian Soviany, Emil Hurezeanu, Ion Urcan – și alții care-mi scapă, dar nu mai puțini – erau cu toții înghesuiți în doi-trei ani universitari și alcătuiau o colonie lirică destul de omogenă (și și destul de slobodă, de nu chiar boemă) ca speranțe literare și destul de diversă ca formule și temperamente.”

Dimensiunile și complexitatea studiului nu ne permit să notăm, aici, decât concluziile de final: „Psalmii împrăștiați de Aurel printre secvențele filmului dedicat neantului ca senzație au cruzimea unei autenticități temerare. «Cel mai maximalist dintre poeți», cum îl vede Radu Vancu, ultimul modernist fundamentalist, ultimul taliban al modernismului, își mută acum furoriile în fervori. Fervori la fel de spasmatice pe cât erau și frisoanele de angoase și la fel de intense pe cât erau senzațiile de neant. Dar e una din soluțiile (disperate) de ieșire din agonia pe care Aurel și-a construit-o cu mîgală, din infernul pe care l-a trăit ca senzație violentă. Cealaltă soluție constă în poemele erotice pe care Aurel a început să le scrie după **O inserare nepămînteană**. Dacă iubirea ia locul morții – sau îi ține doar tovărășie – vom vedea. Dar erotismul – și erotica – e un spațiu în care senzualitatea lui Aurel se poate beatifica. Și poate și renaște. Un lucru e sigur: Aurel Pantea scrie cel mai negru lirism de la Bacovia încoloce.”

♦ „*Fragmente care se pierdeau, dar au fost întoarse din drum*” – cuprinzând însemnări ale lui **Dan Arsenie**, înainte ca acesta să-și fi construit „castele în Spania” au fost încredințate revistei „Familia” de Luca Pițu. O recuperare incompletă din (încă) o risipire literară românească: „Prea multe lucruri în toată casa. Am să le duc la cimitirul și la spitalul lor. Din când în când se revoltă, nu se simt bine, fac potlogării. Greu să devii sărac.”; „Se caută om care să nu fie separat, se caută sacerdoți cu cravată,

biserică-apartament, se caută cruci rotunde și ga-leșe.”; „Uneori mă surprind așezat în Dumnezeu ca într-un fotoliu, alteori ca pe scaunul electric. Iar alteori gîndul la absența lui mă înspăimîntă. Numai cînd îmi văd de drum simt că mă însoțește.”...

♦ Comentând volumul lui **Nicolae Mihai** (**Insomnii scoase la licitație** – Editura Ateneul scriitorilor, Bacău), **Marius Manta** trasează o paralelă cu poetul antic grec Arhiloh, a cărui creație „este nepieritoare, anticipând-o pe cea a lui Aristofan, servind drept model poetei Sappho”. Și asta pentru că: „poezia lui Nicolae Mihai întretese o lume de difa-fan” (...) țintind „să arate acele elemente ale sacru-lui care de multe ori dau sens plener vieții”

În paranteză fie spus, această poezie vibrație, reverberând profundul omenesc, reprezintă un dat ontologic al unuia dintre cei mai importanți poeți băcăoani (și nu doar băcăoani) ai momentului, dacă ar fi să cităm doar una din mai vechile poezii ale sale: „Spune, Doamne, o, hai spune,/ Celui care sunt, și-apune/ Trup în umbră, gol zidit,/ Mult mai am eu de murit?// Flori de rouă -ochii mei-/ Arde liniștea în ei/ De la nord, la infinit,/ Mult mai am eu de murit?/ Straie reci, din lut subțire,/ Port pe mine ca un mire;/ Și miros a somn cosit,/ Mult mai am eu de murit? (*Cântecul celui apus*)

Marius Manta, după ce citează un poem din actualul volum („Cineva îmi spune mereu/ ce să tac,/ cum să plâng/ fără să vărs o lacrimă;/ cu min-tea desenează/ vorbele nespuse,/ tristețea din suflet, / care dă buzna și nu iartă./ Cineva poate să țină în palme/ neînțelesul/ de nimeni vindecăt// Alături de el, amintirile/ nu au stăpân” – **O vorbă**), definește magistral timpul magic la care doar Poetul are acces atunci „când mintea coboară în inimă”

♦ **Elena Ciobanu** (**Despre smerenie, opi-nie și alți demoni**) propune o problemă cu multe necunoscute, pornind de la videoclipul trupei Taxi, „Despre smerenie”:

„«Visul» lui Dan Teodorescu, pe sub apa-rența de joc nevinovat artistic, este de fapt un ade-vărat manifest, structurat pe o ironie atât de bine de-ghizată că nu mai ajunge să se recunoască pe ea în-săși. Biserica rămâne și ea confortabil în această evi-tare a problemei, spunând că e vorba despre pre-ferința unor artiști pentru o anume arhitectură și că nu poate să dea un răspuns oficial la așa ceva (...) Dificultatea vine dintr-o încălțitură pe care ne-o lă-

murește același Sfredelin (demon din **Cronici din Narnia** de C. S. Lewis – n.n.) care știe că omul trebuie «să înceapă prin a prețui dreptatea socială făcând așa-i cere Dușmanul, pentru ca apoi să-l aducă în situația de a cultiva creștinismul în vederea dreptății sociale». Distincția este atât de subtilă încât ar putea ușor deveni periculoasă, pentru că este caduc să mai crezi azi în Dumnezeu pentru El însuși, cum făceau marii mistici. Situația nu este deloc simplă, iar fenomenul din jurul videoclipului «Despre smerenie» o dovedește din plin. Dar să ne-o asumăm.”

♦ Paginile dedicate regretatului academician Solomon Marcus, născut în Bacău, la 1 martie 1925, pot fi rezumate în frazele scrise de **Adrian Jicu** (*Cinci lecții cu Solomon Marcus*): „Lecția supremă rămâne însă extraordinara lecție a libertății spirituale. Poate că nu întâmplător una din cărțile sale se numește **Jocul ca libertate**, titlu definitoriu pentru un spirit ca Solomon Marcus, plecat dintre noi să se joace. Prin ieșirea sa din scenă, rămân, deopotrivă «un gol istoric», dar și un model intelectual inegalabil...”

Anul II, nr. 3 - 4 (15 - 16), martie - aprilie 2016

♦ **Angela Baci** deschide revista ieșeană cu un poem desenat, evocând atmosfera danubiană dintr-un demult în ruine, excedând actualitatea: „în camera cu numărul 13 doamna chiriachița născută katanulis / privea pe fereastra hotelului camberi / în fața dunărea umflată și grasă ca burta unui pește / marinari țănoși cu chipiurile trase pe frunte / soarele încă arde / barcagiul strigă furios că i-a fugit nevasta / cu altul la tulcea un căpitan de vas / n-o să mai mănânce hamsii / femeia își așază cocheta părul / același ruj corai de 40 de ani / încă mai are pielea arămie / celelalte camere sunt goale nu mai / locuiește nimeni aici. / nici el / i se spune hotelul cu stafii / balconul stă să cadă candelabru vechi / știe povestea grecoacei / un copil înaltă un zmeu în culorile curcubeului. / „clic” se aude / declanșatorul unui aparat foto” (*hotel camberi*)

♦ Încântător poemul lui **Vasile Mihăescu**, inserat în rubrica „Un poet, o pagină”: „Mai simți pe spate buzele? / În piele ți-e dor de nuielușele fier-

binți / ca palmele stăpânului din stele / când urlă de plăcere-n limbi de sfinți? // Foame de necuprins, spune-mi, îți este? / Mai porți aceeași tanga, ața doar? / Visezi un înger cocoțat pe creste / cântând suav cu voce de măgar? // Cu țâțele mai amăgești golanii, / fir-ai să fii a dracului, o zi, / să mi te călăresc, să-ți sară anii / cu ochi cu tot ca boala din copii? // Și spune-mi drept, mănca-ți-aș cununia, / să nu mor prost în pozele de ieri, / e-adevărat că îți plătești chiria / și că citești din cărți despre plăceri? // Acum, pe bune, de te calcă dorul / un fel de sânge aromat de vis, / tu uită-te pe cer. Zvâcnește norul. / E vremea să faci dragoste-n cais.” (*E vremea să faci dragoste-n cais*)

♦ Dialogul dintre **Eugen Munteanu** și academician **Viorel Barbu**, un fragment din volumul aflat în curs de editare la „Junimea”, este legat de fascinația matematicii ca limbaj universal. Iată ce spune matematicianul Viorel Barbu: „Noi ne antrenăm fiecare, ca să spunem așa, într-un fel de formă de specializare socială, o meserie, o ocupație, o profesie, dar, în arhetipul nostru primar, fiecare dintre noi suntem și poeți, și matematicieni din punct de vedere, să spunem genetic și funcțional. Pentru oamenii de cultură umanistă, repet, lumea matematicienilor reprezintă o provocare.”

♦ Lucian Vasilescu, intervievat de Vasile Proca, este lucid, nostalgic și fermecător: „Majoritatea a învins definitiv la orașe și la sate. Ce anume a învins acea majoritate? Ea a învins România. Înfrântă, țara a ajuns în zdrențe, descultă, purtată în lanțuri în ovațiile «învingătorilor». Acum, după 26 de ani, o nouă generație de răzvrățiți și de revoltați a ieșit, din nou, în stradă. Sunt câteva zeci de mii în toată țara. Vor câștiga acești tineri o «bătălie» și se va ajunge din nou la «războiul» alegerilor – c-așa-i «democratic». Și victoria va fi, din nou, de partea celor mulți, de partea «maselor populare». (...) Ca să-ți iei astăzi carnet de conducere trebuie să faci dovada că ai absolvit opt clase și să treci proba unui examen psihologic. Ca să votezi trebuie doar să fi împlinit 18 ani și să ai un document de identitate valid (dacă nu-l ai, el îți este eliberat în regim de urgență, în preția votului, la birourile de «Evidența populației»). La vot te poți prezenta și dacă ai fugit în pijamale din balamuc și nu te întreabă nimeni de sănătate dacă te iscălești cu deștu’. Și încă ceva: în 1990, «masele» au fost mâinate la vot, în principal, de mașinăria de propagandă a presei din acele vremuri. Au excelat, în acest sens, Televiziunea națională (singura televiziune în epocă) și urmașul cotidianului «Scânteia», care s-a numit apoi (pentru 3 ediții) «Scânteia poporului», apoi «Adevărul». Cu penetrare națională puternică, aceste două «instituții

media» au prezentat/publicat atât de multe minciuni încât, prin repetare, minciunile și mistificările s-au substituit adevărului. Unii dintre «oamenii de presă» ai acelor vremuri prestează și astăzi în spațiul media, deghizați în «moderatori», «analști», «experți» etc., mizând pe scurttimea (din păcate reală) a memoriei colective.”

◆ **Ovidiu Genaru** răspunzând „*Chestionarului Scriptor*”, conceput de *Lucian Vasiliu*:

„Fenomenul, omenesc, e prezent pretutindeni, mai discret sau mai amplu, de nestăpănit, și însoțește literatura ca o umbră. După o dictatură severă, obturantă, veleitarul își defulează toate toxinele acumulate. Trăim un astfel de episod în expansiune. Poate va trece, poate va dura. «Viața mea e un roman», anonimul se vrea cunoscut. Vrea un anume, crede el, prestigiu social. Eu cred că grafomanul se compromite pe el însuși, literatura bună rămâne intangibilă. Intangibilă, da, însă sufocată, îngropată în magma de celuloză a grafomanilor.”; „Eu mă simt un creștin sfios și discret, dar, oare e bine să vorbesc despre asta? Nu mă încumet. De vreo douăzeci de ani pictez icoane pe sticlă și-mi dau seama că ceva se întâmplă cu mine și nu pot numi acest ceva. Să fie o împăcare înceată cu sfârșitul? Dar tac, las lucrurile să curgă de la sine, mă abandonez îngerului meu păzitor. Cât despre biserică, oho, s-ar putea spune multe și mărunte. Și nu de laudă întotdeauna; prea lăcomă negustorie, prea puțină smerenie. Lăcașul e sfințit, oamenii au vicii ascunse. Și, și, și.”

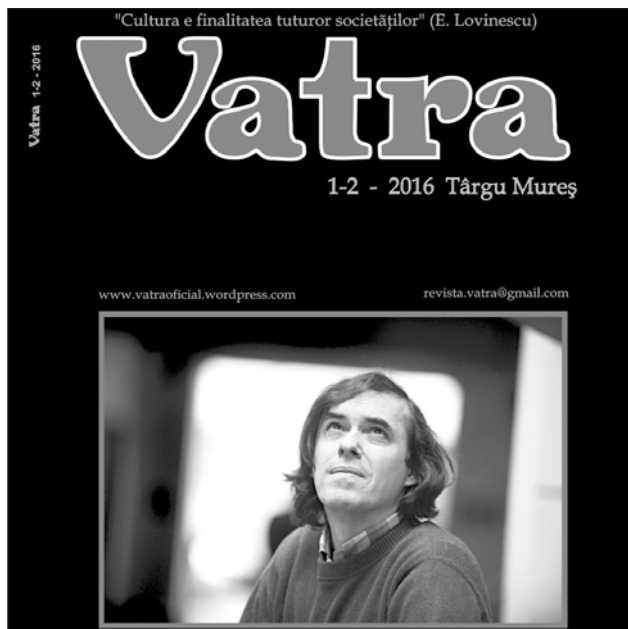
◆ **Gabriel Mardare** comentează volumul *In memoriam Luca Pițu. Fărîmele Meteoritului din Cajvana, înregistrate la observatorul cyberspațial GOGEA's BLOG* - Editura Charmides, 2015, o carte venită de undeva dinspre efemeritatea nemuririi umane: „Poate că primele 348 de cuvinte (cele numărate de computer pe măsura scrierii) îți vor părea prea multe, Ipocrit Cititor («mon semblable» etc.) pentru a introduce un volum realizat prin punerea împreună a reacțiilor lui Luca Pițu în «Cyberspațiu» în intervalul dintre despărțirea de catedră (prea repede, spun admiratorii, mult prea târzie, spun compilatorii de cărți și șmenicolii de burse) și înălțarea lui la grad de Mare Cavaler al Răsului din Ținutul de Dincolo. Pentru că, în fapt, dincolo de tăcere (la semnalarea «găinăremelor» de toate felurile) – dublată de tot felul de șoapte la ureche privind «nemernicia» celui care nu s-a sfiit să spună pe nume lucrurilor («j'appelle une chatte une chatte», spunea pe sub mustățile-i invizibile în fotografii când auzea de promovări cu iz hormonautic) – nu i se poate lua lui Luka von Pitzow puterea de a trece prin răzătoare a tuturor «nebuniilor» (re)curente.

Editorialul **Ștefaniei Oproescu** rememorează secvențele începutului de lume, cu actorul și poetul televizându-se în direct într-un film cu ieșirea prin Sărindar: „După cum pornise «Revoluția» televizată, de ce să nu fi rămas un Caramitru la cultură, să se zbată cu toate puterile pentru ea, de ce să nu fi rămas un Dinescu la Uniunea Scriitorilor, să facă același lucru? Ca să nu rămână Cenușăreasa fără pantofi a Sistemului, cultura prinde și ea cât poate și de unde poate. Dacă luăm doar răposatul festival F.I.L.I.T de la Iași, ieșit din nou în față din dosarele D.N.A, pe cine să credem? Pe organizatorii, care au suspendat manifestarea din 2015, motivele fiind «încercările repetate de a confisca politic festivalul... minciuni și manipulări grosolane», sau pe cei care verifică legalitatea documentelor? Dacă este așa ușor, și, doar în doi ani, se confiscă politic conștiințe ale scriitorilor cu pretenții de repere morale, înseamnă că suntem doar un popor care stă ofensat, precum capra Fifi, și privește în gol, așteptând varza împăciuitoare.”

◆ **Theodor Codreanu** își încheie astfel eseul (prima parte) *Schimbarea la față a lui Mircea Cărtărescu?*: „La Judecată se prezintă toți autorii de capodopere literare: Tolstoi (Război și pace), Thomas Mann (Muntele vrăjit), James Joyce (Finnegans Wake), Gabriel García Márquez (Un veac de singurătate) și ceilalți, dar Dumnezeu, privindu-i cu îngăduință, le spune: «Da, le-am citit, firește, pe toate, chiar înainte ca voi să le fi scris. Ați adus oamenilor ceasuri de desfătare, i-ați îndemnat la meditație și reverie. Ați desenat în *trompe l'oeil* cele mai uimitoare, cele mai baroce, cele mai ornamentate, cele mai masive porți pe zidul interior al frunții, pe osul ei neted și gălbui. Dar care dintre aceste porți s-a deschis cu adevărul? Prin care dintre ele s-a ridicat pleoapa frunții de pe ochiul creierului? Prin care dintre ele creierul a început cu adevărat să vadă?»*. Prin nici una din aceste capodopere. În schimb, Dumnezeu a privit către cei umili, între care Kafka, Președintele Schreber, Isidore Ducasse, Swift și Sabato, urmați de numeroși autori de jurnale anonime, veniți toți fără capodopere, cu mâinile goale, care au scris «doar cu lacrimi, cu sânge, cu substanță P, cu urină și adrenalină și dopamină și epinefrină, direct pe organele lor ulcerate de frică, pe pielea lor escoriată

de extaz.» Din toate paginile lor, Dumnezeu concepe «marea carte a suferinței umane», în care va avea loc de cinstă și Solenoid: «O astfel de pagină aș vrea să fie scrierea asta, una dintre miliardele de piei de om scrise cu litere infectate, supurânde, din cartea ororii de a trăi.»* (* Citate din Mircea Cărtărescu, **Solenoid**)

♦ **Bogdan Ghiu** despre poeta **Mariana Marin**: „Ea a zis: «Sus viața!» Avea o viață autodistrusă într-un fel, tocmai pentru că se expunea foarte mult și rezista cum rezista... moartea ei prematură dovedește că n-a rezistat. Ea este una dintre sacrificiile generației mele și, în special, a grupului de la București. Se vedea, ea era urmărită, era obsedată că este urmărită și probabil că era cea mai urmărită dintre noi, pentru că era și cea mai provocatoare. Cum spuneam, ea nu se împiedica să spună ceea ce e de spus. De asta, ea era foarte bună prietenă, cum eram și noi, dar ea printr-o afinitate aparte, cu Virgil Mazilescu, care era la fel. Era un revoltat... ori, cum să se vadă mai mult decât se vedea la noi? Da... fapt e că a rămas singură, până la urmă a murit singură. Ce să vă spun mai mult? La ea se vedea. Ea era urmărită. Cenzura? S-a văzut și nu s-a văzut. De cenzură au beneficiat toți, în moduri absurde. Faptul că deja fusesem pe o listă, cea a *Cenacului de Luni* (după anii '85 s-a închis)... indiferent că, prin absurd, ne-am fi apucat să laudăm partidul (glumesc), tot nu ne-ar fi publicat nimeni, devenisem oricum suspecti. La Mădi lucrurile astea erau cele mai avansate. Noi le mai ignorăm, noi ne făceam că nu suntem cenzurați. Ea vorbea, ea lua în serios această dramă, pe care noi, poate, o bagatelizăm... ea își învârtea cuțitul în rană, ca să zic așa... ținea de structura ei morală și

de structura ei de ființă care se expune riscului.”

♦ Iată o pagină din „dosarul” **Mircea Cărtărescu – portret interior (Meditație de 14 iulie)**: „este libertatea bunul nostru cel mai de preț?/ atunci de ce ni-l amanetăm cel mai ușor? de ce nu putem suporta libertatea/ cum nu suportăm o lumină orbitoare? și de ce cântă Bob Dylan/ «trebuie să slujești pe cineva, fie pe diavol, fie pe Domnul, dar trebuie/ să slujești pe cineva»? și de ce i-a răspuns Lennon: «trebuie/ să te slujești mai întâi pe tine însuși, căci nimeni n-o face în locul tău»? și de ce/ ne atașăm nebuște de lucrurile acestei lumi trecătoare/ dacă esența religiei (și-a libertății) este non-atașarea?/ e libertatea înțelegerea necesității?/ este ea steagul negru al anarhiei?/ poți să fii liber când ești, ca Bastilia, construit din celule?/ când te surpi asemenea cetății Babilonului/ dintr-un simplu sarcom? poți fi liber fiind muritor/ într-o lume ce va dispărea?/ citesc pe iPhone Istoriile lui Herodot: pe tronul său, Darius împărat/ privește cu ochii în lacrimi/ defilarea trupelor sale: 5.500.000 de oameni înveșmântați în straiile stirpei lor - și Darius plânge/ căci într-o sută de ani toți acești oameni - și el, stăpânul lor, singurul liber -/ aveau să fie morți. Liberi și sclavi, femei și bărbați, eroi și lași deopotrivă/ sfinți și păcătoși/ iar eu/ las iPhone-ul cu textul lui Herodot curgând pe ecran,/ merg la fereastră, privesc norii cu ochii mei organici/ și mă-ntreb dacă iubesc libertatea,/ mă-ntreb dacă sunt liber,/ mă-ntreb dacă sunt./ este libertatea compatibilă/ cu egalitatea?/ ce spun despre asta khmerii roșii? și poți fi egal cu ceilalți/ fără să fii interșanjabil?/ sunt nord-coreenii/ identici între ei asemenea electronilor?/ cum poți fi tovarăș cu cel ce te torturează?/ și-apoi: masificarea culturii/ nu e noul pat al noului Procust? sunt eu egalul/ lui Lady Gaga? e Lady Gaga egalul lui Spinoza? câtă nebunie, angoasă și adevăr/ e în cuvântul egalitate?/ ascult pe iPod «Pasiunile» de Bach, și mi se pare/ (dar mi se pare doar) că ele/ răscumpără, ca și crucificarea Celui ce-a zis/ că «adevărul vă va face liberi»/ șase miliarde de sclavi ai timpului și ai morții. că Bach coboară-n infern/ ca să ne facă liberi, în singurul fel/ în care poți fi liber: să scapi/ în fine, în fine -/ de tine însuși./ e fraternitatea mai mult decât o utopie?/ e multiculturalismul mai mult decât un vis/ din care ne-am trezit mahmuri? pot Mahomed și Isus/ să stea de-o parte și de alta a nopții eterne?/ e posibil să fim vreodată liberi, fraterni și egali/ cum scrie pe steagul francez, care e steagul civilizației noastre?/ e încă posibilă civilizația noastră?/ e binele încă posibil?/ e realul încă posibil?/ e viața încă posibilă?/ e dragostea, panaceul lui Pavel și Lennon/ mai mult decât o adicție?/ privesc pe fereastră spre nori/ cu ochii mei organici: există?/ am existat vreodată?”

Jon Rășinaru**Focul...**

Suntem singuri
la umbra jugastrului
mai lungă decât așteptarea.

Inimile se aprind de parcă
întreg miezul pământului
s-a furișat între noi.

Cuvântul potrivit

Fiecare cuvânt are zeul lui.
Cuvântul piatră a fost făcut
după chipul și asemănarea
inimii tale.

Când tropotul privirii
te urmărește cu sufletul la gură
piatra tot piatră rămâne.

Cu fervoarea cititorului în stele
caut în universul cunoscut
anotimpul cuvântului bun
de stors zâmbete din piatră seacă.

Steaua mea de zi

Pe strada ta, s-a rătăcit
un pui de magnolie
și toți câinii au început să latre.
Fără să stai pe gânduri
ai deschis poarta
făcându-i semn să intre
ca luna în nori
cu neliniști în plete.
Am obosit să tot pășesc
din prag în vis
la braț cu foșnetul după steaua
mea
care a greșit cărarea și nu a găsit
nimeni locul unde-i
putrezesc oasele.

Puiul a crescut,
mângâi cu privirea floarea
de magnolie
și-mi pare că mâna îmi alunecă
pe umărul tău,
steaua mea de zi.

Ultimul risc

Purgatoriul îmi întinde
covorul roșu
să mărturisesc iubiri nevinovate
născute din imboldul
cupelor de vin.
Mâna îmi alunecă
pe nuri fierbinți,
mai fierbinți ca jarul inimii
pe drumeagul ce duce
în cazanul cu smoală

Ninge cu lumină

Peste gândurile tale
încrustate caligrafic
în coaja nopții
înfloresc mugurii speranței.
Grijile zilei dispar
ca și cum n-au existat vreodată,
totul se reduce la două respirații
dizolvate într-o singură bătaie
de inimă.

Umerii tăi miros a floare de vis
și tril de ciocârlie, a lună plină
levitând pe cerul ochilor închiși.
Îi sărut și-mi pare
că ating cu buzele luna.

Soluție

Prin luneta gândului
privesc în inima ta
soare în miez de noapte.
Secunde
sunt respirații accelerate.
Cu sarea din lacrimă
topesc banchiza

care ne desparte.

Clarificare

De când sunt,
mă știu intraductibil,
niciodată nu mi-am înțeles
gustul, mirosul
și toate celelalte simțuri
pe care profa din liceu
ni le-a explicat cu lux
de amănunte.

Cu o simplă privire
mi-ai descifrat
clipele mozaicate în culori
nedefinite.
Acum mă citesc în tine.

Poticnire

Prin ani târzii suntem
același ecou,
tâmpla lovește cu sete
ora obscură,
prin vrafurile toamnei
mișună amintiri.

Ruperea de nori inundă
tărâmul chemării,
sfințește săptămâni fără duminici
și visul se îneacă
la marginea somnului.

Prin rana din coasta inimii
curg fazele lumii în straie de erori.

Sloiul fatal

În iarna căutării
am făcut slalom printre țurțuri
evadați din streășină.

Când a fost
să răsflu ușurat
te-am întâlnit pe tine:
Sloiul fatal.

DIN CUPRINS

♦ **Pag. 1** - *Emil Proșcan* (editorial); ♦ **pag. 3** - *Șerban Georgescu* (dialog cu d-na *Elsa Lüder*, profesor la Seminarul de romanistică, Departamentul de limbă și literatură română, Universitatea din Freiburg, Germania); ♦ **pag. 9** - *Ion Roșioru* (poezie); ♦ **pag. 10** - *Loredana Florentina Dalian* (proză); ♦ **pag. 12** - Cântecul lui Donag OG - baladă irlandeză (*Cele mai frumoase poezii*); ♦ **pag. 13** - **Eveniment** (10 ani de la înființarea MTTLC - *Masteratul pentru Traducerea Textului Literar Contemporan*, condus de d-na prof dr. *Lidia Vianu* din cadrul Universității București. Traduceri de *Ioana Ieronim* din poezii englezi participanți la eveniment: *Maggie Butt, Katherine Gallagher, Alwyn Marriage, Jeremy Page, Peter Phillips, Anne Stewart*); ♦ **pag. 17** - *Emil Niculescu* (*Veteranul Perpessicius*); ♦ **pag. 21** - POEZIA VIE (pagini cu poezii: *Ciprian Chirvasiu, Marius Dumitrescu, Adrian Suci*); ♦ **pag. 30** - *Mircea Rotaru* (proză); ♦ **pag. 34** - *Alexandru Jurcan* (Ecran literar); ♦ **pag. 35** - *Lucian Mănăilescu* (poezie); ♦ **pag. 36** - *Virgil Diaconu* (Arte poetice moderne - *Mircea Cărtărescu*); ♦ **pag. 42** - *Valeriu Mircea Popa* (Poetul lunii mai); ♦ **pag. 44** - *Iulian Dămăcuș* (Literatura sudului românesc - *Humorul*); ♦ **pag. 46** - Dialog Senryu: *Dan Norea* - *Eugen Deutsch*; ♦ **pag. 47** - *Gheorghe Oncioiu* (proză); ♦ **pag. 50** - *Cenacul*

ANTEPORTAS (poezie: *Laurențiu Belizan, Maria Niculai, Petruț Dinu*); ♦ **pag. 50** - *Vavila Popovici* (eseu); ♦ **pag. 53** - *Liufa Scarlat* (poezie); ♦ **pag. 54** - *Nicolae Pogonaru* (poezie); ♦ **pag. 56** - *Adrian Dinu Rachieru* (*Emilian Marcu sau vocația sonetului*); ♦ **pag. 58** - *Dorina Stoica* (proză); ♦ **pag. 60** - *Emilia Dănescu* (poezie); ♦ **pag. 61** - *Șerban Georgescu* (poezie); ♦ **pag. 62** - *Emil Proșcan* (tableta); ♦ **pag. 64** - *Angi Cristea* (poezii în concurs); ♦ **pag. 65** - *Ileana Tudoran* - (proză); ♦ **pag. 66** - *La comemorarea lui Eminescu*; ♦ **pag. 67** - *Flavia Adam* (Poetul lunii iunie); ♦ **pag. 69** - *Cornel Diaconu* (proză); ♦ **pag. 71** - *Răsfoiri* (*Revista revistelor Culturale: Algoritm literar, Plumb, Actualitatea literară, Argeș, Bucureștiul literar și artistic, Cafeneaua literară, Familia, Ateneu, Scriptor, Oglin-da literară, Vatra*); **Pag. 79** - *Ion Rășinaru* (poezie)

Fotografii:

Lucian Mănăilescu (coperti, pag. 1, 21, 22, 26, 28, 42, 43, 48, 45, 55); *Șerban Georgescu* (pag. 4).

Grafică:

Milică Ene (pag. 41), *Vlad Turburea* (pag. 61 - 1), *Leonard Țuclea* (pag. 79 - 3), *Viorel Andronescu* (pa. 79 - 2, 61 -2).

Lucrări ale artistului plastic Ștefan Daniel Lăzărescu: (pag. 42, 43, 48, 54 - 2, 55)

Redacția revistei FEREASTRA

Director: *Emil Proșcan*; **Redactor-șef:** *Lucian Mănăilescu*

Adresa: Strada *Agatha Grigorescu Bacovia*, nr. 13 A

Telefoane: 0244251144; **Director:** 0722653808; **Redactor-șef:** 0769210763.

E-MAIL: lmanailescu@gmail.com; revista.fereastr@gmail.com

Redactori: *Emil NICULESCU, Șerban GEORGESCU, Florin URSULEANU* (Tehnoredactare) *Mihai LOVIN-CAȘOCA, Maria Cornelia TOMA, Nicoleta TUDORACHE* (difuzare)

TIPAR EXECUTAT DE EDITGRAPH BUZĂU

Buzău, fdt. Filantropiei, nr. 37

Tel.: 0720 144348; 0724 534329; Fax: 0238 727520

E-mail: editgraph@gmail.com; office@editgraph.ro

ISSN 1844 - 2749

I.S.S.N. 1844 - 2749